

ZVEZA KULTURNIH DRUŠTEV LENDAVA
KULTÚREGYESÜLETEK KÖZSÉGI SZÖVETSÉGE LENDVA

Zbornik
Antológia

Pobiralci rose
Harmatfogók

2021

Zbornik • Antológia

Pobiralci rose

Harmatfogók

2021

Zveza kulturnih društev Lendava
Kultúregyesületek Községi Szövetsége, Lendva

Lendava • Lendva, 2021

Pobiralci rose 2021

Literarni zbornik Zveze kulturnih društev Lendava

Harmatfogók 2021

A Lendvai Kultúregyesületek Községi Szövetségének irodalmi antológiája

IZDAJATELJ in ZALOŽNIK • KIADÓ:

Zveza kulturnih društev Lendava

Kultúregyesületek Községi Szövetsége, Lendva

ZA ZALOŽNIKA • A KIADÓÉRT:

Elvira Vaupotič Göncz

predsednica ZKD Lendava • a Lendvai KKSZ elnökasszonya

UREDNICI • SZERKESZTŐK:

Elvira Vaupotič Göncz

Olga Paušič

PREVOD BESEDIL • FORDÍTÁS:

Norbert Göncz

JEZIKOVNI PREGLED • LEKTORÁLÁS:

Olga Paušič (slovenski jezik • szlovén nyelv)

Kristina Szőke (madžarski jezik • magyar nyelv)

GRAFIKA NASLOVNIC • A CÍMOLDAL GRAFIKÁJA:

Andrea Schneider

GRAFIČNO OBLIKOVANJE • GRAFIKAI TERVEZÉS:

GRAFOP, Peter Orban s.p.

TISK • NYOMDA:

Tiskarna ARMA Lendava

ŠTEVILO IZVODOV • PÉLDÁNYSZÁM:

150

CIP - Kataložni zapis
o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

821.163.6-82

POBIRALCI rose =
Harmatfogók : zbornik
= antológia : [literarni
zbornik Zveze kulturnih
društev Lendava = A Lendvai
Kultúregyesületek községi
szövetségének irodalmi
antológiája] : 2021 / [urednici
Elvira Vaupotič Göncz, Olga
Paušič ; prevod besedil, fordítás
Norbert Göncz ; avtorji, szerzők
Karin Abramušič ... [et al.] ;
likovniki, képzőművészek Karin
Abramušič ... et al.] - Lendava
: Zveza kulturnih društev =
Lendva : Kultúregyesületek
községi szövetsége, 2021

ISBN 978-961-94507-9-6
COBISS.SI-ID 89849603

AVTORJI • SZERZŐK:

Člani literarne skupine Pobiralci rose ZKD Lendava:

A Lendvai KKSZ irodalmi csoportjának tagjai:

Karin Abramušič	Danijela Hozjan	Fabijan Tivadar
Lidija Alt	Franc Koren	Marjan Vidovič
Lajos Bence	Janja Magdič	Valerija Vrenko
Ivanka Bratkovič	Olga Majcen	Judit Zagorec – Csuka
Tatjana Bogdan Sečnik	Peter Pal	Slavica Zver
Zlatka Frajzman	Olga Paušič	Janja Zver
Tamara Göncz	Biserka Sijarič	
Milan Hajdinjak	Ivanka Tompa	

LIKOVNIKI • KÉPZŐMŰVÉSZEK:

Člani likovne delavnice ZKD Lendava

a Lendvai KKSZ képzőművészeti alkotóműhelyének tagjai:

Karin Abramušič	Tamara Špitaler Škorič
Matilda Karba	Zorica Vinko Šimonič
Marjana Kmet	Dragica Zag
Bine Šmon	

Izdajo zbornika sta omogočila • Az antológia kiadását lehetővé tették:

občina **LENDAVA**
LENDAVA *község*

Občina Lendava
Lendva Község

Jskd

JAVNI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti
A Szlovén Köztársaság Kulturális Közalapítványa

Spoštovane bralke, spoštovani bralci!

Pred vami je najnovejši zbornik Zveze kulturnih društev Lendava POBIRALCI ROSE 2021, ki je kljub lanskoletnemu premoru zaradi pandemije že 8. zapored. Prvi zbornik smo izdali leta 2013, v njem pa smo predstavili literarna dela, ki so bila plod takratnih literarnih večerov. Zaradi pozitivnega odziva smo z literarnimi večeri nadaljevali in posledično vsako leto izdali nov zbornik. Zadnji zbornik je sicer izšel leta 2019, lani pa ga zaradi epidemije covid-19 nismo uspeli izdati, saj so bila druženja prepovedana, tako niti literarnih večerov nismo imeli.

Sicer je covid-19 še vedno med nami kot nepovabljen gost, na katerega nismo bili pripravljeni, saj je povsem spremenil naš vsakdan, naše življenje, vendar kljub temu skušamo z njim živeti in delati naprej, pa čeprav v okrnjenem obsegu. Tako smo letošnje leto ponovno pričeli z našimi literarnimi večeri, ki jih sicer ni bilo veliko, se pa lahko kljub temu pohvalimo z lepim številom ljubiteljskih literatov, ki so pridno ustvarjali - pisali pesmi in prozo v slovenskem, madžarskem in srbskem jeziku, nekateri celo v narečju. Zbrana dela, ki jih je prispevalo skupaj 22 literarnih ustvarjalcev, smo združili, in tako je nastal naš letošnji zbornik. Besedila niso vezana na določeno tematiko, tako boste v zborniku našli zelo pestro paleto vsebin.

Ker pa smo imeli med letom na ZKD tudi likovne delavnice, ki so potekale pod vodstvom akademskega slikarja in profesorja likovnega pouka g. Duška Abramušića, ki je udeležence podučil o marsičem, od tehnike prostoročnega risanja, izdelave kolažev in vitražev, do tehnike akvarela, smo se odločili, da nekaj teh del predstavimo tudi širši javnosti, kajti naši ljubiteljski slikarji so ustvarili zelo zanimiva dela in z izborom le-teh smo popestrili strani zbornika.

Branje Pobiralcev rose 2021 naj vam popestri dolge zimske večere. Morda zanimive vsebine tudi vas spodbudijo k ustvarjanju, veseli pa bomo tudi vaših odzivov.

Elvira Vaupotič Göncz
Predsednica ZKD Lendava

Tisztelt Olvasó!

A Lendvai Kultúregyesületek Községi Szövetségének legújabb, HARMATFOGÓK című antológiáját tartja a kezében. Ez a tavalyi kiesés ellenére immár a 8. kiadványunk. Az első antológiát 2013-ban adtuk ki, melyben összefoglaltuk az akkori irodalmi esteken elhangzott műalkotásokat. A pozitív visszajelzések miatt úgy döntöttünk, hogy folytatjuk az irodalmi estek szervezését, ezzel együtt pedig minden évben újabb összegző kiadvány látott napvilágot. Az ezt megelőző antológiát 2019-ben adtuk ki, hiszen tavaly a Covid 19 miatt nem tarthattunk irodalmi esteket.

Tény, hogy a vírus – mint hívatlan vendég, melyre nem tudtunk felkészülni – még mindig köztünk van, és teljesen felforgatta az életünket, de mi továbbra is azon dolgozunk – habár korlátok között –, hogy folytatni tudjuk az irodalmi esteket Lendván. Noha az utóbbiból csak néhány került megrendezésre az idei év során, alkotóink rendületlenül hódoltak az irodalomnak szlovén, magyar és szerb nyelven, valamint tájszólásban is. Jelenlegi antológiánkat 22 – zömében muravidéki – alkotó összegyűjtött művei képezik, amelyek nem kötődnek meghatározott témához, így az antológiában színes tartalommal találkozhatnak.

Az év folyamán a Lendvai KKSZ-én képzőművészeti műhelymunkákat is tartottunk Duško Abramušić akadémiai festő és rajztanár szakmai irányításával. Azzal a céllal, hogy színebbé tegyük az idei kiadványunkat, a résztvevő műkedvelő festőművészek alkotásai közül néhányat beépítettünk az antológiánkba.

Kívánjuk, hogy a 2021-es Harmatfogók olvasásával tarka kavalkád táruljon Ön elé a hosszú téli estéken. Talán az érdekes tartalmak Önt is arra ösztönzik majd, hogy tollat ragadjon és elkezdjen alkotni.

Göncz Vaupotič Elvira

A Lendvai KKSZ elnöke

PODATKI O AVTORJIH LITERARNIH DEL AZ IRODALMI ALKOTÁSOK SZERZŐIRŐL

Ivanka BRATKOVIČ

Lendavčanka sem, sedaj že upokojena slovenistka. Zaposlena sem bila na DOŠ I Lendava. Literatura in literarno ustvarjanje sta me veselila in privlačila že v osnovnošolskih letih, s pisanjem pa se intenzivneje ukvarjam od upokojitve dalje. Najraje pišem zgodbe za otroke, saj imam kar sedem vnukov, poleg tega pa pesnim. Predvsem stalne pesniške oblike (haiku, tanka, sonet, balada ...) so mi zelo pri srcu. Pesmi objavljam v reviji Lindua in v Pobiralcih rose.

Nyugdíjas lendvai lakos vagyok. Szlovenista végzettséggel az 1. Sz. Lendvai KÁI tanára voltam. Az irodalom és az alkotás már általános iskolás korom óta örömmel töltött el, viszont az írással a nyugdíjazásom után kezdtem el foglalkozni mélyrehatóbban. Leginkább gyermekeknek szóló történeteket szeretek írni, hiszen hét unokám van. Emellett pedig versírással is foglalkozom haiku, tanka, szonett és ballada műfajokban. Verseimet a Lindua folyóirat, illetve a Harmatfogók antológia jelentette meg.

Judit ZÁGOREC-CSUKA

Je slovenska in madžarska pisateljica, knjižničarka, prevajalka, profesorica madžarskega jezika in književnosti in biblioterapevtka. Rojena je bila v Murski Soboti, odraščala je v Genterovcih, po končanem srednješolskem izobraževanju na Dvojezični srednji šoli Lendava je na Filozofski fakulteti Loránda Eötvösa v Budimpešti študirala madžarski jezik s književnostjo. Leta 2006 je na omenjeni univerzi tudi doktorirala. Sedaj je zaposlena v knjižnici DOŠ I Lendava. Piše pesmi in kratko prozo. Med letoma 2007 in 2009 je bila odgovorna urednica lendavske multikulturne revije Lindua. Leta 2011 je prejela literarno nagrado Jókai. Ukvarja se tudi z raziskovalno dejavnostjo in prevajanjem. Njene v slovenščino prevedene pesmi so izdane v pesniških zbirkah: *V ognjenem kresu*, (2001), *Slepici na zemljevidu* (2003), *V sebi zate* (2010) in v večjezičnih zbirkah:

Új horizontok/Novi horizonti/Neue Horizonte, (2013), *Enigma* (2018). Najnovejša pesniška zbirka *Prah in pepel* je izšla letos (2021).

Szlovén és magyar íróő, könyvtáros, fordító, magyartanár és biblioterapeuta. Muraszombatban született, Göntérházán nőtt fel. A Lendvai Kétnyelvű Középis-kolán folytatott tanulmányai befejezése után a budapesti ELTE BTK-n hallgatott magyar nyelvet és irodalmat, ahol 2006-ban doktori fokozatot szerzett. Jelenleg az 1. Sz. Lendvai KÁI könyvtárosa. Versekét és rövidprózát ír, valamint irodalmi kutatással és fordítással is foglalkozik. 2007 és 2009 között a *Lindua* multikul-turális folyóirat felelős szerkesztője volt, 2011-ben pedig Jókai Díjat vehetett át. Szlovén nyelvre fordított versei a *V Ognjenem kresu*, (2001), *Slepci na zemljevidu* (2003), *V sebi zate* (2010); illetve az *Új horizontok*, *Novi horizonti*, *Neue Horizonte*, (2013) és *Enigma* (2018) című többnyelvű kötetekben jelentek meg. Legújabb verseskötete *Por és hamu* címmel idén (2021) jelent meg.

Slavica ZVER

Živim v Hotizi, kjer sem tudi rojena. Sem dolgoletna ustvarjalka ljubiteljske kulture, saj sem bila že v mladosti predsednica dramske sekcije v domačem kraju. V srednji šoli sem pisala in objavljala svojo poezijo v šolskem glasilu in v časopisu *Vestnik*, pozneje pa v reviji *Lindua* in *Pobiralci rose*. Lani je izšla moja prva pesniška zbirka *Šopek spominov*, kjer se poezija navezuje na moja likovna dela, objavljena v pesniški zbirki. S slikanjem pa se ukvarjam več kot dvajset let. Najraje slikam motive iz narave in tihožitja. Ko ustvarjam, pozabim na čas, ki prehitro beži, a v moji duši mir rodi.

Hotizán születtem, itt élek jelenleg is. Több évtizede tevékenykedek a kultúra terén, már ifjúkoromban a helyi színjátszókör elnöke voltam. Középis-kolásként verseimet az iskolaújságban, illetve a *Vestnik* napilapban jelentettem meg, később pedig a *Lindua* folyóiratban, valamint a *Harmatfogók* kiadványban. Az első verseskötetem tavaly jelent meg *Šopek spominov* címmel, benne a képzőművés-zeti alkotásaim is helyet kaptak. A képzőművészettel már több mint húsz éve foglalkozom. Leginkább tájképeket és csendéleteket szeretek festeni. Amikor alkotok, megfeledkezem az időről, mely rohan, ám lelkemben békét szül.

Lidija ALT

Sem Lendavčanka. Štirideset let sem bila zaposlena kot vzgojiteljica predšolskih otrok v Vrtcu Lendava. Tu sem malim nadobudnežem privzgjajala ljubezen do lepega, tudi ljubezen do lepe besede. Tudi sama sem že od nekdaj rada spleatala misli, povezane z naravo, medčloveškimi odnosi, s trenutnim razpoloženjem, z mojim življenjem in življenjem drugih ljudi. Rada sem se vračala v preteklost, listala spomine, ki so mi izzvali različne občutke in razmišljanja. Svoje pesmi objavljam v zborniku *Pobiralci rose* in v reviji *Lindua*. Pred kratkim je nastala moja prva pesniška zbirka *V objemu tišine*.

Lendvai lakos vagyok. 40 évig dolgoztam óvónőként a Lendvai Óvodában, ahol a legkisebbeknek igyekeztem átadni a szépség és a szép szó iránti szeretet. Régóta foglalkoztatnak a természettel, emberközi kapcsolatokkal, jelenlegi állapotommal, valamint a saját életemmel kapcsolatos gondolatok, így gyakran és örömmel tekintettem vissza a múltba, felidézve emlékeket, melyek különböző érzéseket és gondolatokat ébresztettek bennem. Verseim a *Lindua* folyóiratban és a *Harmatfogók* című kiadványban jelentek meg, első kötetem pedig nemrég látott napvilágot *V objemu tišine* címmel.

Valerija VRENKO

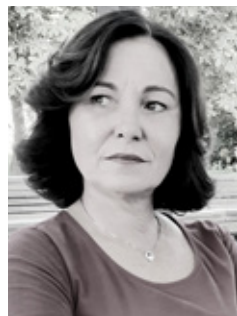
Valerija Vrenko je po poklicu pravnica, a sedaj že upokojena. Živi v Lendavi, ki ji pomeni najpomembnejše sidrišče v življenju. Po študiju na Pravni fakulteti Maribor se je vrnila v domači kraj, tu delala, si ustvarila družino in ostala. Pisati je začela že v osnovni šoli, nato tudi v gimnaziji, kasneje pa bolj občasno. Nastajale so predvsem kratke zgodbe in poezija. Ves čas jo zanima posebna tematika, to so mračne, nenavadne zgodbe, tudi znanstvena fantastika, vprašanja življenja in smrti, mistika. Njene zgodbe in pesmi so bile objavljene v lokalnem glasilu *Lindua*, tudi v reviji *JSKD Mentor*, v internetnih revijah *Locutio* in *Publishwall* itd. Leta 2019 je prejela na Jesenicah na 4. festivalu znanosti in fantastike *Meteorita* nagrado zlata supernova za kratko zgodbo *Klarisa*. Leto 2020 je bilo za avtorico prelomno, izšla je namreč njena prva knjiga proze z naslovom

KLARISA, sledila pa ji je še knjiga poezije POTOVANJE DUŠE. Izdajo knjig so finančno podprli JSKD OI Lendava, ZKD Lendava in Občina Lendava.

Vrenko Valerija nyugdíjazott jogász. Lendván él, ez a város élete legfontosabb csomópontja. A Maribori Jogi Egyetemen végzett tanulmányai sikeres befejezése után visszatért szülővárosába, családot alapított és letelepedett. Az írással már általános iskolás, majd gimnáziumi évei alatt is foglalkozott, később pedig kedvtelésből ragadott tollat. Legfőképpen elbeszéléseket és verseket írt. Az irodalmon belül leginkább a sötétebb és különleges témák foglalkoztatják, mint a sci-fi, az élet-halál kérdésköre és a misztika. Versei és történetei a helyi Lindua folyóiratban és a KKSZ Mentor című kiadványában jelentek meg, de elérhetőek online is a Locutio és Publishwall című magazinokban. 2019-ben a 4. jesenicei Meteorita fesztiválon – amely a tudományt és a fikciót helyezi a középpontba – arany szupernóva díjat vehetett át a *Klarisa* című elbeszéléiséért. A 2020-as év vízvázasztónak bizonyult az író nő számára, hiszen *KLARISA* címmel kiadhatta első prózai kötetét, melyet egy verseskötet követett *POTOVANJE DUŠE* címmel. A könyvek kiadását anyagilag a Szlovén Köztársaság Kulturális Közalapítványának Lendvai Területi Kirendeltsége, a Lendvai KKSZ és Lendva Község támogatta.

Karin ABRAMUŠIČ

Karin Abramušič, rojena 21. maja 1968, avtorica dveh pesmi iz zbornika (*Od tebe izbran dan* in *Divja trta*), živi v Lendavskih gorica, torej v Lendavi, je poročena, mati hčere in babica vnukinje, po izobrazbi univerzitetna diplomirana pravnica. Študirala je na Pravni fakulteti v Ljubljani. Takoj po diplomi je bila dve leti zaposlena kot sodniška pripravnica na Višjem sodišču v Mariboru, po opravljenem pravosodnem izpitu pa je bila dve leti zaposlena kot strokovna sodelavka na Okrajnem sodišču v Murski Soboti, nato pa še 7 let kot okrajna sodnica na istem sodišču. Od januarja 2007 dalje, torej nekaj manj kot 15 let, pa že samostojno opravlja odvetniški poklic s sedežem v Murski Soboti. V prostem času rada vrtnari, se sprehaja, plava, nabira gobe, se igra z vnukinjo, kar ji je v posebno veselje, in slika. Udeležuje se slikarskih delavnic pri ZKD Lendava, imela pa je tudi že slikarsko razstavo skupaj z možem, slikarjem Duškom Abramušičem, v prostorih Studia madžarske televizije v Lendavi.

Naslov razstave je bil *Naša Lendava*. Pisanje, predvsem proze, ji je bilo v veselje že v mladosti, v zadnjem letu pa se je poskusila tudi v pesnjenju.

Abramušič Karin 1968. május 21-én született. Az antológia két versének szerzője (*Od tebe izbran dan* és *Divja Trta*), lendvahegyi lakos, házas, édesanya és nagymama. Okleveles jogász. A Ljubljana Jogi Egyetemen szerzett diplomát. A diploma megszerzése után két évig volt bírósági gyakornok a Maribori Felső Bíróságon. A jogi szakvizsga sikeres letétele után két évig dolgozott a Muraszombati Kerületi Bíróságon szakmunkatársént, majd 7 évig bíróként. 2007 januárjától pedig – közel 15 éve – működteti a muraszombati székhelyű ügyvédi irodáját. Szabadidejében szívesen sétál, kertészkedik, úszik, gombászik, játszik az unokájával és fest. Utóbbi hobbijának a Lendvai KKSZ által rendezett festészeti műhelymunkákban hódol. Festőművész férjével, Abramušič Duškoval volt már közös kiállítása *A mi Lendvánk* címmel a Szlovén RTV Magyar Műsorok Stúdiójában, Lendván. A tollforgatásban, elsősorban pedig a prózai művek írásában fiatalok óta örömet leli, az idei évben pedig versírásban is kipróbálta magát.

Biserka SIJARIČ

Sem ljubiteljska pesnica in fotografinja, ujeta v dva svetova: svet poezije, ki je zame iztočnica vzporednega bivanja, in v svet fotografije kot vizualne refleksije ujetih podob. Ustvarjam od dvanajstega leta in se še danes podajam na kreativno pot z enako vnemo kot na začetku. Poezija je del mene in rase z menoj. Za seboj imam tudi nekaj objav v reviji Mentor, v pomurskem Vestniku, Lindui, v skupinskih pesniških zbirkah *Jaz sem jaz in v meni nihče ne prebiva* (2002) ter *Valovanje misli* (2012). Moja prva samostojna pesniška zbirka *Stvarnost iluzije*, ki je izšla junija 2018, združuje oba svetova in tako so besede dobile tudi svojo vizualno podobo.

Műkedvelő költő és fényképész vagyok, így két világból táplálkozom: a költészet számomra az egymás mellettiség kiindulópontja, a fényképészet pedig az elkapott formák vizuális reflexiója. 12 éves korom óta alkotok, és a mai napig ugyanazzal a lendülettel indulok kreatív utakra, mint egykoron. A költészet

szerves részemé vált, és velem együtt fejlődik. Műveim a Mentor és Lindua folyóiratban, a Vestnik napilapban, valamint két antológiában, a *Jaz sem jaz in v meni nihče ne prebiva* (2002), valamint a *Valovanje misli* (2012) című kiadványban jelentek meg. Első önálló verseskötetem 2018 júniusában látott napvilágot *Stvarnost iluzije* címmel. A publikáció összeköti a két világot, így a versek vizuális alakot is ölthettek.

Danijela HOZJAN

Rojena sem bila v prekmurski vasi Gaberje, kjer tudi živim. Že v otroštvu sem pisala različne pesmi in jih prebirala svojim prijateljicam. Moje pesmi in prozna dela so prežeta z različnimi doživetji, željami, mislimi, z ljubeznijo in globokimi notranji občutki. Na literarnih večerih, ki jih je organizirala ZKD Lendava, sem svoje pesmi in prozo predstavila tudi širši javnosti.

A muravidéki Gyertyánosban születtem, ahol jelenleg is lakom. Már gyermekkoromban is szívesen írtam különböző verseket, melyeket fel is olvastam a barátnőimnek. Verseimben és prózai alkotásaimban különböző élmények, vágyak, gondolatok, szerelem és mély érzelmek tükröződnek. A Lendvai KKSZ által szervezett irodalmi esteken pedig bemutathattam őket a nyilvánosságnak is.

Tatjana BOGDAN SEČNIK

Tatjana Bogdan Sečnik živi in dela v Ljubljani, po rodu pa je Lendavčanka, še danes vpeta v kulturno življenje tega kraja. Je predsednica KD Lendava in nadzornega odbora ZKD, tajnica KD Zarja Gaberje ter strokovna vodja folklorne skupine VDC Lendava. Rada kolesari, potuje ter o večjih poteh pripravlja tudi potopisna predavanja. Za sabo ima že nekaj samostojnih fotografskih razstav, uspešno pa sodeluje tudi na številnih fotografskih natečajih po Sloveniji.

Sečnik Bogdan Tatjana lendvai születésű, jelenleg pedig Ljubljanában él és dolgozik. Ám a távolság nem okoz gondot számára, hiszen

aktívan vesz részt Lendva és környékének kulturális életében: a Lendvai ME elnöke, a Gyertyánosi Hajnal ME titkára, illetve a Lendvai Szociális Foglalkoztató Központ néptáncsoportjának szakmai vezetője. Szeret kerékpározni és utazni. Nagyobb utazásairól pedig útirajzi előadásokat is tart. Több önálló fotókiállításon mutatkozott be, emellett pedig Szlovénia-szerte számos versenyen vett részt.

Fabijan TIVADAR

Sem Fabijan Tivadar, dijak 2. letnika Škofijske klasične gimnazije v Ljubljani, rojen 21. 4. 2005 v Ljubljani, kjer tudi živim. Sicer imam močne korenine tudi v Prekmurju in malo manj močne na Dolenjskem. Moja mama je Lendavčanka, njen oče je iz Čentibe, kjer babica in dedi tudi živita, njena mama pa je po očetu Dolenjka, oče pa je doma iz Lipovcev. Obe babici in oba dedka imam torej v Prekmurju, zato se počutim tudi nekaj Prekmurca. Razumem prekmursko in to čudovito slovensko narečje tudi govorim; govorim tudi angleško, francosko in hrvaško (učim se še latinščino in italijanščino, madžarščina pa še pride na vrsto). Pišem domoljubne in ljubezenske pesmi, čeprav nisem niti srečno niti nesrečno zaljubljen. No, domoljub pa vendarle sem, ostalo pa tudi še pride na vrsto. Za objavo pesmi v Lendavi me je vzpodbudila babica Jerica Trojak. Kam pa bo mene pot zanesla, je zaenkrat še neznanka.

Fabijan Tivadar vagyok, a ljubljanaí Egyházmegyei Klasszikus Gimnázium 2. osztályos diákja. 2005. április 21-én születtem Ljubljanában, jelenleg is itt élek, emellett pedig erős gyökerek fűznek a Muravidékhez és Dolenjskához. Édesanyám lendvai származású, az ő édesapja csentei. Nagymamám családja anyai ágon Dolenjskáról származik, az édesapám pedig lipovci születésű. Tehát mind a négy nagyszülőm a Muravidéken él, így én is egy kicsit muravidékinek érzem magam. Értem és beszélem a muravidéki szlovén tájnyelvet, ezen kívül pedig beszélek angolul, franciául és horvátul (latinul és olaszul is tanulok, de a magyar nyelv is sorra kerül majd). Verseimben tükröződnek a szerelem és a hazaszereget, bár nem vagyok sem szerencsésen, sem szerencsétlenül szerelmes, viszont hazafi annál inkább, a többi meg majd jön magától. Jerica Trojak nagymamám buzdított arra, hogy verseimet jelentessem meg Lendván. Hogy hova fog vinni az utam, az pedig egyelőre rejtély.

Izhajam iz Prlekije, sem upokojena in živim z družino v Veliki Polani. Vse moje življenje se od mladosti dalje prepleta z ljubiteljsko kulturo – pa naj bo to folklor ali literarno ustvarjanje. Največ navdiha in izkušenj sem nabrala v zadnjih letih službovanja kot vodja JSKD OI Lendava, kjer se v mozaiku prepletajo različne kulture tukaj živečih. Pišem od osnovnošolskih let in sem svoje pesmi predstavljala v različnih osnovnošolskih in gimnazijskih glasilih, Porabskih novinah, Vestniku, Lindui ... ter sodelovala na različnih natečajih in prireditvah doma in na Hrvaškem. V minulih letih se je nabralo veliko besedil iz vseh življenjskih obdobij. V pesmih izražam različne občutke ljudi in njihovih usod, pišem o vsem lepem, kar nas obdaja. Papir vse prenese – zato me pisanje veseli in notranje bogati. Svoje pesmi sem izdala v dveh zbirkah: *Iskrenje srca* in *Drobtinice sreče*. V letu 2019 sem ob slovenskem kulturnem prazniku prejela priznanje Občine Lendava za dolgoletno delo v ljubiteljski kulturi.

Prlekijából származom, nyugdíjas vagyok, és Velika Polánán lakom a családommal. Kiskorom óta az egész életemet meghatározta a kultúra, legyen az néptánc vagy irodalmi alkotás. A legtöbb ihletet és tapasztalatot pedig az elmúlt években szereztem a Szlovén Köztársaság Kulturális Közalapítvány Lendvai Területi Kirendeltségének vezetőjeként, ahol mozaikként tevődnek össze az itt élő különböző kultúrák. Általános iskolás éveim óta írok, verseimet pedig általános és gimnáziumi iskolaújságokban, valamint a *Porabske novice* és a *Vestnik* újságban, illetve a Lidua folyóiratban jelentettem meg. Emellett pedig különböző versenyeken vettem részt idehaza és a szomszédos Horvátországban. Az elmúlt években összegyűlt jónéhány szöveg az életem különböző korszakaiból, melyekben az emberek érzéseiről és sorsáról, valamint a bennünket körülvevő szépségről is írok. A papír elbír mindent, ezért okoz örömet számomra az írás. Verseimet két kötetben adtam ki *Iskanje srca* és *Drobtinice sreče* címmel, 2019-ben pedig az évek során végzett kulturális tevékenységemért polgármesteri díjat vehettem át a szlovén nemzeti ünnep alkalmából.

Ivanka TOMPA

Sem Ivanka Tompa, rojena v Odrancih, kjer tudi živim. Sem upokojena, predsednica DU Odranci in vključena v številne kulturne in druge dejavnosti občine in Pomurja. Moje pedagoško delo mi je dalo veliko impulzov za literarno ustvarjanje. Nabralo se je nekaj pesmi, krajših sestavkov in daljši tekst (*Usodni koraki*). Mogoče si bom kdaj vzela čas in vse zapisano strnila v celoto. Z veseljem vodim literarne večere ali sodelujem na različnih prireditvah.

Tompa Ivanka vagyok és Odrancin születtem, ahol jelenleg is lakom. Nyugdíjasként az odranci nyugdíjas egyesület elnöke vagyok, továbbá a község és Muravidék számos kulturális tevékenységébe sikerült bekapcsolódnom. Pedagógiai munkám során rengeteg olyan impulzust kaptam, amely alkotásra bír, így az évek során összegyűlt néhány vers, rövidebb összeállítás és egy hosszabb szöveg is (*Usodni koraki*). Talán egyszer szakítok egy kis időt arra, hogy az egészet összeállítsam egy tömör egészé. Örömmel vezetek irodalmi esteket és veszek részt különböző rendezvényeken.

Olga MAJCEN

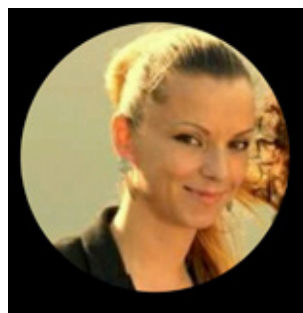
Sem Olga Majcen, roj. na Spodnjem Krapju, sedaj pa živim na Moti pri Ljutomeru. Sem dolgoletna ustvarjalka na področju ljubiteljske kulture ter članica KD Cven, kjer sem pripravila in režirala veliko prireditev. Rada se družim z vsemi, ki imajo radi tovrstne dejavnosti. Svoje izkušnje uspešno prenašam na podmladek. Sem dobitnica mnogih priznanj, med drugimi tudi občinskega priznanja za delo na področju kulture v Občini Ljutomer v letu 2008 in Miklošičevega priznanja za leti 2017 in 2021. Spoznali me boste lahko tudi kot avtorico knjižic *Moje srčne domislice* in *Moje druge srčne domislice*.

Majcen Olga vagyok és Spodnje Krapjén születtem, jelenleg pedig a Ljutomer melletti Motán lakom. A kultúrával már hosszú évek óta foglalkozom, emellett pedig nemrég a cveni kultúregyesület tagjaként sikerült megrendeznem és lebonyolítanom egy nagy rendezvényt. Szeretek hasonló gondolkodású em-

berekkel társalogni, tapasztalataimat pedig igyekszem átadni a fiatalabbaknak is. Az elmúlt évek során számos elismerést kaptam, köztük 2008-ban községi elismerést a Ljutomer Községben végzett kulturális munkámért, valamint két Miklošič-elismerést 2017-ben és 2021-ben. Az olvasók két kis kötet – a *Moje srčne domislice* és a *Moje druge srčne domislice* – szerzőjeként ismerhetnek meg.

Janja ZVER

Janja Zver je profesorica slovenskega jezika in književnosti, ki je svoje otroštvo in mladost preživela v vasi Hotiza. Trenutno živi in dela v Ljubljani, a se vedno rada vrača v rodno Prekmurje. Že vrsto let piše poezijo, ki se osredotoča predvsem na dinamiko sodobnih odnosov in skozi katero želi avtorica izraziti svoj družbenokritičen pogled na svet. Nekaj svojih del je že objavila. V veselje ji je delo z otroki, zato zadnje čase ustvarja in piše predvsem zanje. Na osnovni šoli, kjer dela, dodatno poučuje še slovenščino kot drugi jezik in pravljичno jogo za otroke. Pred kratkim je izdala svoje prvo knjižno delo, poučno otroško zgodbo *Radovedni Lan skozi dan*. Gre za otroško zgodbo v verzih, ki lahko služi kot didaktični pripomoček za učenje angleščine. Otroci so zgodbo zelo dobro sprejeli, saj jim omogoča, da se na zabaven način naučijo osnovnih besed in vljudnostnih fraz v angleškem jeziku.

Zver Janja szlovéntanár a Lendva melletti Hotizán nőtt fel. Jelenleg Ljubljanában él és dolgozik, ám mindig örömmel tér vissza a Muravidékre. Már évek óta ír verseket, melyek gyakran társadalomkritikát fogalmaznak meg, és leginkább a jelenkori ember viszonyait dolgozzák fel. Néhány művét már publikálták. Mivel szeret gyermekekkel dolgozni, így az utóbbi időben inkább számukra ír. Az iskolában, ahol dolgozik, többek között *szlovént, mint második nyelvet és mesejógát* tanít. Nemrég kiadta első gyermekkönyvét *Radovedni Lan skozi dan* címmel, mely verses formában íródott és didaktikai segédeszközként is használható az angol nyelv tanulásához. A gyerekek nagyon jól fogadták a történetet, hiszen szórakoztató módon tanulhatnak angol nyelvű szavakat és udvariassági kifejezéseket.

Milan HAJDINJAK

Sem Milan Hajdinjak in živim na Benici. Ukvarjam se s pisanjem pesmi, torej sem ustvarjalec ljubiteljske kulture. Sedaj pišem tudi knjigo, ki bo sčasoma ugledala luč sveta. Pesmi sem objavil že v dveh zbornikih Pobiralci rose. Pesmi, ki jih pišem, so odraz tega, kar sem doživel v svojem življenju. Vem, da bom še naprej ustvarjal, saj se med pisanjem sprostim in pozabim na negativne stvari. Čas hitro mineva, a vse, kar ustvarim, bo ostalo.

Hajdinjak Milan vagyok és Benicén élek. Versírással foglalkozom, tehát műkedvelő vagyok. Jelenleg egy könyvön dolgozom, mely hamarosan napvilágot lát majd. Verseim, melyekben az életem tükröződik, már két Harmatfogók antológiában is megjelentek. Tudom, hogy a jövőben is alkotni fogok, hiszen az írás kikapcsolódást jelent számomra és elfeledteti velem a negatív dolgokat. Az idő gyorsan múlik, de minden, amit megalkotok, az maradandó.

Tamara GÖNCZ

Göncz Tamarának hívnak, Gyertyánosban lakom, 17 éves vagyok. Az általános iskola befejeztével a tanulmányaimat a maribori Formatervezési Középiskolán folytattam grafikus szakon, ahol jelenleg harmadikos vagyok. Szeretem az állatokat és a művészetet. Már kiskorom óta vonzanak a könyvek, a rajz, a festés és a zene, valamint az érzelmek, amelyeket át lehet velük adni, az a mód, ahogy az ember kifejezheti önmagát, érzelmeit, gondolatait ezeken keresztül. Édesanyámnak köszönhetem, hogy már kiskorom óta tagja vagyok a helyi művelődési egyesületnek, ahol szívesen besegítek a munkába. Néhány éve már írással is foglalkozom, de ezeket leginkább szintén író barátaim között, internetes platformokon teszem közzé, vagy egyáltalán nem szoktam megosztani.

Sem 17-letna Tamara Göncz iz Gaberja. Osnovno šolo sem končala na DOŠ I Lendava, sedaj pa sem dijakinja tretjega letnika grafičnega oblikovanja na SŠOM v Mariboru. Rada imam živali in umetnost. Že od malega so me privlačile knjige, risanje, slikanje in glasba, s pomočjo katerih lahko izrazim občutke, ki me pre-

vevajo. Zahvaljujoč mami sem že od malih nog članica domačega kulturnega društva, v katerem z veseljem sodelujem in pomagam pri delu. Nekaj let se že ukvarjam tudi s pisanjem, vendar objavljam moja dela predvsem v krogu prijateljev, na spletnih platformah ali pa obležijo kar v mojem predalu.

Marjan VIDOVIČ

Sem Marjan Vidovič, upokojen predmetni učitelj angleščine in slovenščine. Živim v Veliki Polani, obdan z lepo naravo. Poleg pisanja so moje veselje živali (konji, ovce, zajci ...), za katere skrbim, skrb zanje pa mi krajša čas. Nekaj mojih tekstov je bilo objavljenih v časopisih, zbornikih in priložnostnih publikacijah. Dve knjigi sta bili izdani v samozaložbi. Povest *Meč, nabrušen za ljubezen* je bila deležna majhne finančne pomoči dveh lendavskih institucij. No, vsaka pomoč pride prav. Zato – hvala. Moja naslednja knjiga bo *Si ti moj morilec?*

Vidovič Marjan vagyok, nyugdíjas angol- és szlovéntanár. Velika Polanán lakom, szép természettel körülvéve. Az írás mellett leginkább az állatok (lovak, juhok, nyulak stb.) gondozása okoz örömet, hiszen ezzel elütöm az időt. Néhány alkotásom már megjelent újságban, antológiában és alkalmi kiadványban, emellett pedig kiadtam két könyvet is. A *Meč, nabrušen za ljubezen* című elbeszélés kiadását két lendvai intézmény támogatta. Mivel minden támogatás jól jön, ezért szeretném ezúton is megköszönni nekik a segítséget. Következő könyvem címe pedig a *Si ti moj morilec?* lesz.

Peter Pal

Pál Péter vagyok, 1998. április 17-én születtem Muraszombatban. Az általános iskola elvégzése után a lendvai Kétnyelvű Középiskola gimnáziumában folytattam tanulmányaim. Már kiskoromban számos Kárpát-medencei vers-és prózamondó versenyen vettem részt, így a versmondás hamarosan fő szenvedélyemmé vált, és sorra nyertem a legrangosabb versenyek fődíjait, többek közt a Kaleidoszkóp versfesztiválét és a József Attila Nemzeti vers-, énekelt vers és prózamondó versenyét, valamint kétszer szereztem meg a Nemzet Legjobb Ifjúsági Versmondója címet, a Radnóti-diplomát. Két verseskötetem jelent

meg, *Digitális freskók* és *Kétidő* címmel. A harmadik kötetem Bence Lajos József Attila-díjas költő mentori támogatásával készül. Hatéves korom óta zongorázom. A vers, a színház és a zene szeretete a középiskolás évek alatt nőttön-nőtt bennem, így sikeresen felvételiztem a Kaposvári Egyetem Rippl-Rónai Művészeti Karának színművész szakára, amelynek végzős hallgatója vagyok. Számos dalt írtam, 2021-ben pedig megalakult a Peter's Pan zenekar, amelynek dalszerző-énekesem vagyok.

Sem Peter Pal, rojen 17. aprila 1998 v Murski Soboti. Po končani osnovni šoli sem izobraževanje nadaljeval na Dvojezični srednji šoli Lendava. Že v mladosti sem se udeležil mnogih tekmovanj v deklamiranju širom po Karpatskem bazenu, kar je postalo tudi eno izmed mojih strasti, tako sem pri tem vedno dosegal odlične rezultate. Med drugimi sem prejemnik najvišje nagrade deklamatorskega festivala Kaleidoszkóp versfesztivál ter tekmovanja József Attila Nemzeti vers-, énekelt és prózamondó verseny. Dvakrat sem prejel tudi naslov najboljšega mladega recitatorja – diplomo Radnóti. Do sedaj sem izdal dve pesniški zbirki z naslovoma *Digitális freskók* in *Kétidő*, moja tretja zbirka pa nastaja pod mentorstvom lendavskega pesnika Lajosa Benceja. Klavir igram od šestega leta, ljubezen do poezije, gledališča in glasbe pa je v mojih šolskih letih neprestano rasla. Po končani srednji šoli sem šolanje nadaljeval na Akademiji za gledališče v Kaposváru, smer gledališka igra, kar letos končujem. V zadnjih letih sem napisal kar nekaj skladb, leta 2021 pa sem ustanovil glasbeno skupino Peter's pan, katere pevec sem.

Lajos BENCE

Hogy miért írok? Miért is ne?! Tulajdonképpen csak a hagyományt folytatom, amit Lendván – kisebb nagyobb kihagyásokkal – Kultsár György prédikátor (1570-körül) kezdett, majd a 20. században Vljaj Lajos, Szúnyogh Sándor és íróbarátai (Szomi P., Varga J.) folytattak. Egyet megtanultunk: csak folyamatos írással, kísérletezéssel lehet fenntartani a kondíciót. Az újságírás a felszínt kutatja, az írói munka a mélyt. Ezért nem mindig jó, ha a kettőt párhuzamosan űzzük. De valamiből meg is kell élni!

Zakaj pišem? Zakaj ne bi? Pravzaprav samo nadaljujem tradicijo, ki jo je v Lendavi začel okoli leta 1570 pridigar György Kultsár in se je s krajšimi ali daljšimi prekinitvami nadaljevala skozi stoletja. V 20. stoletju so delo nadaljevali Lajos Vljaj, Sándor Szúnyogh in njegovi pisateljski prijatelji (P. Szomi, J. Varga). Naučili smo se: samo z nenehnim pisanjem, eksperimentiranjem lahko obdržiš kondicijo. Novinarstvo je samo površinsko raziskovanje, pisatelj pa koplje po globinah. Zato ni vedno najbolj posrečeno, če delaš oboje hkrati. Ampak treba je preživeti!

Franc KOREN

Prvo pesem sem napisal pri 12. ali 13. letih, ko sem se prvič zaljubil. Skrivaj sem jo potisnil v šolsko torbo ljubljene osebe. Naslednji dan se je še bolj spogledovala, vendar ne z mano, temveč z mojim najboljšim prijateljem. Čez teden dni sta se že držala za roke. Zatem sem pristal, da za dva stripa o Alanu Fordu napišem naslednjo pesem. Preko najboljšega prijatelja sem izpovedal vso radost in bolečino neuslišane ljubezni, čustev, ki ju je le še bolj zblížala. Zadnjo pesem sem napisal prejšnji teden. Sebi, vam in najboljšemu prijatelju iz osnovnošolskih dni, ki ga je pravkar pobral covid 19. Vmes sem ves čas pisaril sem in tja, gor in dol, noter in ven in še skozi ter občasno pobiral jutranjo roso, ko me je preveč zažejalo. Letos je izšla moja prva samostojna pesniška zbirka, ki sem jo naslovil *Umazane pesmi vsakdanjih grešnikov*.

Az első versemet 12 vagy 13 évesen írtam meg, amikor először estem szerelembé. A verset titokban a kiszemeltem táskájába csempésztem, aki másnap még jobban szemezni kezdett, de nem velem, hanem a legjobb barátommal. Egy hét múlva kézen fogva sétáltak. Ezek után ráálltam, hogy két Alan Ford képregényért megírom a következőt is a legjobb barátom nevében. Ezeken a verseken keresztül kifejezhettem a plátói szerelem minden örömét és fájdalmát, és az én érzelmeim csak közelebb hozták őket. A legutóbbi versemet egy héttel ezelőtt írtam. Magamnak, nektek és a legjobb barátomnak az általános iskolából, akit nemrég elvitt a covid-19. Közben itt-ott, fent-lent, ki-be és mindenben keresztül is írtam, néha pedig – amikor megszomjaztam – gyűjtöttem a hajnali harmatot. Az első saját verseskötetemet idén került kiadásra *Umazane pesmi vsakdanjih grešnikov* címmel.

Olga PAUŠIČ

Odkar pomnim, rada pišem. Zanimajo me vse zvrsti, tako dramatika kot poezija in proza. Posebno rada pa pišem potopise, saj sem strastna ljubiteljica potepanj po svetu. Vsako področje ima svoj čar. Doslej sem objavila 16 samostojnih knjižnih izdaj (mladinski romani, zbirke odrskih besedil za otroke/mladino in odrasle, zbirke kratke proze, pesniško zbirko, dve potopisni knjigi) in sodelovala v kar nekaj skupinskih izdajah. Moje zadnje delo je roman za odrasle *Vohljači*, izšel julija 2021. Rada se ukvarjam tudi z lektoriranjem besedil, menim namreč, da vse premalo skrbimo za materni jezik, kar je zaskrbljujoče. Pri tem bi se morali bolj zavzeti na vseh ravneh.

Mióta az eszemet tudom, mindig is szerettem írni. Mindhárom műnem érdekel, a dráma, a líra és az próza is, de leginkább útirajzokat szeretek írni. Minden területnek megvan a maga varázsa. Eddig 16 önálló könyvet adtam ki (ifjúsági regények, szövegeknyvek gyerekeknek / kamaszoknak és felnőtteknek, rövidpróza gyűjteményeket, egy verseskötetet és két útirajzot), valamint számos közös kiadványban is közreműködtem. Legutóbbi művem, egy felnőtteknek szóló regény, *Vohljači* címmel jelent meg 2021 júliusában. Többek között szeretek lektorálni is, hiszen úgy gondolom, nem teszek eleget az anyanyelvemért, és ez aggasztó. Ezzel kapcsolatban mindannyiunknak egy kicsit többet kéne tenni.

Zlatka FRAJZMAN – Pupa

Rojena sem bila v Mariboru, a po duši sem Vojvodinka. Nisem najlepša niti popolna, imam se za povprečno žensko, čeprav se lahko pohvalim z nečim, česar nimajo vsi: na moji življenjski poti me je ljubezen povezala s tremi kraji, a od leta 1992 je moj dom Lendava. Sem ena od tistih ljudi, ki si prizadevajo za povezovanje med narodi in kulturami in za gradnjo mostov med ljubiteljskimi kulturniki na katerem koli področju delovanja. Rada pišem pesmi, predvsem lirске, ki jih objavljam v Pobiralcih rose. Kot predsednica Kulturno-turističnega društva Lendava-Novi Sad si v duhu medkulturnega dialoga prizadevam negovati jezik, tradicijo in kulturo tako srbskega kot slovenskega naroda .

Mariborban születtem, de lélekben vajdasági vagyok. Nem vagyok a legszebb és nem is tökéletes, átlagos nőnek tartom magam, bár olyasmivel büszkélkedhetek, amivel nem mindenki: életem során három várossal kötött össze a szerelem, de 1992 óta Lendva az otthonom. Azon emberek közé tartozom, akik a nemzetek és a kultúrák összekapcsolására, valamint a műkedvelők közötti hídépítésre törekednek bármely tevékenységi területen. Szeretek verseket írni, különösen líraiakat, amelyeket a Harmatfogók című kiadványban teszek közzé. A Lendva – Újvidék Művelődési és Turisztikai Egyesület elnökeként a kultúrák közötti párbeszéd jegyében úgy a szerb, mint a szlovén nemzet nyelvének, hagyományainak és kultúrájának ápolására törekszem.

Pobiralci rože

Literarni zbornik ZKD Lendava 2021

Harmatfogók

A Lendvai KKSz irodalmi antológiája 2021

DOM

Bilo je,
je rekla, ko sem bila še otrok.
Je Mura šumela in mlini so mleli,
pšenica zorela in mak je žarel.

Ni bilo lahko, je rekla,
bilo nas je osem otrok.
Šest odšlo je od doma,
nazadnje sem šla tudi jaz.

Tri je vzela tujina,
tudi drugi so šli svojo pot.
Mura pa je šumela in mlini so mleli,
pšenica zorela in mak je cvetel.

Vsak je našel svoj dom.
Čas pa hiti in z njim se z lastovkami
vračamo tudi mi.
Zdaj mlini molčijo,
le Mura še vedno šumi.

TANKA

Hrepenenje tu
v meni išče poti.
Ni več vrnitve
iz najine samote.
Ura tiho šteje čas.

ŽIVLJENJE

Skozi življenje mnogih ljudi greš
in se ne ozreš,
da bi videl,
kaj puščaš za sabo ...
Neizsanjane sanje,
neizjokane solze,
prečute noči,
bolečino slovesa ali
preprosto ... sled ljubezni...

MINLJIVOST

Včasih ne veš ne kod ne kam,
iščeš pot, preblisk v temi,
v večnost zreš.
Vsakdo nosi svoj križ ...

Zazrt v večnost veš,
da sreča ni večna,
še ljubezen in trpljenje ne,
celo življenje išče svojo pot
do večnosti.
Vsakdo nosi svoj križ ...

MOJ DOMAČI KRAJ

Že od nekdanj živim
v majhni, prelepi vasici
na panonski ravnici,
kjer sonce svetleje sije,
zanjo srce mi glasneje bije.

Že od nekdanj živim
med travniki in gozdiči,
nad polji se vzpenjajo griči
visoko pod modro nebo,
spomladi akacija in jablane cveto.

Že od nekdanj živim
s petjem drobnih ptic,
z naraščajem lastovic,
štorklja je tukaj doma,
čebela medico nam da.

Že od nekdanj živim
v družbi skromnih ljudi,
nam trta domača rodi,
odzvanjajo konjska kopita,
kruha in mleka sem sita.

Že od nekdanj živim
ob naši reki Muri,
kjer zvon zapoje ob rani uri.
Tu ljubezni se rodijo,
za podmladek poskrbijo.

Lep si kakor raj
moj domači kraj!

PLEŠEM PESEM

Pleši z mano kot nekoč,
bila je nora noč -
v polko sva se zavrtela,
o ljubezni si zapela.

Ti si moja, jaz sem tvoj,
naj ne bo to le nocoj!
Kakor ptička sva zapela,
ko sva v polki se vrtela.

Okrog pasu si me prijel,
visoko dvignil, zavrtel.
Ljuba moja, ljubi moj,
naj ne bo to le nocoj!

Kakor ljubčka dva
še pleševa midva,
valčkova sta zdaj koraka -
za folkloro sva junaka!

Zorica Vinko Šimonič

A FÁJDALOM ÚTJA

A vakító fény lassan eltűnt, így már láthattam a környezetem. Egy tisztás közepén álltam, és körülöttem halvány köd keringett. Hideg volt, sőt fagyos. A területet egy természetellenesen közeli telihold világította meg. Az embernek olyan érzése volt, ha ránézett, hogy a szíve mindjárt megfagy. Reszkettem. A hideg a csontjaimig hatolt, s rajtam kívül nem volt itt senki. Csend honolt, csak a saját levegővételeimet hallottam.

„Mi ez a hely?”

Néhány méterre tőlem a szélrózsa mind a négy irányába ébenfekete ajtók helyezkedtek el. Némelyikük itt-ott kissé kopott volt. Meglátszott rajtuk az idő múlása. Mindegyik ajtófélfá tetejére egy szám volt szögezve. Három, egy, négy, kettő.

„Hova vezethetnek?”

Végül eluralkodott rajtam a kíváncsiság. Összeszedve a bátorságomat végre elmozdultam eddigi helyemről. Az egyes számú ajtót céloztam meg. Észszerűnek tűnt, hogy azzal kezdem. Közelebről megfigyeltem az ajtót. A sarkai már korhadni kezdtek, a kilincs és az ajtópánt pedig rozsdásodni. Lassan a kilincstre tettem a kezem, majd óvatosan lenyomtam, s az ajtó nyikorogva kinyílt. A túoldalból semmit sem lehetett látni. Mindent sűrű fehér füst borított. Egy pillanatra megálltam. Baljós érzésem támadt a látvány miatt, de a kíváncsiság tovább hajtott, így átléptem a küszöböt. Az ajtó hirtelen becsapódott mögöttem, s a füst lassan elkezdett széteszlani előttem.

Egy üres házban találtam magam. A bejárati zár kattanása arra engedett következtetni, hogy az ittlakók pont most mentek el. Hirtelen szipogásra lettem figyelmes. Követtem a hangot az egyik hálószobáig. A hely kicsi volt, a berendezésből látszott, hogy ez egy gyerekszoba, s az ágy végében – hátat fordítva – ott állt egy fiatal. Mély, szaggatott lélegzeteket vett, majd szorosan átkarolta a derekát az egyik kezével, s lassan leereszkedett a földre, belekapaszkodva az ágytámlába a másik kezével, olyan erővel, hogy az ujjpercei elsárgultak. Mintha a lábai lassan felmondanák a szolgálatot. A vállá vadul rázkódni kezdett, nehezen vette a levegőt, halk, visszafojtott zokogás hangja hagyta el reszkető ajkait. Szemeit szorosan összecukta, mintha abban reménykedne, hogy ezzel visszatarthatja a könnyeket, amelyek gyorsan áztatták át az arcát. Hirtelen az eddig

derekát ölelő kezét felemelte, s belekapaszkodott az íróasztal szélébe. Lassan újra álló pozícióba húzta magát, nem foglalkozva remegő lábával. Hosszú ujjú pólójával lassan megtörölte keserves arcát, vett egy mély lélegzetet, majd lassan megfordult, s kiment a szobából.

Lesokkolva álltam az ajtóban. Hisz ez...

Ebben a pillanatban ellepett a fehér füst, s én újra az egyes számú ajtó előtt álltam egyetlenegy gondolattal a fejemben.

„Miért?”

Lassan megfordultam, s a szemben lévő kettős ajtóra néztem. Lassú léptekkel odasétáltam, nem tudva, hogy az átéltek után mi vár még rám. Ez már újabbnak tűnt, mint az előbbi, de már így is a korhadás és a rozsdá áldozatává lett. Remegő kézzel lenyomtam a kilincset, hogy újra sűrű, fehér füsttel találjam szembe magam. Újra átléptem a küszöböt, majd a becsapódó ajtó hangja után feloszlott a füst.

Ugyanabban a hálósobában találtam magam. A fiatal újra nekem háttal állt, vállalai megint remegtek a sírástól, de most egy hang se jött ki belőle. A következő pillanatban becsapódott a bejárati ajtó, s újra megfordult a kulcs a zárban. Nem sokkal később az autó motorja is felbőgött, majd egyre távolodni hallatszott. A fiatal azonnal belemarkolt kezeivel a hajába, az eddigi fájdalom helyét láthatóan átvette a düh. Vadul egy párna után nyúlt, s a szekrény ajtaját kinyitva bemászott, majd bezárta maga után. Behunyta szemét és a párnába harapva fájdalmasan felordított, majd újra halkán zokogni kezdett. Miután a hangok elhaltak, könnyes arccal kilépett a szekrényből, a párnát úgy szorongatva, akár egy kisgyerek a kedvenc játékát. Lassan visszatette a helyére, majd az ágyra ülve újra letörölte a könnyeit. Vörös szemeivel belenézett a szobában lévő falitükörbe, majd lehajtotta a fejét és kézfejeit a hajába túrva ökölbe zárta.

Újra körbevett a füst, és most újra a tisztáson álltam a kettős számú ajtó előtt. Pánikolva odarohantam a harmadik ajtóhoz, ami még újabbnak tűnt, mint az előző kettő, majd gondolkodás nélkül kinyitottam és beléptem. Már záródott is be mögöttem, s a fehér füst elkezdett feloszlani.

Sötét volt, de az ablakon bevilágító hold fénye elég volt arra, hogy rájőjjek, újra ugyanazon a helyen vagyok, mint az előző kettő alkalommal. A fiatal az ágy végében ült, s a kezében megvillant valami. Most egész testében remegett a haragtól. Szemében egyelőre egy könycsepp sem volt látható. Felemelte a megcsillanó eszközt, és a karjának helyezte, de nem tett vele semmit. Egy kis gondolkodás után elemelte onnan és inkább a lábának nyomta. Még mindig

remegett, a harag szikrázott a szemében. Szorosan behunyta szemét, majd egy hirtelen mozdulattal végig húzta a lábán az éles tárgyat. Kinyitotta a szemét és megvizsgálta a friss sebet. Nem érzett fájdalmat, ez nem volt elég. Újra a bőréhez rakta az éles fémet, s most erősebben rászorítva húzta végig. Majd megismételte ezt újra és újra és újra, amíg a lábszára belső oldala és a combja tele nem volt vérző vágásokkal.

Nem voltak túl mélyek, de ahhoz eléggé, hogy kicsorduljon belőlük a vér és hogy érezze a fájdalmat, amire oly keservesen vágyott, s ami talán enyhíti az összes többit. A vágóezközt elpakolta, majd figyelte, ahogy a vér szép lassan elárasztja a sebeket és a környéküket a bőrén. Lassan felállt, és érezte ahogy a felsértett bőr megfeszül, amitől újra elkezdtek vérezni a sebek és bekönnyesedett a szeme. Elhagyta a hálószobát, majd a fürdőszobába érve letisztította sebeit. Amikor a vérzés végre elállt, visszament a hálóba. Könnyes szemmel és egy halvány mosollyal az arcán feküdt ágyba.

A füst újra megjelent, és én már siettem is a negyedik ajtó felé. Ez tökéletes állapotban volt. A legújabb...

Újra átléptem a küszöböt és vártam, amíg a füst eltűnt és megjelent előttem a már ismert fürdőszoba. A fiatal a tükör előtt állt, kezeivel támasztva a mosdót. Az egész teste tele sebekkel. Régiek, gyógyultak, újak, gyulladtak, egészen frisek. Farkasszemet néz saját magával a tükörbe bámulva, majd felemeli a mosdó szélén fekvő kést. A szeméből semmilyen érzélem sem olvasható ki, mintha nem lenne már lelke. Lassan a karjához emeli az élt, és hosszában egy mély csíkot vág az alkarjába. A vér azonnal kibuggyan a bőr alól. Ugyanezt megismétli a másik karján is, majd figyelni ahogy a vér úgy árasztja el a karját és lassan a padlót akár egy folyó. A kést, amit eddig a kezében szorongatott, elengedi, így egyenesen az egyre nagyobb vérpocsolyába esik. Lassan leül, majd a fejét a mosdó oldalának támasztja. A bőre lassacskán sápad és hűvösebbé válik, a légzése felgyorsul, egyre fáradtabbnak és zavartnak érzi magát. Vet egy utolsó pillantást az óriási vérpocsolyára, ami mostanra keletkezett körülötte, majd lassan kómába esik. A szervei felmondják a szolgálatot, és végre elragadja a fehér vakító fény.

...

A vakító fény lassan eltűnt, így már láthattam a környezetem. Egy tisztás közepén álltam, és körülöttem halvány köd keringett. Mostanra már megszoktam a fagyos hideget. Egész kellemes. A teli hold még mindig fent van az égen. Kétlem, hogy

valaha is eltűnik onnan. Még mindig olyan érzése van tőle az embernek, hogy a szíve megfagy, ha ránéz... de itt már ettől nem kell félni. Csend van, rájövök, hogy már nem lélegzem.

Lenézek a karomra. Az összes seb eltűnt. Az elsőtől az utolsóig, mind. A ruhám sem véres. Mintha a vakító fény megtisztított volna. Az ajtók is eltűntek, előttem pedig egy erdő jelent meg. A hangok hívogatóak, nyugtatóak. Elindulok az erdő irányába, majd lassan a fák közé sétálok, amíg már nem látom a tisztást.
„Hazaértem.”

Matilda Karba

OD TEBE IZBRAN DAN

Odpri
od strahu premrle veke,
Odpihni
preteklosti prah, naložene bolečine,
Razgrni
predse svoje sanje ...
Oglej si jih
na zemljevidu hrepeneče sreče ...
Sestopi
s kolesja neizpolnjenih želja ...
Postelji
posteljo zmečkanih sanj ...
Vzemi
jih s seboj ...
Steci
kot bosonog otrok jutru naproti ...
Podrsaj
z rokami po lepih cvetovih življenja ...
Poduhaj
izziv dneva, ki se je izjokal ...
Smukni
v lahkotno oblek'co mladosti ...
Razkrij
lepoto ustnic, željnih poljubov, z rdečilom ...
Odleti
urno kot lastovka
v nov dan,
samo od tebe izbran,
v svet uresničenih sanj prej skritega hotenja ...

Vdihni
svobodo
in
pusti,
da te še vroča
zapelje.

DIVJA TRTA

Nisem sama, redka sem,
od narave z izborom izbrana.
Sem smela, boleznimnoge sem prebolela.

Nisem lepotica, a glej, v
esela me je vsaka ptica.

Nisem šibkih, dolgih nog,
ne strmim v višave,
sem čvrsto bitje,
ki biva čas sveta daljave.

Neurja šibajo mi veje,
a mi ni mar,
otremem se in glej,
že sonce se mi smeje.

Zavisti ne poznam,
gledam svoje žlahtne sestre,
s cepljenjem človek jih žlahtni,
jim reže, veže veje,
da zlodej škodljivi jih v pest ne dobi.

Jaz pa čisto svoja,
nobena ni bolezen moja,
zdrav grozd in korenina
pesem moja je edina.

Ni mar mi za človeka,
učenost in žlahtne sorte
prefinjeno krepost.

Jaz sem divja, zdrava trta,
ni obilje moj adut,
niti cepljenja vrline,
ne buketa vonj miline.

Jaz sem borka,
divja trta,
vince krepko me opeva,
sonce žarko me sladi,
vabim ptice in čebele
ter svobodne vse ljudi.

Ne boj se me, človek,
divje trte,
babice iz prastare matrice,
iztegni roko
v pomoč
cepljeni lepotici,
ki vene,
ker kljuvajo jo
mrtve ptice.

Marjana Kmet

ELKÉSVÉ

Eleonórának nem sok ideje maradt, hogy elérje az utolsó vonatot. Mindig valahonnan valahova utazunk, elindulunk az egyik állomásról, és megérkezünk a másikra. Ez egy adott időben és térben történik. Ahogy kinézett a vonat ablakán, szembe jött vele a tavaszi táj. Rügyezni kezdtek a fák, a zöld levelek már bújtak ki a fák ágain. Beindulni látszott az élet az öntudatlan természet ölén. Ahogy elhagyta a vonat az állomást, csak kattogtak benne a múlt percei. Felidéződött benne az ifjúsága, amikor egyetemista volt és ezen az útvonalon utazott, s maga után hagyta a nagy távolságokat. Álmaiban gyakran visszatért ez az mozzanat, amikor lekési a vonatot. Ilyenkor egy ismeretlen állomás ismeretlen peronján állt, egyedül. A vonat pedig már elindult és lekéste, nem tudott felszállni rá. Ekkor megállt benne az idő. Sem előre nem haladt, de hátrafelé sem, mintha megállt volna a lift egy harmincötmeletes lakótömb felénél.

Eleonóra az órájára nézett és bevette a szívpanaszaira írt gyógyszereit, aztán megjegyezte:

– Nagyon sokszor elkéstem már az életemben. Nem értem, mi ennek az oka?

Felsejlett benne egy emlék, amikor diplomaosztás volt az egyetemen, és akkor is később érkezett meg. Már elmentek a csoporttársai, akikkel később sem találkozott, mert elhagyta Budapestet és Magyarországot. Ez is olyan jelképes volt az életében, lemaradni egy fontos és ünnepélyes dologról, a diplomaosztásáról. Volt, aki visszament Jordániába, Csehországba, vagy valamelyik határon túli magyar régióba. Aztán nagy üresség maradt utána, mintha nem is élt volna sohasem Budapesten. A város láthatatlanul elveszett a szeme elől, s hitelen elérhetlenné vált.

Eszébe jutott még egy-két hasonló dolog, amikor elkésett a vizsgákról, majd bepótolta ezt, vagy, amikor elkésett az első randevújáról a Deák téren, s végül is nem tudott valahogy összejönni azzal a fiúval, aki tetszett is neki. Olyan sorsszerű volt számára ez az esemény. Valami furcsa kényszert érzett a gondolataiban, s ki kellett mondania:

– Igazán mégsem késtem el semmiről, hiszen az életem is csak egy nagy utazás. Valahol elkezdjük az utunkat és valahol abbahagyjuk. A kezdet és a vég nem tőlünk függ, a többi talán irányítható. Újra fel lehet szállni a következő vo-

natra, ha a megelőző el is ment. Az elkésés is csak egy állapot, le lehet győzni, meg lehet változtatni.

Eleonóra nagy kételkedés közt mégis elfogadta, hogy semmiről sem késett le, úgy érezte, hogy síklik a vonata másodperc pontossággal a halála felé. Egyszer ez is kikerülhetetlen lesz, nem tudja majd lekésni.

MI HIÁNYZIK?

A költő sokáig ült a teraszán, figyelte a tavaszi frissességben ébredező kertjét. De valami mégis nyugtalanította, pedig nem kellett keresnie a regényéhez a témát. A belső nyugtalanságából lett elegendő témája. Aztán feltette önmagának a kérdést:

– Mi nyugtalanít? Mi hiányzik az életemből? A hazám életéből? Európa életéből?

Nem volt rá válasza. Majd azt gondolta, hogy olyan regényt kell írnia, ami segíti élni. Olyan életszituációkat kell felvezetnie az írásaiban, ami fontos az olvasónak. A kiindulópontja az volt, hogy mit jelent az univerzum polgárának lenni, hiszen ő sosem akart rombolni, hanem alkotni.

– S végül engemet rombolnak – mondta halkán, majd folytatta – mindent, ami igazságtalan és rossz, nehéz megfogalmazni.

– Nem akarok áldozata lenni a körülményeimnek, teremtetője akarok lenni a sorsomnak – gondolta. Az ördög útja egyenes, az angyaloké girbegörbe ... – gondolta.

Aztán rágyújtott egy cigarettára, lassan fújta ki a tüdejéből a füstöt, elegánsan és álmosan még egy kicsit elmélkedett, majd visszavonult a dolgozószobájába, és folytatta a regényrészletének a megírását. Valami mégis megragadta még a figyelmét. Ezt csak gondolatában fejezete ki, de nem írta le:

– Büszkén várhatjuk a végzetünket, ha jó a lelkiismeretünk ... – suttogetta halkán.

De ezt is egyenes gerinccel kell majd megtenni. Csakis így érdemes belevágni ebbe a furcsa mesterségbe. Még akkor is, ha harcolni kell a hazugságok és a lenézés ellen. Harcolni az önérzetért, az önbecsülés megérezéséért. Harcolni a kishitűség és a gyengeség ellen. Harc a bátor tettért, amely az ellenséges környezetünkben is életképességünket és kitartásunkat bizonyítja – ezeket a gondolatokat már ki is mondta, mert összeállt benne egy-két fontos felismerés.

– És mi fog igazán hiányozni még? – felmerült benne ez a kérdés is.

Néma csend lett hirtelen. A tavasz illata beáradt az ablakán keresztül. Nem érezte a megújulást, de a hiányérzetet sem tudta legyőzni.

AZ ÖLELÉS

Teodóra befejezte a biblioterápiás óráit egy őrségi falu általános iskolájában. Amikor kicsengettek az óráról, már nem sok ideje maradt arra, hogy összeszedje a kellékeit, az illusztrációkat, amelyeket a táblára biggyesztett ki a mágneses tartozékokkal együtt. Az órán részt vevő tanárok is segítettek neki ebben. Sürgette az idő, hiszen a tanulók lassan kezdtek szétszéledni. Teodóra figyelmes lett egy kislányra, aki lassan közeledett hozzá, majd megállt előtte, és egy kis ideig tétovázott, hogy hogyan is szólítsa meg. Aztán végül is vette a bátorságot és megszólította:

– Szabad-e Önt megölelnem?

Teodóra meglepődött, de mozdulataival is bizonyítani akarta, hogy egyezik a kislány kérésével. Megindult feléje, majd lehajolt hozzá és átölelte. Mindez nagyon gyorsan és lendületesen történt, mintha álmodta volna, de mégsem volt álom. Mindkét kísérő tanárnő őket figyelte. Meg voltak lepődve, pedig csak egy ölelést láthattak, ami úgy általában nem volt szokásos gesztus ebben az őrségi általános iskolában, de Muravidék-szerte sem igazán ölelkeznek az emberek. Ritkán, nem szokás.

– Hogy miért nem? – töprengett Teodóra, de nem talált rá választ.

Az emberek viselkedésére néha nincsenek megfelelő válaszok, mert a viselkedések kiszámíthatatlanok, hiszen a viselkedés az ember látható és hosszabb ideig észlelhető megnyilvánulásainak jellemzése. A viselkedést meghatározza a környezet, a személy motivációi, attitűdjei, mentális és testi állapota. A személynek a tetteit, a viselkedését verbális, nem verbális vagy metakommunikációján keresztül észlelhetjük. A személy és szemlélői sokszor eltérő véleménnyel vannak egymás észlelt viselkedéséről, annak hatásairól, ez konfliktushoz vezethet, ami megfelelő kommunikációval elkerülhető. Hasonló gondolatok jutottak Teodóra eszébe. A nyugati pszichoterápia szerint az érett személyiség érdekeit érvényesítve sikeresen alkalmazkodik, mert reális képe van a világról, és így reális célkitűzések esetén képes kontrollálni sorsát.

– És hol van ebben a reális képben a világban az ölelés? – gondolkodott tovább.

– Ezt csak úgy képzeljük el, és megpróbáljuk belehelyezni magunkat mások helyzetébe? Mi mozgat minket a másik ember elfogadására? Hogyan juthatunk el a másik ember szívéhez?

Teodóra beült a kocsijába, a pedálra lépett, és pillanatokon belül az őrési táj őszi lankáin száguldott, mint egy Andersen-hős a mesében, akinek a mese színterét az Őrségbe kellett elhelyeznie. A meleg napsugarak megcirógatták az arcát, a friss levegő lassan áradt be a kocsí ablakán. Az őrési tölgyfaerdők árasztották a makk illatát. Egy pillanatra boldog volt. Úgy érezte magát, mint egy mesebeli hercegnő, aki ismeretlenül is kapott egy ölelést. Közben elfelejtette megkérdezni a kisfiú nevét, de már nem akart visszamenni az iskolába. Ismeretlenül is szívébe zárta az ismeretlent.

Tamara Špitaler Škorič

JESENSKA MELANHOLIJA

I. RAZSUTJE

Listje oklevajoč jadra k tlom,
nemirna misel pluje z vetrom
kot senca na poti domov ...
In zadnji sončev zlati krak
odsanja v jesenski mrak –
ustavi se korak ...
Nemočen se razsuje dan
v naročje noči zapeljan.

Iščem se, a ne vidim obrisa,
obraza ni ne na poti odtisa,
spomin kot listje šelesti,
v možganih računalnik brenči ...
Mimo razsutega dneva
jesenska noč pošastno vame zeva ...

II. PSI

Slišim pse!
Renčijo v medli sómrak,
vijejo repe, čekani grizejo zrak,
bes jih žene v lepljivi mrak.
Kaj sili po žilah jim kri,
kaj bes razbeljen v oči?
Povampirjen srd žari iz noči!

Eh, saj sploh niso psi,
strahovi so – nore prikazni,
podivjani avatarji,
prišli iz pekla na plan,
žrejo možgane, goltajo vsak moj dan,
vsak brezupen, prazen dan ...

III. BILO JE ...

Bilo je dolgo, vroče poletje,
dnevi pripeke, viharne noči,
bil čas je brezskrbne lahkote,
prazne ure praznih dni.
Bil čas za premislek,
a nisem ga mogla ujeti,
ni se naselil vame,
čas me je hotel pregreti.

Bilo je poletje brez solz,
brez avantur in hitenja -
poletje, ki krade dneve,
vliva le hrepenenja.
Z zidovi molka obdan,
žareč, manj prijazen vsakdan
zlahka vnetost ubije,
če iskre ni med ljudmi,
če ni besed in strasti,
opoj vedrine v nič se zgubi.

Dragica Zag

BROTVA

Dere zima mine,
v goricah puno dela je.
Spomlodi fsi v goricah smo,
režemo pa plejemo.

Te poleti pa špricanje
fsake nekaj cejta pride,
ka peronospora ne napodne,
ka dobre letine ne vzeme.

Letina vroča je,
grozdje lepo zori se.
Vinotoka virt si fse priprovi,
brotva je pred vroti.

Trgajo pridni broči,
pütari püte nosijo,
pri fsakši püti špricar spijejo,
ka še bolj veseli so.

Pütar huška,
preša preša.
Virt se smeje,
ka v pučlih puno mošta je.

Kda pa delo so naredli,
so se fest najeli.
Na brotvi družba bila je vesela,
dobra letina je bila.

NEGDA

Negda, kdo smo mlodi bili,
po muzikah smo radi plesali.
Muzikanti – zajebanti so igrali,
mi pa vživali.

Plesalce sen si prebirala,
z jimi veselo plesala.
Negda si rekla sen,
Prekmurca resen mela nen.

Mlodi smo bili,
tüdi krave smo radi pasli.
Fajn nan je bilü,
krave pa odišle so sume domü.

Te pa nevola bila je duma,
ge je zaj puca,
krave so duma,
atek po grünti je hoda.

Jaz v nevoli veki sen bila,
kej bon zej rekla, ka sen se zgabila,
če sen se s čehon zamidila,
pa noč je že bila.

Negda si resen rekla sen,
ka Prekmurca mela nen.
Ali gleda ga vrobca,
oženila sen glih Prekmurca.

TE JE FAJN BILÓ

Negda bolj zdravo so živeli,
zelje, repo, močnik so jeli.
Meso le za svetke na mizi je biló,
namesto vina se je jabolšnjico piló.

Negda, te je fajn biló,
te korone nije biló.

Zaron kokot fse gor je zbüdja,
virt pa štamprli si spija.
Te pa v štaló k živini,
potli celi den na jivi.

Celi den je pridno dela,
se za druge nije briga.
Sosidon je rad pomoga,
s kuji jive je oroja.

Negda, te je fajn biló,
te korone nije biló.

Negda so se vúni krave pasle,
pri Muri krape so lovili.
Čehi na vesi so popevali,
te pa k pucan šli po vesi.

Negda kruh se f peči peka je,
kak je žmajno dišalo iz je!
Pa še kropce, poštržjače, kvasenice,
virtija na mizo fčosih djola je.

Če van lahko zaj poven,
ka nezerensko si želín:
»Betek korona naj odide,
živleje zdravo nazaj pride.«

Nekda, te je fajn biló,
te korone nije biló.

Tamara Špitaler Škorić

Franc Koren

BREZBOŽNIK

Gospod, moj Gospod!
Ti edini,
ki te ni rodila ženska,
ki okrog popka imaš narisane zemljevid sveta,
zaspi ... zaspi, Gospod!
Z leve dojke se ti cedi bolečina
in se nabira, kipi, kriči ...
Desna je presahnila.
Posesale so jo padle ljubezni.
Zaspi, Gospod, moj Gospod!
Rad bi še naprej verjel
v ta čas vseh čustev,
v ta čas brez odštevanja.
Gospod, moj Gospod,
na mlečni cesti se opijaš
z vsevednostjo mitov,
ki si jih nasadil med nas.
Daj zaspi, moj Gospod, zaspi!
Sanjaj, da imaš na ritnici
velik gnil mozolj poleg treh črnih ščetin.

NA DRÜJGOJ STRANI

Na drüjgoj stráni Müjre tij si stála,
san plaval do tebé, me voda je pregnála.
Na drüjgoj stráni Müjre čákaš me,
vse dele me nosijo té črne vodé.

Z drüjge stranij šörke ceste si me zvala,
san se zgüjbo na križišči, preveč je potij,
tak žmetno je nájti pravo pout do lübezni,
tak malo časa je za vse, ka te veselij.

Na bejlon prti pod žarkin suncun si ležala,
čistak nága glédaš tij v nebou,
znaš ka nikdár te nen boužal okoli poupka,
znan ka nikdár me neš küšnila v slovo.

Na drüjgoj stráni Müjre še izda čákaš me
s sijvimi lasmij, šteri ségajo že do vodé.
Sakši dén te senjan na drüjgoj stráni oceana,
sakši dén na drüjgoj stráni, na drüjgoj stráni ...

HOTEL

Hotel - zasilno pribežališče, kjer
vsako jutro čistilke pobrišejo vse spomine,
vso grešnost in strahove pred razkritjem.
Z znojnimi kapljicami sem risal podobe po tvojih prsih,
z ustnicami na bradavicah sanjal otroke.

Včasih pred mano, včasih za mano si odprla vrata,
včasih spodaj, drugič zgoraj si preštevala vdihe.

In prav vsi, poslovneži, družine, natakariji,
receptorji, sobarice, ti in jaz, pa še kakšen sfrizirani cucek
smo iskali,
ves čas
iskali
izgubljene cvetove
po vseh sobah in hodnikih,
katerih vonj bi privabil čebelje poplesavanje,
izzval osji prepir, prebudil pohoto čmrljev.

V hotelu ni rož, nič ne cveti,
le čistilke vsako jutro pobrišejo spomine.

Verjetno zaradi tega, ko pridem domov,
najprej zalijem rože.

PREVEČ JE METULJEV NA OKNIH

Preveč je metuljev na oknih
in premalo sončnih žarkov na njih.
Prvi preigravajo mojo domišljijo,
drugi ne morejo ogreti premraženega telesa.
Izginevam v očetovi hiši v naročju prevarane matere.

Vročega julijskega dne leta 1962 sem umrl,
ko je pokukal iz votline spomin na rojstvo.
»Ljubezen je povsod. Prisluhni!« pravi mati.
Na gramofonu Schubertova Winterreise utiša moj prvi jok.
Nek avto – wartburg – me zasanja naokrog.

Liberace je imel petdeset klavirjev in eno usrano pedersko srce.
Kako lahko potem zadeneš na igrah na srečo?
Polagaš žetone na ruleto življenja, ki se vrti in vrti,
Las Vegas ali kje drugje, samo da se vrti, da igra klavir,
poje glas, in vse zveni, nekaj mi govori, saj bo v redu – pa ni!

Vse do danes - moj glas je tišina - tvoj glas je še tišji
priigral sem si vse dobitke in obubožal.
Upepelil se bom v morje, pomislim, ko kupujem ogenj.
Ampak ne še danes, piše se leto 2020, preganja me covid-19,
jaz pa kot mlado žrebe naskakujem tvojo belo rit.

Karin Abramušić

JÖNNEK! ENGEM VISZNEK?

Emlékszem, apám utolsó nyarán, a migránsválság csúcsán, gyakran tette fel a fönti kérdést, úgy, ahogy azt hetési parasztnyelven szokás. Nekem meg Wass Albert Jönnek! című trianoni könyvét asszociálta a kérdésfelvetés.

Mert a rádió így, meg úgy, meg O., akinek mindig igaza van a korábbi Gy-vel szemben – utóbbinak a 90. életévét betöltő öreg még egy nagy visszatérést jósolt. Mutatóujj felemeléssel adva nyomatékot szavainak a 20. század nagy bűneiért felelős „vörösök” korántsem végleges elvonulásáról. – Ezek mindig visszajönnek! – mondta.

Kicsit megálltam a mondottaknál, s tényleg: 56-ban, alig hogy elmentek a ruszikkal, fél évvel később már ott ünnepeltették magukat a Hősök terén. (Szeretett Zalánk nagy alkotásánál, visszaneve a tribünt és a tömeget, egyetlen kérdésem van ma is: miért nem tudott odacsapni az „égi-villogó-tüzesménkő”? – ahogy M. néném szokott nyilatkozni az isteni beavatkozás elmaradásakor.)

Születésnap tortáját még a vele egy napon (lehet, hogy egy órában) született Péter dédunokájával együtt vágta fel, remegő kézzel, lányos zavarral arcán. A fotón a képmezőből mindkettő kitekint, ki jobbra, ki balra...

Ám a migránsáradat levonulását továbbra is hangosan kommentálta, ő, aki szülőfaluja határát csak betegségei és kórházi kezelése miatt hagyta el. Napról napra hajlott a hát, vált mechanikussá a csípőmozgás és fogyott, egyre fogyott...

A közösen kiforgatott cserhegyi szőlő levét csak egyszer utasította vissza, akkor is szabadkozva.

– Nem kell? – förmedtem rá. – Akkor a mostanit is visszaviszem a hegyre, anyám, hozd ide! – akartam tréfálkozni, de cseppet sem voltam sem szellemes, sem vicces. Egy dolog azonban közel 5 év után sem hagy nyugodni: hogyan tudott egy baktériumoktól meggyötört test annyi erőt összeszedni, hogy az élete legvégére hagyott disznóöléskor a kinti ficsúrokat – rokonokat és a hentest – kiszolgálja, remegő kézzel. Talán, mert érezte: ennyit bíztak rá, meg a konyhai tüzelést, hogy el ne aludjon. Lehet, hogy magában is ezt mondogatta, miközben a kaszással egyezkedett, hiába kérte-kérlelte kisebbik unokája, látva a leépülést: – Papa, ne akarj meghalni!

Az utolsó közös szüretünk is a búcsú jegyében telt. Nézte a torony körüli

sürgés-fogást, de már nem kívánczolt a magasságba. Ült Gábor Zoli freskója alatt, s talán már a bor sem ízlett neki úgy, mint korábban. Várta, hogy elinduljunk hazafelé.

Innentől még egyszer merült fel a „Jönnek?” kérdés apámnál. Reggeli rosszullétét követően, amikor valószínűleg gyenge szélütést is elszenvedett, beszélni sem volt igazán ereje, sem kedve. De végig magánál volt, s a mentőszolgálatra várakozva, inkább befelé fordult. Nézte a mennyezetet és csak ritkán figyelt ránk. Akkor sem lett boldogabb, amikor a várható orvosi csodatételekkel próbáltam vizsgasztalni: – Emil főorvos és munkatársai majd kezelésbe vesznek. – Amikor megérkeztek a mentők, s kezdődött a csomagolás, még egyszer összeszedte maradék koncentrációját és megkérdezte: – Értem jöttetek? – Igen, érte jöttetek, bár ő akkor már más jövevényeket várt. A kórházi kezelés nem használt, a bakteriális fertőzés elhatalmasodott szervezetén. Negyedik nap temettük.

ANNYA, NE!

Teri mamát váratlanul érte a régi budapesti ismerősünk fejből kipattant ötlet, hogy az elfogyasztott perecért, buktáért és rétesért, káposzta- és répafozélékért, valamint a disznótorosokhoz kapcsolódó kásás ételekért, hurkákért, „presszborosokért”, fűszerezett vágott zsírokért és hájakért cserébe, a színházi milió meg- és saját tevékenységének bemutatására, anyát Pestre invitálja. A biztatás és kedvcsinálás nem ment könnyen, de olyannyira sürgősnek tűnt T. részéről, hogy anyám, miután elfogyott az ólból a disznó, s a nagyobb állatok is a végsőkig fogyatkoztak, és csak a baromfi maradt, végül is kötélnek állt. Kitérőként Zoli vicce is kapóra jött, mely a pestiek vidéki látogatása nyomait, s a terminológiazavart szemlélteti. Eszerint Zalába megkérdik az anyókat: – S baromfija nincs?

A válasz: – De, csak most Pesten rendőr!

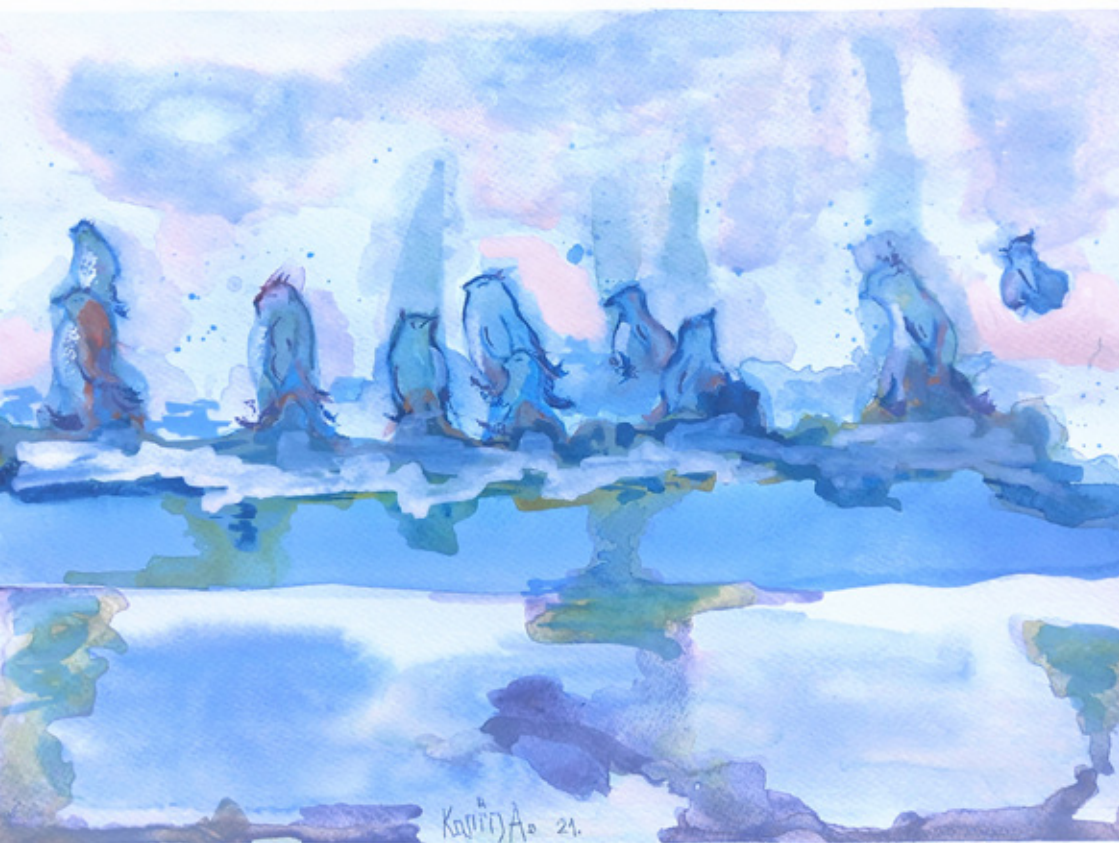
Téltől tavaszutóig tartott a készülődés, s T. mamát nem is a gasztronómiai dolgok aggasztották, mert hozzá volt szokva, ha kocsonya kell, a várakozási idő 1 hét, míg a hűtő mélyéről előkerülnek a hozzávalók, a perecre, buktára, esetleg foszlós bélű kalácsra 2-3 napot szabott, de ha csak pereg kellett, s volt hozzá Budget liszt is, akkor elég volt fél nap. Mondom, nem is annyira a háromféle hurka (véres-hajdinas, köleskásás és májas-rizses) és a mellé való aggasztotta, hanem „ez a csúnya beszid”, a reá zúduló pesti szleng és az ökörségekkel

telített pesti zsargon, mely akaratlanul is közröhej tárgyává teszi az embert, egy parasztasszonyt meg különösen.

A színház azonban felcsigázta az érdeklődését, megfigyeltem, lehozta a padlásról a 60-as évekből általam otffejtett Film-Színház-Muzsika fekete-fehérben nyomott számain, melyek tele voltak a színház és film sztárjaival, olyanokkal, mint Őze Lajos, Sinkovits és Bessenyei, vagy a fiatalabb generációból az éppen befutó Ruttkaival és Latinovitscal, Venczel Verával és Domján Edittel. Volt egy fotó az általa kedvelt, A régi ház körül, a Mammy blue, s más sikerszámokkal befutott, az Add már, Uram, az esőt!-tel fesztiválgyőztes Kovács Katiról is, ezt hosszasan nézegette. Ruházata nem tetszett neki, ugyanis csak egy trikó volt rajta, s alatta semmi, talán még bugyi sem...

M. néném is besegített a készülődésbe, Pesten élő testvére, Lajos színházban volt díszletmunkás, s éppen a Nemzetiben. Tőle is rémhíreket hallott, ha néha hazalátogatott, s nagyobb mennyiségű kisüstit vitt a színészeknek: Majornak, Bessenyeinek, Sinkovitsnak meg Psoának, illetve mindannyiunk Szabó néni-jének, Gobbinak, s sorolta a magyar színészet óriásait, akikkel puszipajtási viszonyba keveredett. Szóval M. néném teljesen kikelt magából, amikor egy nyári látogatásból megtérve, „ezek a marhák, ezek a dinilósok” felvezetéssel a magukat cigánybarnára süttető csajokat és a miniszoknyát kezdte frissen szerzett élményei közül előszedni. Televíziót nem nézett, a Táncdalfesztivál sem érdekelt, ezért minden „felfedezése” a Holdra szálláshoz hasonló szenzációnak hatott.

Szóval a színházlátogatással is egybekötött kétnapos kiruccanás rendre lement, s este már anyámat kedvenc háziállatai között, saját ágyában érte az álom. Egyre különösen emlékezett, nem tudva, tényleg megtörtént-e vagy sem... Mert a darab közben a magával a nézőtérre is becipelt kosárból a nagy rohanásban sem felejtette el a száraz és formátlan sósperec helyett az évtizedek óta süttött hetési peracet. A színházba érve, elvegyülve a tömegben, egy kosárnyi porhanyósperccel a köpenye alatt, egyenesen a nézőtér felé vette útját. S leült ez első üres helyek egyikére. Mire megérkezett a kíséret, már készen állt az otthon eltervezett manőverre, kivárta az első villanyoltást, s máris kínálni kezdte a hazait. Mire a figyelmeztető hang megszólalt („Anyja, ne!”) valahol a második felvonás kezdetén, már örömmel majszolta a pesti éhenkórász népség: gyerekek, felnőttek, az első és a második sor közönsége a hetési „hökkünsültet”, anyám messzi földön elhíresült peracét. Hogy mennyire tetszett neki a darab, arról később sem beszélt. Arra viszont büszke volt, amire itthon is, ritka jó háziasszonyi fizetségként: hogy „elég jó megették”.

Karin Abramušić

PREDAJA

Med obraze iz povprečja
vrinejo se temne sile,
laž postaja vedno večja,
čeprav se v celofan zavije.

Med obraze izgubljene
vrine tuja se idila.
Kaj je prav in kaj narobe?
V glavi se alarm odziva!

Naj pripišem tej mladosti
generalko za izbrane,
na tem odru ni reprize –
so vse vloge že oddane.

Naj pripišem tej norosti
bolečino in izdajo,
ta dejanja z vprašaji
silijo me v predajo ...

GRAVURA Z OPOMINI

Naj počakam na december
z bilanco v ravnovesju,
kar odžiraš mojim sanjam,
ni v skupnem interesu.

To so neki novi časi –
ne razpirajo nam kril.
V tla usmerjeni obrazi –
svet v napačno smer rotira!

Nič več ni in več ne bo,
kot nam rišejo spomini,
le-té zaklepam v srce
kot gravuro z opomini.

SKEPTICO

V razcep pogojevanja
vrinejo te nova stanja,
da bi kimal v nedogled
in prestopil v novi svet.

Če podaš se v neznano
brez razuma in skesano,
si pripiši vso zaslugo,
ki zrcali se v izgubo.

Ja, težko je dvignit' glavo,
če ponos ti poteptajo ...
Mirne duše predte stopim –
preden v tebi se zalotim!

V preteklik te zapišem,
odslovim in se podpišem.
Ti pomaham v slovo,
pusti dvome – zbogom, Skeptico!

KAOS

Prisegam na navzočnost
neskončne tišine,
ko srce potegne v smer
popolne praznine.
Prisegam na prisotnost
nemih besed,
ko v mislih priključem
razloge za beg.

Zavladal je kaos –
me v koščke drobi,
še en jaz je v meni,
a ta po svoje živi.

PREBERI ME

Preberi me
po razpokah srca,
saj brez odstiranja
se ime ne izda.
Preberi me
po zakritih sledih,
ko zrcalim smeh
v solznih očeh.
Preberi me
med vrsticami,
preden tiho bom šla
s starimi izgovori.
O, daj, preberi me!
Sem kot povprečen roman,
ki od bolečine kriči,
ko je vržen stran.

V SVETU BESED

V tisoč neizprosni želja
vrinem navidezen potencial,
v krču prestavim rob dna,
z upanjem na povratni ideal.

Presežek nakaže slovo,
ko začetku bo sapo jemal,
kot tihi povratnik skozi nebo
navdihu bo krila podal.

V meni živijo, nemo kričijo ...
Z drobtinami hranim ta svet.
V navalu pretveze in čustev drvijo,
ko spišem v verze svoj svet.

ZARJOVELE SO ZVERI

Beseda je moč,
moč je klofuta,
človek je majhen
na poti obupa.

Včerajšnje sanje –
današnja zavist.
Ego na duši –
hudičev harfist!

Vstali so psi,
zarjovele zveri
v človeku,
ki je lačen
človeške krvi.

ZLAGANO

Zlagam te v besede,
lepim v mozaik,
potrpljenje me sesuva –
čakam na premik.
V nemilost me potiskaš,
v obraz se mi režiš,
jaz pa sanjam svoje sanje,
ko med prsti mi polziš.
Nič iskreno – vse zlagano,
a moj svet ne bo obstal,
ko v času izgubljeno
to srce si poteptal.

Dragica Zag

ONSTRAN MEDU IN MLEKA

Bilo je v sredo zjutraj. Megla je povsem zagrnila mesto, samo zvonik evangeličanske cerkve se je vztrajno izvijal iz nje in bodel kvišku kot kakšen v nebo uperjen viteški meč. Termometer na balkonu je vse od šeste ure zjutraj kazal minus tri stopinje Celzija. Presenetljivo znosno hladno ozračje sredi decembra, ko vsi tako željno čakamo vsaj centimeter snega. Kakšni bodo decembrski prazniki brez snežne beline? Kakšna beda, pomislim in se vprašam, ali se naj sploh oblečem in odpravim v mesto ali tičim doma in tuhtam, kaj bi kazalo postoriti po hiši. Decembra je na vrsti tradicionalno veliko pospravljanje stanovanja, da bi človek krenil v novo leto brez skrbi, povezanih s čistočo in urejenostjo domačega ognjišča. No, tako pravijo ženske, ki imajo vedno ‚polizano‘ bivališče.

Pristavim lonček za prvo jutranjo kavo in si nataknem trenirko – torej bom ostala kar doma, v toplem, tihem stanovanju, saj nas prek občil in vseh medijev neprestano bombardirajo s pozivom, naj ostanemo doma. Virus je tu, že četrti val epidemije straši in grozi, človek v bistvu ne ve prav, ali naj verjame in zaupa ali ravna po zdravi kmečki pameti. Covid sem, covid tja, vse se vrtili okoli tega! Nadležno je.

Umešam kavo, ko pozvoni na vhodnih vratih. Misleč, da je soseda Marija iz bloka, moja najboljša prijateljica, zavpijem ‚naprej, odklenjeno je‘ in vzamem iz omare še drugo skodelico, da nalijem kavo tudi zanjo. Pa nihče ne vstopi. Torej ni Marija. Pohitim do vrat in začudena ugotovim, da stoji na hišnem pragu povsem neznana ženska kakšnih petindvajsetih let – s plastičnim vedrom v roki.

»Dobro jutro, oprostite, da motim,« pohiti pojasniti svojo prisotnost na mojem pragu. »Nova snažilka sem ... potrebujem vedro tople vode. Boste tako prijazni ...«

»Seveda, kar naprej ...« jo povabim in ji z roko pokažem, naj stopi v kuhinjo. »Kaj pa je z Ireno? Že kar nekaj mesecev je ona vodja ekipe snažilk, kajne?«

»Do novega leta je na dopustu. Direktor agencije nam nadur ne izplačuje, lahko pa koristimo proste dneve, a ne zmeraj. Irena si je izposlovala kar proste tedne.«

»Izvolite, sedite, bova skupaj spili kavo, ja?«

Po naravi sem prijazen človek, rada imam ljudi in me sploh ne moti, da sedim

za mizo in srkam kavo z blokovsko snažilko. Saj danes res ne moreš vedeti ... pri vseh teh prekarnih zaposlitvah ... morda je gospa snažilka težko zaposljiva profesorica angleščine ali morda inženirka kemije, ki je postala v svoji firmi tehnološki višek, ker je kljubovala direktorju ali ...

»Ste bili prav res v Butanu?« me predrami iz tuhtanja vprašanje mlade ženske. Strmi v veliko fotografijo, obešeno na kuhinjski zid, na kateri sta poleg mene še mož in mlajši sin. Fotografija je bila posneta ob sotočju rek Timpu in Paro pred mogočnim srednjeveškim dzongom – staro, dobro utrjeno butansko prestolnico Punako. Kako neki je uganiła, se čudim v mislih. Morda je geografinja, zgodovinarica ali svetovna popotnica, mi blodi po glavi.

Mlada ženska se začne hihitati. Očitno jo je spravil v smeh moj zmedeni izraz na licu.

»Nisem čisto neuka, veste? Skoraj bi končala umetnostno zgodovino na Univerzi v Ljubljani ... a se mi je zalomilo, zanosila sem s tipom, ki mu ni bilo dosti mar zame, za družino in podobne «banalne zadeve», kot je dejal ... in pristala doma pri starših, brez diplome, a s štiriletnim sinom, ki ga zdaj komaj vzdržujem. Edino delo, ki sem ga uspela dobiti, je to – sem pač snažilka. Bog pomagaj, glavno, da imam dohodek, si rečem vsako jutro,« gostobesedno pojasnjuje. Ni slišati nič zagrenjena niti razočarana nad svojo usodo.

»Aha, razumem,« mi zdrsrne z jezika. »Kaj pa otrokov oče? Menda kaj prispeva?«

»Še vedno je študent ... tako se deklarira ... in nima svojih prihodkov.«

»Skušam razumeti. Če je tako, kot pravite, vam res ni lahko.«

»Najbrž v resnici ne razumete, a nič hudega. Upokojeni ste in niste odvisni od nikogar in ničesar, kajne? Težko mi je, ker sem tako odvisna od staršev, ki sta ogromno vložila v moje izobraževanje, pa sem ju razočarala ... Oh ja, obožujem Azijo, budizem pa je edina vera, v katero bi se dovolila zapeljati, in o Butanu sanjam že od časa, ko sem bila gimnazijka. Butan, Nepal, Kitajska in Indija – vse naštetu bi rada nekoč videla ... No, mi prosim, daste toplo vodo, da grem delat?« Kar ni mogla nehati vrteti jezik.

Prevzel me je občutek, da je zelo topla oseba, ženska, ki trdno stoji na svojih nogah, nekdo s srcem na dlani ...

Naglo se dvigne s stola, zgrabi plastično vedro in se zagleda v vodovodno pipo nad pomivalnim koritom. Kot da jo nekaj moti. Pa reče: »Vodni kamen se vam je nabral ... če želite, vam ga poskusim odstraniti s svojim specialnim čistilom. Seveda šele, ko končam čistiti na blokovskem hodniku ...«

»Poskušala sem že z vsem mogočim, pa ne gre,« se izgovarjam. V resnici me moj »kamenec«, kot pravimo po domače, čisto nič ne moti, kot me ne moti pajčevina po vogalih ali od dežja omadeževana okenska stekla, ne moti me niti plast prahu na temnem pohištvu ali z vnukovimi čokoladnimi prstki popackan televizijski zaslon. Zadnje čase me moti še komaj kaj. Ali je to dobro ali slabo, se le redko vprašam. Življenje je prekratko, da bi se obremenjevala s takšnimi nepomembnostmi.

»No, kaj pravite? Se naj vrnem in vas odrešim tega vodnega kamna ali pač ne?« vztraja, medtem ko teče iz pipe vroča voda v njeno plastično vedro. Zdi se mi, da me hoče spraviti v zadrego. Pa mencam: »Pravzaprav mi je kaj malo mar za ta vodni kamen na pipi, a če res utegneta ... tudi v kopalnici ga imam ... in ja, doma bom, ne ljubi se mi hoditi po megli.«

»Ok, zmenjeno, čez dobri dve uri se vrnem,« odločno sklene pogovor, pograbi vedro in že je ni več. Čudna oseba, pomislim, a kaj je danes čudno? V bistvu vse, še sama sebi sem pogosto čudna. Pomislim, da je niti po imenu nisem vprašala. Tuhtam, če je Ana, Helena, Francka, Eva, morda Marija? Ah ne, ko se je ženska rodila, so bila že v modi imena, kot so Nina, Sabina, Ines, Nives, Katja, Doris in podobna »uvožena« poimenovanja. Nekaj od tega bo, gotovo!

Čez dve uri se ne zgodi nič. Najbrž ima pomembnejše opravke, si rečem, in preneham razmišljati o snažilki in vodnem kamnu na vodovodnih pipah. Mož mi je pred dnevi prinesel iz goric šop zelenja – bršljan, smrekove vejice in ileks -, da pripravim praznični aranžma. Saj ne zaradi sebe, bolj vnukom v veselje, da priključem v stanovanje praznično vzdušje. Lotila sem se dela, čeravno nisem čisto nič tehnično nadarjena, in čez kakšno uro je kuhinjska miza zasijala v znamenju božičnega venčka, svečk in zlatih lučk. Toliko vsega sem znosila iz kleti, da je bila miza napol zasedena z okrasjem, poleg nje pa še okenska polica.

»Kje bova pa odslej jedla?« se je smejal mož, ko se je ves premražen vrnil iz goric, kjer je tiste dni vneto žganjaril.

»V dnevni sobi, dragi, itak skoraj vedno kaj grizljaš pri klubski mizici! Saj jeva v kuhinji le takrat, ko imava obiske.«

»In komu je sploh namenjeno vse to kičasto okrasje? Saj sva skoraj vedno sama,« je še pritaknil, med vrsticami pa sem lahko prebrala prikrito misel, da je božično okraševanje hiše brez zveze, otročje in zgolj posnemanje zdavnaj preživelih običajev. In posledica reklam, s katerimi nas bombardirajo že od srede oktobra. Pa mu nisem zamerila, saj vem, da ne misli tako zelo resno, kot se zdi na prvi pogled. Preprosto uživa, ko me lahko kritizira.

»To je tudi za mojo dušo, moja priprava na praznike,« sem sklenila bolj zase kot zanj. »Čez teden dni, ko pridejo vnuki, bom pa med okrasje položila darila zanje ... boš videl, kako jim bodo sijale očke. Otroci se še znajo od srca veseliti.«

V petek dopoldne, ko prihajajo agencijske snažilke drugič v tednu čistit blokovske hodnike, sva se s sosedo Marijo okoli pol desete vrnili z nakupovanja, prej kot običajno, ker se je ulil dež, ki se je skorajda takoj ob dotiku s tlemi spreminjal v ledeno skorjo. Zoprno. Vreme je prav res brilo norce iz nas. O snegu seveda ne duha ne sluha! Opremljeni z masko na obrazu, ki sicer na prostem ni obvezna, a prijetno greje, sva prisopihali v blok in pred mojimi vhodnimi vrati ugledali blokovsko snažilko.

»Pozdravljeni!« naju je ogovorila moja nova brezimna znanka, specialistka za odstranjevanje vodnega kamna s pip. »Zvonila sem že pri vas. Lahko pridem zdaj opraviti z vašim vodnim kamnom?«

»Takoj zdaj ali ko počistite stopnišče?«

»Sem že končala čistiti na stopnišču, celo stopniščno ograjo sem že dezinficirala – vse po predpisih –, tako bi kar nadaljevala pri vas, če ste za.«

Marija naju je gledala in ugibala, za kaj gre. Nisem ji omenjala sredine jutranje kave in pogovora s snažilko. Pozabila sem – običajno ji pa res vse povem, tako kot ona meni.

Obiskovalka se je v moji kuhinji kar po domače namestila in me opazovala, kako zlagam nakupljeno v kuhinjske elemente. Plastenko z motno rjavo tekočino je pestovala v naročju, kot bi varovala dojenčka.

»Lahko kar začnem ali bova prej poklepetali?« me je presenetila.

»Nikamor se ne mudi. Kavoma skuham. Ste za?«

»Raje čaj, če lahko izbiram. Nisem kofetarica ... in zdi se mi, da se me loteva prehlad. Samo da ne bo gripa ali ta bedast covid,« jo je skrbelo. »Ne bi rada šla na bolniško, saj razumete?«

»Na prepihu delate, ni čudno, če vas je doletel prehlad,« sem dodala med pripravo čaja, ki je vsakokrat specialiteta; kuham ga namreč iz domačih zelišč: žajblja, mete, melise, timijana, dodam pa še ingver, svežo limono ali limeto in namesto sladkorja posušene lističe stevije.

»Super je, res odličen!« me je pohvalila gostja. Srkali sva vroč zvarek in molčali. Potem pa je nenadoma rekla: »Petletnega vnuka imate, sem izvedela. Moj sin Rok je malo mlajši, skoraj štiri jih ima. Ne zamerite, da sprašujem, a zanima me, če ima vaš vnuk morda kaj odvečnih zimskih oblačil ... in obutve. Trenutno sem zelo na tesnem z denarjem, staršev pa ne bi rada prosila ...«

Spogledali sva se in že sem odprla usta, da bi zinila kaj spodbudnega, ko je hlastno dodala: »V zameno vam pridem očistiti stanovanje ... umijem vam okna, generalno pospravim vse prostore, tudi likam rada ...«

»Res ni treba, stvari za vašega fantiča vam rada priskrbim brez tega, da bi oddelali podarjeno. Samo snahi bom omenila, vem, da ima vnuk veliko oblačil.«

»O ne, z veseljem pridem in vam porihtam hišo od stropa do tal,« je sklenila, potem pa skočila pokonci in se lotila odstranjevanja vodnega kamna na kuhinjski vodovodni pipi. Očitno tega ni počela prvič, saj je moja zanemarjena pipa po kakšnih petnajst minutah zasijala v svoji nekdanji podobi. Neverjetno! Mlada ženska mi je pojasnila, da je »zvarek« za odstranjevanje vodnega kamna sestavila sama po receptu s spleta. Kaj je v njem, pa naj bo skrivnost. Iz kuhinje se je preselila v kopalnico in očistila še obe pipi – tisto nad umivalnikom in drugo nad kopalno kadjo.

»Mislim, da bo treba postopek še enkrat ponoviti,« je pojasnila, ko je s kritičnim pogledom ocenjevala svoje delo. »V torek pridem in se lotim vašega stanovanja, prav? Vidim, da imate dober sesalnik, torej svojega ne bom vlačila sem. Lahko odidete s prijateljico v mesto po opravkih in mi prepustite stanovanje. V dobrih rokah bo ...«

Tako samozavestne ženske že dolgo nisem srečala! In tako prepolne energije, volje do dela, želje po aktivnosti, skratka, name je delovala nadvse pozitivno. Ko se je odpravila, sem se vendarle spomnila in jo vprašala po imenu.

»Mama je bila Mojca in ime sem dobila po njej. Ni mi všeč, zelo staromodno in celo otročje zveni, a kaj morem ...« S širokim nasmehom na licu je pozdravila in hrupno zaprla vhodna vrata za sabo. Postala sem sredi hodnika in preišljevala, ali je to morebiti začetek kakšnega novega prijateljstva ali pa bom morala po »generalnem čiščenju« stanovanja nekako prijazno, obzirno skleniti poznanstvo z Mojco, da ne bi hodila več po vročo vodo ali nuditi svoje mojstrske usluge v stanovanju. Nisem tip človeka, ki bi kar na vrat na nos brez preudarka sklepal prijateljstva. Na tem področju sem bila od nekdaj zelo previdna.

Moj mož se ni mogel načuditi sijočim vodovodnim pipam. Sam je že poskušal, pa mu ni uspelo. Sitnaril je, naj poizvem, kakšna sredstva je Mojca pomešala, da ji je tako zlahka uspelo odstraniti trdovratni vodni kamen s pip. Pa sem le odmahnila z roko. Naj ga le razjeda radovednost! In jeza nase, ker ga je mlada mojstrica tako z levo roko prekosila!

Snaha mi je pripeljala nekaj velikih vreč oblačil, obutve in celo igrač za Mojčinega fantka, vesela, da ji ni bilo treba stvari voziti v skladišče Rdečega križa.

Preveč komplicirajo in še podpisati se moraš, da si podaril stvari. V torek je bila moja snažilka Mojca pred vrati že ob pol osmih. Ker zgodaj vstajam, me ni presenetila, začudilo me je pa to, da je prinesla s sabo kakšnih deset plastenek različnih čistil.

»Vse to so moji domači zvariki, zato jih nosim s sabo. Kar kupite v trgovini, je larifari!« mi je pojasnila, me pogledala z vprašujočim pogledom, kot bi hotela vedeti, ali grem z Marijo naokoli ali pa sem preveč nezaupljiva, da bi jo pustila samo v stanovanju.

»Grem, ja! Samo obujem se in pozvonim Mariji. Če boste imeli kakšno vprašanje, pokličite,« sem rekla in zdrdrala mojo mobi številko, da si jo je shranila v telefon. »Okrog desete, pol enajste bom nazaj. Mož se običajno tudi ne vrne z dopoldanskega potepa po gorica pred dvanajsto.«

Z Marijo sva se sprehodili do pokopališča, ker je nesla na možev grob aranžma iz suhega cvetja, da bo grob svečano, praznično urejen, potem opravili nakupe in končno sedli v kavarni na klepet ob dobri kavi in borovničevi torti. Ko sem ji povedala, da Mojca čisti pri meni doma, je bila vsa iz sebe: »Tujko si pustila samo v stanovanju? Pa kaj ti je! Nikoli ne veš, kakšne namene imajo ljudje.«

»Kaj pa naj mi vzame? Denarja nimam, zlatnine komaj kaj, vse drugo je pa pretežko, da bi sredi belega dne šlo z njo iz hiše. Pomiri se, vse bo v redu.« A ji ni dalo miru. Po dvajsetih minutah je že predlagala, da greva domov, ker nikoli ne veš, kaj imajo ljudje za bregom ...

Seveda je bilo doma vse v redu, več kot v redu. Šipe so sijale, ploščice nad štedilnikom in pomivalnim koritom prav tako, nikjer pajčevine po vogalih, kvačkane zavese so se sušile na sušilniku v kopalnici, celo čevlje v predsobi ji je uspelo zbasati v visoko omaro, iz katere je izločila poletno obutev.

»Sandale, japonke, natikače in balerinke sem zložila v torbo ... najbolje bo, da jo odnesete v klet, saj tja do maja tega ne boste potrebovali,« je pojasnjevala Mojca, vlekla nase svojo staro, ponošeno puhovko, in preden se je poslovila, še dodala: »Zavese sem oprala s posebnim belilom, da so kot biseri! Preden se lotite likanja, naj vam mož z bencinom očisti likalnik, ker je precej umazan. Nisem utegnila ... Adijo ... in hvala za vse, kar ste pripravili za mojega fantka!«

Če ne bi bilo Marije, bi verjetno ostala, tako pa jo je kar na vrat na nos odneslo. Spogledali sva se in Marija si je glasno oddahnila, rekoč: »Tako lahkoverne in zaupljive osebe, kot si ti, menda ni na svetu! A priznam, tokrat si imela prav.«

Mojca je prihajala, včasih le na klepet, včasih je pustila sina Roka pri meni, da sva trenirala branje besed z velikimi tiskanimi črkami, kdaj pa kdaj je prišla

na skodelico čaja, pa spet s kakšno ‚poslovno‘ ponudbo, na primer to, da naj ji – če utegnem – ob projekciji fotografij pripovedujem o Indiji, Nepalju in Butanu, o Kitajski in Egiptu ... v zameno pa mi pride spet pospraviti stanovanje ... Tako se je spletlo med nama zanimivo prijateljstvo v slogu usluga za uslugo. Vzljubila sem jo, kot bi bila moja hči, o kateri sem sanjala, a se mi sanje žal niso izpolnile. Bili sva sorodni duši. Denarja nikoli ni hotela vzeti, češ da bi bilo to potem plačilo za delo na črno, siva ekonomija, torej kaznivo početje. Spodbujala sem jo, naj išče drugo, svoji izobrazbi primernejše delo, da bi več zaslužila in lahko doštudirala. Res je pisala ponudbe, spremljala razpise, se osebno zanimala za različne možnosti.

»V stroki ne bom dobila dela, tudi če bi diplomirala,« je razmišljala. »A veste, kam me najbolj vleče?«

»Nimam pojma, Mojca,« sem odkrito priznala. »Odlična snažilka ste, a na tem področju ne potrebujejo ljudi z diplomo ...«

»Turistična vodička bi rada postala, tu bi mi prišla diploma iz umetnostne zgodovine zelo prav, kajne? Govorim nemško in angleško, kar tudi nekaj pomeni. Edina ovira je majhen otrok ...«

»Saj bi starši skrbeli zanj, ne? In v vrtec bi že lahko hodil ...«

»Že zdaj skrbita zanj, da mi ni treba plačevati vrtca.«

Ko je nekega dne sredi marca potrkala na moja vrata, nesoč v naročju prelepo modro orhidejo v lončku, sem precej zaslutila, kaj mi bo povedala. Končno se ji je nasmehnila sreča – zaposlila se je za določen čas kot varuška v vrtcu, zahvaljujoč znanju jezikov, ročnim spretnostim in malo tudi protekciji, ker sem njen položaj predstavila znanki, namestnici ravnateljice vrtca. Vsa polna navdušenja mi je pojasnjevala: »To je le prvi korak! Ko bom več zaslužila, bom razmišljala o diplomah in o drugih načrtih. Presrečna sem, da mi je uspel ta prvi korak ...«

Presenetil me je njen objem in od solz vlažna lica, ki so se prislonila k mojim. Njena sreča se je kot vroč val prelila vame, in tako sva obstali objeti v skupnem navdušenju nad Mojčinim prvim korakom ...

Preden je odhitela, mi je rekla le: »Še me boste potrebovali – in verjetno tudi jaz vas, če bom študirala, torej bom rekla samo čao do prihodnjic!«

Bine Šmon

A FENYŐKÖN TÚLRA

Messzire vágyom, a fenyőkön túlra.
Apró mellkasomba szívom az időt,
és csak ülök a famozdony orrán,
fürkészsze, hová tarthat ez a náthás,
korahajnal-messzeség, a törpelábak
alatt tátongó mozdulatlan iszony.

Mi ez a sok paralell-álom, melyik
csipkés, bozótos ösvény rejti őt?
Csak nem akadt fenn egy ágon,
a mocsár is derekáig ér még, olyan
apró és vigyázatlan.

Sejtjük egymást, azért
zihál, hogy én érjek célba,
igen, mert ő nagyon önzetlen,
bár magam is
ilyen volnék.

Hajszolja magát a taposatlan cserjék
és indák közt, pedig nem is ismer,
és magáról sem tud
igazán.

Messzire vágyom, a fenyőkön túlra.
De a favonat nem moccan.
Akkor mi ez a sok állomás,
hol váltunk ketté,
mikor szaladtunk el más-más síneken a
csupasz, tartalmatlan semmi felé?

Valami ütőset kellene
majd mondanom,
ha netán megtalálna,
de már valahogy
másféle jelekkel üzenünk
a szélbe.

CSILLAGMORZSA

kint hagyjuk magunkat a
rét közepén, hogy lassan
tisztára mosson
a Hold

terpeszkedve, mint
valami ott felejtett Angyalka,
ha rég nincs már a kései hó

nézd csak, elkaphatnánk egy
csillagmorzsát,

talán
még
nem késő,

talán
még
velünk maradna

FELHŐ

Néha halk folyónak hiszlek, de
ha beléd néznék, megrepedezik
a szemgolyóm hajszálhálója.
Sima még az arcod, amolyan
bolondság előtti, még nem tudsz
a fallá válásról, a szélbe tompuló
kiáltásról.

Még kacagsz, mint egy felhő,
ami folyton napközben bukkan fel,
a derűs téli ég vagy, mi a csukott
ablakból olyan májusinak tűnik.

Egyszer láttalak csak.
Aztán nem bírtam már
a tüdőt markoló izgalommal.
Kiálltam a hidegbe,
hogy az égre meredvén
árkokba döngöljön a
hófúvás.

ČAKAM TE

Čakam te ...
Vsak dan te čakam.
Čakam, da odpreš vrata
in stopiš na prag.

Vem, da hodiš počasi
in potrebuješ oporo;
vem, da imaš rada
svoj mir in svobodo.

Vem, vse to vem,
te vztrajno čakam.
Nikoli te nisem čakala zaman.

Zvonjenje odzvanja v prazno?

Pred vrati stojim
in te vztrajno čakam ...

VRATA BLIŽINE

Trkam na vrata bližine,
vstopam v svet radosti, tvoje miline;
dotikam se cvetja in trav,
slišim tvoj topel pozdrav.

Trkam na vrata bližine,
žalost me spremlja, ne mine;
pestujem lepe, neskončne spomine,
iščem tvoje globoke sledi,
ki jim konca ni in ni.

PRIŠLA SI

Prav potihoma si prišla v moje sanje,
neopazno se izlila si v moj stih.
Zjutraj me je prebudilo spoznanje,
da si življenju dala zadnji dih.

Pridi še kdaj v moje sanje,
ni končan še ta moj stih,
ki ga nosim v sebi
kot lep pravljичni vzdih.

LEPOTA TRENUTKA

Ali se boš kdaj spomnila trenutka,
ki na fotografiji je ostal?
Gledali sva si v oči,
si dali roki v pozdrav.

Toplota tvoje ročice
mi je ogrela srce,
izbrisala solzo,
ki po licu polzela je.

Lepota trenutka
je hitro pobegnila od nas,
ostala je tišina
in nepovratni, srečen čas.

ŽALOST

Ne! Ne speljite ceste
po spomilih moje mladosti!
Cvetje bi rado cvetelo,
žito bi rado zorelo,
trave bi rade šumele,
logi bi radi vršali ...
Ne! Ne speljite ceste
po spomilih moje mladosti!
Žalost zagrinja moj svet.

NOV SVET

Zelena ravnica
s cvetjem in klasjem prekrita,
izbrisana je.
Poti radosti, veselja, žalosti
zdaj cesta hitrosti
zamenjala je.
Po skritih spomilih
jeklena kolesa drve
v nov svet.

TRN STRUPEN

Kot trn strupen
zaril se je v nas,
jemlje življenja,
greni nam obraz.

Dnevi so zdaj
kot prava beda,
zares nastala je
življenjska zmeda.

Nad nami upanje bdi,
izhod je v glavi,
nas tolaži in bodri,
vliva nam življenjskih moči.

MISEL VALOVI

Kava črna,
mesečina srebrna ...
Misel pogubna
valovi skozi noč,
noče in noče proč.

Zarila se je vame,
kljuva mi možgane,
razjeda mi organe,
ne morem stran od nje,
saj virus v meni je.

Gledam mesečino,
slišim violino,
zrem v srebrne oči,
upanje v meni tli.

BABIČINA PESEM

Babičina hiša je pesem.
Njene mile note polnijo tišino
in zazibljejo na tisoče spominov;
v njih življenje se iskri,
vse od jutra do noči
pesem babice doni.

Čprav je že davno odšla
med spomine,
njena pesem nikoli ne mine.

JESENSKA ČAROVNIJA

Zgodila se je čarovnija,
jesen je ves svet pozlatila.
Vse se sveti in žari
kot v jesenski pravljici.

Ta čarobna simfonija
mi je dušo napolnila;
vse šumi in pleše,
kot bi bil vrhunec sreče.
Je lahko še lepše?

SRCE HIŠE

Pridne roke so te gradile,
pridne roke so ti lica umile,
življenje ti je dušo dalo
in veselje je v tebi zaigralo.

Dolgo časa si nas gostila,
dolgo si z nami srečo delila;
zdaj so zidove tvoje prodali,
a duša ostala je z nami pred vrati.

Spomin ti maha v slovo,
s teboj je res bilo lepo.

Zorica Vinko Šimonić

LEOMLIK-E A MI BABILONUNK?

Mint ahogy szokott lenni a szállodák szűk folyosóján, ismeretlenül mentek el egymás mellett a vendégek. Volt, aki köszönt akár ismeretlenül is a másiknak, de akadt olyan is, aki nem. A radenci Radin szállodában is így történt, illetve nem is történt semmi különleges dolog, míg egyszer csak megjelent hirtelen egy kislány a lift előtt, és rám nézett nagy csodálattal és meghatódva.

– Beszélnek magyarul? – kérdezte tőlem örömmel.

– Igen, beszélünk – válaszoltam hirtelen neki, mert mit is mondtam volna, hiszen a férjemmel mégiscsak magyarul beszélgettünk, amikor kijöttünk a szállodai szobánkból, hogy végre elinduljunk a termálfürdő medencéje felé. A kislány, akinek gyönyörű barna szeme és fekete haja volt, elhallgatott, habár vártam volna az érdeklődését. A lift pedig elindult lefelé.

– Mégis kivel beszélgetsz te magyarul? – kérdeztem tőle érdeklődve.

– Csak a babival, meg a papival, ha náluk vagyok – válaszolta izgatottan.

– Csak velük? – folytattam a beszélgetést.

– Igen, csak velük – erősítette meg a mondanivalóját.

Aztán boldogan elviharzott a szállodai vendégek közt, mint aki jól tette dolgát. Estefelé, amikor vacsorára igyekeztem, újra megpillantottam a kislányt, aki újra örült a találkozásunknak. Megtudtam tőle, hogy Eperke a neve. Könnyedén beszámolt a történetekről, találkozásunk titkát elmondta a nagyszüleinek is, akik a mellettem levő szobában voltak elszállásolva. Vacsora után velük is sikerült találkoznom a szálloda egyik belső helyiségében, ahol lehetséges volt még radenci ásványvizet is fogyasztani. A nagyszülők kitűnően beszéltek Eperkével magyarul. Érdeklődtek felőlem is, hogy ki vagyok, majd bemutatkoztam, és számukra is ismerős lehettem, hiszen ilyen kis helyen, mint a Muravidéken a magyarok ismerik egymást, még ha felületesen is, de mégis. Aztán megszólalt Eperke, aki be akart kapcsolódni a beszélgetésbe a felnőtt társaságában, de számos szó már csak szlovénul jutott eszébe. Keveréknyelven, magyar–szlovén nyelven egyszerre szólalt meg és mondta el a nap eseményeit, ami vele megtörtént. Éreztem, hogy a nagyszülőknek ez nem éppen volt kellemes élmény – legalább is a jelenlétemben. Próbáltam feloldani a problémát, megszólaltam:

– Így van ez, ha kevesen vagyunk a Muravidéken, kis közösség vagyunk, minden korosztállyal valami kiveszik a magyar nyelvhasználatból, hiszen egyre több szlovén szó keveredik bele.

De nemigen nyugtattam meg az asztaltársaságomat. Nem is akartam felkavarni ezt a témát, mert Eperke annyira motivált volt, hogy magyarul beszélgessem velünk. De mégis felsejlett bennem egy gondolat, hogy mi lesz velem, ha néhány év múlva én is nagymama leszek, s hasonló helyzetbe kerülök, amikor az unokám meglátogat Ljubljanából. Valószínű megteszek mindent, hogy magyarul beszéljek vele, de ez még távol van tőlem. Ha Isten megadja, lesznek unokáim is talán.

Az asztaltársaságunk lassan feloszlott, elindultunk a szobáink felé. Fáradt voltam a fürdéstől a termálfürdőben, meg mindentől, amire most nem is akartam emlékezni. Boldogan feküdtem le a szállodai szobám ágyára. Megelégedett voltam, hogy ma valakinek tetszettem, egy kislánynak, aki felfigyelt rám, amikor magyarul szólaltam meg. Kivételes nap volt, kivételes helyen, kivételes személyekkel. Eperke is őszinte volt hozzám, egy ismeretlennel, akiben felfedezett valamit, a muravidéki magyar nyelvet. Aznap éjjel álmaimban még visszatértem a kislányhoz, akinek megfogtam a kezét, mintha valahova el szerettem volna vezetni, de már integettek a távolból. Úgy éreztem, hogy nincsen sok időm, hiszen el kell hagynom ezt a muravidéki földet, a szülőföldemet, s vele mindent, ami ide kötött. Aztán lemerültem, befedett a sötétség. Majd arra gondoltam, hogy Eperkének sem lesz sok lehetősége magyarul beszélgetni és magányosan járja majd az útját a Muravidéken. Előre is sajnáltam őt és magamat is. Majd a fiaimra gondoltam, akik megígérték nekem egy érettségi bankett díszvacsorája alkalmával, amikor a családom együtt volt, hogy nem adják fel a magyar nyelvet és megtanítják a még meg nem született gyermekeiket is magyarul. Akkor is egy szálloda dísztermében ültünk, hasonló asztaltársaságban, egymás közt.

Hirtelen felébredtem, s kimentem a szálloda teraszára, majd felhívtam telefonon a múlt esti baráti társaságunkból Józsefet, hogy küldje le Erikát a teraszra, s igyunk meg együtt egy kávét. Közben, amíg vártam rájuk, láttam, hogy Eperke a nagyszüleivel együtt kilépett a szálloda főbejáratán, azt követően elvesztek újra a tömegben, hiszen kijelentkeztek a szállodából, mi pedig maradtunk még egy napig. Szomorú voltam. Az ég is beborult, cseperegni kezdett az eső, aznap elmaradt a fürdés. Aztán feltettem önmagamnak a nyugtalanító kérdést:

– Valójában mi veszélyezteti a nyelvünket? A technikai változás? Az identitás megváltozása, vagy váltás? Az elfogyás? A gyerekek vonzalma az internet és az okos telefonok iránt?

Nem kaptam rá megnyugtató választ. Majd újra feltettem önmagamnak a következő kérdést:

– Mit tehetünk ebben a helyzetben? Kötődünk a hagyományainkhoz? Kérjük az Istent mint spirituális erőt, hogy segítsen? Kellene egy újfajta magyar nyelvet átfogó nyelvújítás a Muravidéken?

Megnyugodtam, közben megittam egy kávé a szálloda halljában, és arra lettem figyelmes, hogy magamra maradtam. Már nem volt senki, akit magyarul szólíthattam volna meg, és Eperke is elment. Így megszólítottam újra önmagammat:

– Tudjad, hogy a magyar identitásokból a Muravidéken multikulturalitás lett ebben a száz évben. Ez nemcsak az itt élők akarata szerint történt, hanem az együttélésből fakadt, ezt a sorsunk hozta, sodorta elénk, meg a kényszerhelyzetünk, vagy mindkettő. Az elszakadás fájdalma már elveszett, s egyébként sem lehet örökké fájdalmasan cipelni a múltat. Az életet élni kell tovább. A nyelvi erózió meghozhatja a nyelvcsere is, ezért a nyelvműveléshez, amely nemzeti folyamat, erős személyiségek szükségesek, akik átlátják és megértik ezt a folyamatot, de tenni is akarnak ellene valamit. De ezt pozitívan akarják megtenni. Hogyan? A szívükön keresztül, nemcsak az agyuk által. Féltve az értékeket és megőrizve a magyar nyelvet. Mert mi lesz itt ötven év múlva? Primitivizált magyar nyelv? Keveréknyelvűség? Vagy csendes elnémulás? Ki tudja? Nem vagyok jók. Minden népnek és nemzeti kisebbségnek megvan a maga sorsa. Egyetlen dolgunk van, hogy sorsot kovácsoljunk a megmaradt és átörökölt muravidéki magyar nyelvünkéből. Rólunk van szó, a mi örökségünkről. És ehhez mégiscsak hűségeseknek kell lennünk!

Hirtelen elszégyelltem magamat, mert annyi mindent feladtam és elszalasztottam ezen a téren, de annyi mindent tettem is, vagy tenni akartam. Annyi minden fájdalmasan érintett. Az erős babiloni oszlop is leomlott a kezdetek kezdetén és más világ lett. A nyelvek összekeveredtek, hogy ne értsük meg egymást. Ez volna a mi Babilonunk? Pedig én meg akartam fogni a radenci szálloda liftjében Eperke kezét, csak félig sikerült, mert közben kiszálltunk, és mindenki ment a maga útján. Előtte még az élet, én pedig már az alkonyatomba léptem. Mit is mondhattam volna neki? Talán, majd egyszer megérti, hogy mit akartam akkor mondani neki? Valószínű, hogy a lift volt a hibás, amelyből olyan gyorsan ki kellett szállnunk. Pedig, én ezt a világot magyarul vettem a birtokomba, itt a Muravidéken, Szlovéniában. Ebből a muravidéki liftből kell majd végképpen kiszállnom egyszer.

Zorica Vinko Šimonič

TÉLI ESTÉK

Mirella sokáig nézte a számítógépét, amelyen egész délután dolgozott. Kint a kertben sötétedett. A zöld cédrusok lassan láthatatlanná váltak az esti szürkületben. Zúzmarás volt a táj. A hőmérséklet sem esett nulla fok alá. Amolyan téli este volt, hó és fagy nélkül. A külső táj téli hangulatot árasztott. Mirella belső tájain mást érzékelt.

– A külső és a belső tájon havazásra vágyom – mondogatta – de nem esnek a hópelyhek, hiába várom. Majd folytatta:

– Az ember annyi mindenre vágyakozik, ami számára elérhetetlen, messze-menő és távoli. Az is lehetséges, hogy sosem válik valóra. Kivételesen vannak csodák, hogy mégis beteljesül valami, amire vágyakozunk...

Aztán megpillantott egy hajléktalant a szemben levő utcasarkon, aki már régóta állt ott. Számára ismeretlen személynek tűnt. A ruházatából megítélve koldus volt, aki abból élt, amit összeszedett az utcán. Talán vigyázott az ott parkoló autókra, s ezért adakoztak neki a sofőrök. Mirellába felsejlett egy gondolat, hogy valószínű ennek az embernek is vannak vágyai, hiszen minden embernek kell, hogy legyenek vágyai.

– Milyenek ezek a vágyak? Meg meri-e fogalmazni őket? Vagy már netán lemondott róluk?

Esetleg lottózik? – gondolkodott el a felvetésén.

Karácsonykor, vagy szilveszterkor talán jobban adakoznak az emberek, többet adnak neki. Ő, az ismeretlen hajléktalan ember, így él napról napra az utcán, ahogy lehet. Ha vannak barátai, valószínű azok is hasonlóak. A mai világban már drágább a benzin, megeshet, hogy nem mindennap tud megélni az autók vigyázásából. Ha itt-ott beszólnak neki, hogy mit keres éppen ezen az utcasarkon, mégis kitaró és kibírja az utcán állást.

Mirella elfordult az ablaktól, eltávolodott a hajléktalan embertől. Sötétedett. Ritkán vonult el az ablaka előtt egy-egy autó.

– Ma rossz napja volt az utcán tévelygő embernek – gondolta, majd lezárta lapp-topppja fedelét és megállapította:

– Ez is egy élet.

Mirellában Teréz anya gondolatai sejlettek fel, aki a következőket mondta egy alkalommal:

– Mi a saját akaratunkból vagyunk szegények.

Mirella tisztában volt azzal, hogy Teréz anya életcéljául a szegények szegénységének a méltó elviselésének a segítségét választotta. Erről így nyilatkozott 1979. október 17-én a Nobel-békedíj átvételekor: „Azonban nagyon hálás vagyok ezért [a Nobel-díjért] az éhesek, a ruhátlanok, az otthontalanok, a nyomorékok, a vakok, a leprások s mindazok nevében, akik kítaszítottnak érzik magukat, akiket nem szeretnek, s akikkel nem törődnek. Azok nevében, akiket tehernek lát a társadalom, s akiket mindenki csak elkerülni vágyik.” Ő azt vallotta, hogy a szegények rendkívül erős emberek, akik napról napra étel nélkül élnek, de mégsem átkozódnak, mégsem panaszkodnak. Sokat lehet tőlük tanulni, még akkor is, ha kiveti és megveti őket a társadalom. Teréz anya felismerte azt is, hogy a szegénység problémája nem pusztán intellektuális jellegű. Nem azáltal fogjuk megérteni és felfedezni a benne rejlő jót és rosszat, hogy olvasunk róla, vagy sétálgatunk a nyomornegyedben, és sajnálkozva szemléljük. Bele kell merülnünk, meg kell élnünk, osztoznunk kell benne. Ő ezt meg is tette. A legnagyobb felismerésének tartotta azt, hogy szerinte az emberek manapság nem tekintik magukhoz hasonló embereknek a szegényeket. Lenézik őket. Ám, ha mélységesen tisztelnék a szegényeket, biztos könnyebben észrevennék, hogy nekik is ugyanannyi joguk van az élethez és a szeretethez, mint bárki másnak. Még akkor is, ha senkinek sem kellene, akiknek senki sem ad munkát, akiket mindenki mellőz, haszontalannak tekinti őket az állam vagy a társadalom, és senkinek sincs ideje foglalkozni velük. Habár minden embernek vannak hiányosságai. És könnyen lehetséges, hogy egy egészséges ember közelebb van a halálhoz, mint egy szegénységtől szenvedő haldokló. Meglehet, hogy lelki értelemben halott, még ha ez kívülről nem is látszik. A szegények általában mérhetetlenül ki vannak éhezve az emberi méltóságra. Nemcsak kenyérre vágyakoznak, hanem méltóságra is. Teréz anya különbséget tett a nyugat-európai szegénység és más kontinenseken létező szegénységek közt (pl. India). A nyugati szegénységet lelki szegénységnek vélte, amelyet azok élnek meg, akik sosem elégednek meg javaikkal és szegénységre jutnak, akiknek fogalmuk sincsen, hogy mi a szenvedés és az, hogy már szegénységbe, nincstelenségbe születtek. Teréz anya rendjének szabályzata kimondta: „Mi és a szegényeink kizárólag az isteni gondviselésre támaszkodunk.” A rend tagjainak nincsen (ma sem)

tulajdonuk, mert úgy döntöttek, hogy nem akarják, hogy legyen. Ilyen értelemben szabadok, mivel semmihez sem kötődnek. Nincsenek értékeik, olyan cipőjük, amit szeretnének, nem adhatnak és nem vehetnek kölcsön semmit. Semmijük sincsen. Semmit sem birtokolnak. Ezt jelenti számukra szegénynek lenni. Mert honnét is tudnák, hogy mi a szegénység, ha ők nem úgy élnének, mint a szegények? Miért ez a választás? Teréz anya erre azt felelte: „Mi nem akarjuk azt, ami a történelem során több renddel is történt, amelyek a szegények szolgálatával kezdték, majd későbbiekben áttértek a gazdagok szolgálatára. Hogy megértsük a nincsteleneket, és segíteni tudjunk nekik, ugyanúgy kell élnünk, ahogyan ők élnek. Mindössze ennyi a különbség köztünk, hogy ők kényszerből szegények, míg mi saját akaratunkból.”

Ilyen és hasonló gondolatokkal fejezte be az esti meditációját Mirella. Közben gyújtott egy gyertyát Teréz anya tiszteletére. A fényt árasztó gyertya mellé helyezte Teréz anya kis szobrocskáját, amelyet akkor vásárolt meg, amikor megtudta, hogy Teréz anyát szentté avatták. A szobrocska azóta is díszíti az asztalát a nappali szobájában. Estefelé, ha gyertyát gyújt, megnyugtatja. Hatással van rá.

MARJANCA, A TUDÓS HÖLGY

Teréz várta Marjancát Ljubljánában a Prešeren téren a Ferences-rendi templom szomszédságában az úgynevezett Három hídnál, a Vásárcsarnok közelében, Prešeren, a leismertebb szlovén költő szobra előtt. Régen találkoztak, de minden találkozásakor megerősítették egymást lélekben és szakmailag is érdeklődtek egymás dolgai iránt. Marjanca a Szlovén Tudományos Akadémia Kutatóintézetében dolgozik, a szlovén kivándoroltakat és a jelenlegi migrációs léhelyzetet kutatja Szlovéniában. Hogy mi kötötte össze a két tudós hölgyet, csak sejteni lehetett. Valamikor Marjanca is iskolai könyvtáros volt Piranban, a tenger melléki, mediterrán szlovén kisvárosban. Aztán útjaik összeértek Ljubljánában. Marjanca sosem volt kisebbségi, nemzetiségi személy, de jól ismerte a szlovén kisebbség helyzetét az egész világon, kutatójukká vált, hiszen több évtizedig is együtt élt az olasz nemzeti kisebbséggel Piranban. Teréz pedig beleszületett a kisebbségi sorsba a Muravidéken, saját bőrén érezte ennek a sorsnak a kihívásait és a buktatóit is. Elindultak egy közeli, de rangos kávéházba. Találkozásuk reménykeltő volt.

– Rettenetesen el vagyok foglalva, nincsen időm magamra. A kutatóintézetben sok a nemzetközi és hazai projekt, konferenciákra járok külföldre. Legszívesebben kiülnék a hétvégi kis telkemre, és csak nézném a napot, ahogy süt le rám, felásnám a kertet, elvetném a magokat, de hát még nincsen tavasz, csak készülődik az lenni – mondta elgondolkozva Marjanca.

– Nem sokkal jobb a helyzet Lendván sem, de én csak a munkahelyemen elvégzett munka után a szabadidőmben tudok kutatni, eljárni könyvtárakba, anyagot gyűjteni, így fogy el a levegőm, még be sem szippanthatom, és éjszaka lesz. Aztán a nemzetiségi sors, ne is beszéljünk róla, örökös küzdőtér, örökösen problémákkal terhelt, amelyek sosem oldódnak meg – folytatta a gondolatmenetét Teréz.

Közben megérkezett a felszolgálónő és felvette a rendelést. A kávéház hangulata kellemes volt, a háttérben csevegtek a vendégek, és bizalmasan beszélgettek egymással.

– Amikor Piranban laktam a férjemmel és a családommal, gyönyörű családi házunk volt, a férjem gazdag vállalkozó volt, fontos volt számára a pénz és a fényűzés. Aztán, ahogy ledoktoráltam kezdett eltávolodni, majd el is idegenedett tőlem és válás lett a vége. Nem volt más megoldás, szétmentünk, s én idővel Ljubljanába költöztem, mert munkahelyet is váltottam, elhelyezkedtem a Szlovén Tudományos Akadémia Szlovén Kivándoroltak Kutatóintézetében. Fontos megbízásokat és feladatokat kaptam. A tudományos élet leköti minden percemet. De, nem könnyű, mert a tudósok állami költségvetésből és projektekből élnek. És ha csökkenik a költségvetés, akkor mindig az marad ki a játékból, aki a legkésőbb érkezett az intézethez. Ez a tudósokra is vonatkozik.

– De azért mégis azt csinálhatod, amit szeretsz? – kérdezte Teréz.

– Igen, de egyre több a tudományos megbízás, kevés idő kerül az érdemi részre, hiszen számos könyvtárba, levéltárba el kell menni anyagot gyűjteni, de más forrásokból is be kell szerezni a fontos információkat. Egyetemen már nem is taníthatnék, mert a felkészülésre már nem volna időm – válaszolta Marjanca egy kissé lehangoltan.

– Amikor az ember elindul a tudományos pályán, nem gondolja, hogy mi vár rá. A múlt század 90-einek elején, amikor tanulmányaimat befejezve visszatértem Szlovéniába, a volt kommunista rendszerváltó országába léptem vissza, már nem Jugoszláviába tértem vissza, hanem a független Szlovéniába. Reménykedtem, hogy megvalósíthatók lesznek az álmaim. Én úgy jöttem vissza, hogy azt gondoltam, hogy a közép-európai térség – mind Szlovénia, mind

Magyarország – sorsa egy, és az itt élők együttműködésre ítéltettek. Mi ketten is tudunk egymással együttműködni, még akkor is, ha te Ljubljanában, én pedig Lendván élek – mélyedt el a beszélgetésben Teréz.

– Vannak jó példák, hiszen a tudományos projektek is összehozzák az embereket, országokat, az egész világot. A tehetséges kutatónak pedig teret kellene adni, lehetőséget a társadalmi témák kutatásához. A nemzeti kisebbségeket, a nemzetiségeket pedig be kellene vonni azokba a kutatásokba, amelyek róluk szólnak. Ezt én is szorgalmaztam. És sikerült összejönnünk egy közös projektben – fejtette ki a nézeteit Marjanca.

– Hát, igen, a barátság még a mai rohanó világban is fontos. Ehhez nem kell mindennapi találkozás, sőt néha hónapokig sem látod azt, akit talán igazi barát-nődnek, vagy sorstársadnak tartasz. Viszont tudod, hogy mindig számíthatsz rá, és ő rád. A történelem úgy hozta 1920-ban, hogy családokat, nagy barátságokat választott szét a Muravidéken, különösen nálunk, magyaroknál. Más országba kerültünk, más barátok, más szokások következtek, főleg az őseim esetében, hiszen a nagyapám éppen akkor született, de a dédapám sosem tudott új barátokat találni, megmaradt a rokonsága körében, akikkel 1920 előtt is rokon volt. A mi életünk már más körülmények közt folyt, Jugoszláviában éltek a szüleim, aztán most Szlovéniában – mélyedt el a gondolataiban Teréz.

– Régen a baráti körökben minden társadalmi rétegnél létezett egy erkölcsi rend, nem volt társadalmi összevisszaság, mindenki tudta, hogy hol a helye. Manapság ez már nem jellemző. A tudósok, a kutatók is rohannak a megélhetésük után. A mai világ felgyorsult, nem járnak csak úgy egymáshoz az emberek. Mintha valamikor jobban megbíztak volna egymásban és ismerték egymás szokásait – fordult a beszélgetőtársa felé Marjanca.

– Az is jó dolog, ha valaki meg tudja osztani a múltját másokkal. Ha valaki megérti a te dolgaiddat. Mert ez nélkül nem megy – mondta Teréz.

– Jó, ha észrevesszük mások értékeit, mert ilyenkor tudunk sokat adni, de kapni is – biccentett Marjanca, majd az órájára nézett.

– Mennem kellene, mert tizenegykor vár rám a főnököm, értekezlet lesz.

Teréz is elindult a Mladinska knjiga kiadó felé, ahol előadást tartottak az olvasás hatalmáról és az új ifjúsági regényekről az érdeklődőknek. És átlépett a tudomány világából a szépirodalom világába.

Marjana Kmet

LJUBEZEN

Visoko gori v skalovju
se je njuna ljubezen
ob dveh jajčkih kot kristal nedolžna,
neopazna
vsak junij igrivo pričela.
Bila sta neločljiv par
in skupaj sta letela
in skupaj si pletla gnezdo,
le mladih nista imela,
a sta si jih – kot vsako živo bitje –
srčno želela.

Letela sta z jato.
Pri njej sta imela varno zavetje.
A kdaj pa kdaj
sta želela biti sama,
da bi drug drugega grela.
Ona črna lepoticca,
on bel, neopazen ptič,
tisoče kilometrov sta skupaj letela.
In na jesen življenja
sta imela le še ljubezen,
drugega nič.

Nekoč pa je počil strel
in krogla je predrla garaške prsi.
Kot junak je v poku pokril njo,
ženkico svojo,
da je le majhno rano dobila.

Zbogom, moja tovarišica.
Ostati moram, to srčno mi veleva rana.
Ti odleti zdaj, ako moreš,
novo življenje si ustvari.

Zajokala je, kot golobi jočejo,
gruljenje bilo je to.
Potem je njega, ljubega sodruga,
poslednjič pobožala z zdravo perutjo,
uprla pogled vanj
in se dvignila v nebo.
Med letom pogled je bil kalen
in glavica ji je silila k tlom.
Volja živeti
jo je kmalu minila,
moč jo je zapustila in prhutaje
je v žitno polje zavila.

Bila je mrtva,
nikomur ni zapela v slovo.
Narava ve svoje
in hoče, da je tako.

SIVI PTICI

Dve sivi ptici
plavata po sivi jezerski gladini.
Obzorje je sivo
in sivo je nebo.
Neslišna je pesem
pod njenimi plavutmi,
zamolkla je melodija,
ki iz kljunčkov prihaja.

Ona plava kak meter pred njim,
potopi glavico v vodo,
zamahne s perutmi,
vzvalovi gladino
in mu napravi malo veselja.

On plava za njo
in je srečen zaradi mladostne družice.
Vse je sivo, a vendar srečno.
Sivi so valovi, sivo je perje,
sivo je srce,
sive so nežne misli.
Ljubim te na svoj ptičji način.
Ljubim te, da ti je v mrazu toplo,
ljubim te, da ti je v mraku svetlo.

A vroče srce bije v njem,
bije v njem močno in gorko.
Daj, da naslonim k tebi glavo,
da ohladim srce, ki peče,
peče tako,
da morda konec me bo.

Pripravaj k meni,
moj ljubi,
nasloni se name;
naj mrzla voda hladi
najino ljubezen,
naj hladi tvoje vroče srce.

EJ, ŽIVLJENJE!

Še majhen se zaveš, da na svetu nisi sam,
da ob tebi so ljudje,
ki krojijo ti življenje.
Škarje življenja imajo v rokah
in režejo, prerežejo ti platno,
narobe gvant ti ukrojijo,
da šivi pokajo,
táko ti obleko naredijo.

In ti stopaš po cesti življenja,
nosiš s seboj veliko breme.
S tabo v korak stopa tvoja usoda,
ovita v prosojni pajčolan
in ti ne vidiš vanjo.
Ob tebi pa kot romarja stopata še sreča
in njena zlobna sestra nesreča.
Zraven pa se še kreaturi –
ena je zdravje, ena vsiljivka,
nepovabljena gostja – bolezen.

Zgodi pa se tudi, da stopa ob tebi še nekaj – ljubezen. Ta ima nešteto podob: ene so krajšega, druge so daljšega veka. Dokler so s tabo, se jih komaj zavedaš; ko jih ni več, jih močno pogrešaš in hrepeniš po njih.

V moji zgodbi so bili vsi omenjeni zares prisotni. Sedijo v belem audiju 80 i, piše se leto 1987. On, malo negotov za volanom, ona, ki ima opraviti s pričesko, pa nadobudna otroka, ki se peljeta novi dogodivščini naproti. Zadaj v prikolici tekmovalni konj, zdaj prvič namenjen v Ljubljano na kasaške dirke. Avto brni, nedeljsko jutro pošilja čudovite žarke, polja, reke in vasice nam polnijo zemljevid.

Tako je, če je šofer učitelj, če sta zadaj sedeča hčerka in sin vedoželjna in prijetno vznemirjena. Drugi veliko bolj kot prva.

Za nami je že reka Drava, višje gori se vidi ptujski grad. Menda smo vse vzeli s sabo in naša štirinožna lepota je dobro pripravljena. To je prvo tekmovalno leto. Prleški prijatelji so se šalili na moj račun. Premkurec je – pa se kasača gre – saj to je ... Hoteli so reči noro, pa niso. So pa skovali tole modrost: on je slab konjar, pa dober učitelj. Boljše pa bi bilo, če bi bil dober konjar in malo slabši učitelj.

Peljemo se skozi Hajdino. Avto se čudno trese. Pa saj nič hudega ne more biti. Dodam plin, pot je še dolga. Hajdina, kako lepo slovensko ime. Tam spredaj je prvi rahli klanec. Tedaj pa gorje! Avto izgublja moč, preklon pa ga še oslabi. Ne morem zvoziti klanca! Sem najslabši med šoferji? Ustavim vozilo. Iskrice v očeh mojega fantiča so izginile. »Očka, vem, da mi danes Ljubljane ne bomo videli,« pove. Nič še ni izgubljeno. Dohitevali so nas Ljutomerčani, a odgovor je bil: »Ne moremo pomagati, vse imamo polno.«

Moj neuspeh izpred mnogih let izginja, tiste žalostne oči, uprte vame, pa so še prisotne, ker so mi prodrle globoko v srce.

O dete, sram me je pred tabo. Zatajil sem. Bodi, sin moj, v vseh ozirih boljši, kot je tvoj oče. Bodi trden, temeljit in natančen.

Tu zgodbo malo skrajšam. Obrnil sem in v drugi brzini spravil naš avto do Mihovcev. Dobri ljudje so nam pomagali priti domov.

Zgodba ima še drugi, bolj šaljivi del. Tistega, če boste želeli, vam pozneje povem.

Dosti sem govoril o usodi – z jasnim namenom. Moj sin je danes tu na šoli, vaši in njegovi.

Šel si, sin, po moji poti. Bodi v vseh ozirih boljši, kot je bil očka. V težkih trenutkih sprejemaj najboljše odločitve, vredne moža. In ne pozabi – tvoji sodelavci so učitelji in vsi na osnovni šoli Hajdina. In učenci so tvoja prva skrb.

Ob dveh popoldne tisti dan je bil v Storžicah na hipodromu pravi živžav. Konji so se ogrevali na stezi in vznemirjeni rezgetali. Sosed, pokojni Štef, je v sobi hotel imeti mir. Televizor je bil vklopljen, njegova oko in uho pa sta sledila dogajanju na ekranu. »Dajte mir, videti hočem, kako bo dirkal Marjan in kako bo tekla Vermida!«

Pa se poredno oglasi Franc, njegov sin, že tudi pokojni. »Marjan nič ne bo dirkal. Doma žalosten gleda zeleno travo, velika tekmovalka Vermida pa se mirno pase.«

ELMÚLÁS

Így fog elmúlni benned
a 21. század oltárnélkülisége,
a közös tűzhelyek melege,
az otthonosság összetartó ereje,
valami, ami volt, de már szétesett,
darabokra tört, elszivárgott a föld
mélyébe, kimosták a vizek, a folyók,
feloldódott a levegőben, semmivé vált,
színtelen és szagtalan lett, mint az Isten.

POR ÉS HAMU

Porladunk, foszladozunk,
s lassan elsodor a forgószél,
hullnak sárguló leveleink,
szétesnek az avaron.

Elmúlás? Kihalás?
Kifulladás, feladás?
Fuldoklás? Haldoklás?
Szétesés Európa
nyitott határain.

Porladunk, foszladozunk,
széteső fészkeinkbe
költöznek az elveszett

galambok, hogy
fészket rakjanak.

BÚCSÚ

Ádám fiamnak

Abba a szép nagy Ljubljánába,
ahova végre el fogsz menni,
ahol vár a kedvesed,
ahova rakod az otthonodat,
ott a Ljubljánica partján
elringatlak én, könnyeimmel.

Mit jelenthet nekem Maribor,
Ptuj, Celje, Kranjska gora,
Velika Planina, Bohinj, Triglav,
Postojna, Piran, Portorož,
ha te már nem vagy velem?
Ne töröld le még a könnyeim!

A kapcai mezők felett
a reggeli ködben érzem még
ruhád illatát, érintésed,
minden, ami voltál velem,
minden, ami leszel nélkülem.

Matilda Karba

MEHURČKI

»Babi, pihaj mi mehurčke!« vpije moj štiriletni vnuk Tin. Saj jih zna pihati tudi sam, a jih potem ne more loviti. Zadnje oktobrske dni je postalo lovljenje mehurčkov, ki mu jih piham z napravico iz prodajalne igrač, njegova najljubša popoldanska zanimacija. Piham, piham, mehurčki pa letijo naokoli in malček jih navdušeno lovi, s ploski dlani jih popoka in vmes šteje, koliko jih je že ujel in uničil. Do dvajset mu gre že zelo dobro, dalje še ne.

»Babi, take veliiiike mi napihaj, in take dvojne, saj več ...«

Dvojne ustvarim tako, da ujamem že izpihane mehurčke in jim dopiham par – nastanejo mehurčki-dvojčki. Takšne ima posebej rad, a od mene zahtevajo veliko spretnosti, truda, tudi časa. Mali vnuk me zelo zaposluje, ves popoldan bi rad, da se ukvarjam z njim, nekako ga ne moremo navaditi, da bi sam kaj počel. Mislim, da je res razvajen. Pri njegovem starejšem bratu, zdaj že šolarju, nismo bili tako zelo popustljivi in ustrežljivi.

»Babi, zlezi v hišico na drevesu ... od tam boš napihala več mehurčkov ...«

»Tin, stara sem že, ne bom plezala na drevo,« se upiram v upanju, da me bo razumel. Pri skoraj sedemdesetih – čeprav se mi zdi, da sem v dobri formi – res ni priporočljivo laziti po drevju. No, saj peljejo do hišice lesene stopničke, a so že pošteno razmajane. Ni varno.

»Nič nisi stara, babi ... še pred dnevi si plezala gor, ko sai pospravljala igrače ... videl sem ...« vztraja mulček in me tako proseče gleda, da ga res ne morem zavrnuti. Torej globoko vzdihnem in se povzpnem po dvanajstih lesenih stopničkah do hišice, ki jo je otrokov oče postavil med veje stare mošanjke pred kakšnimi desetimi leti. Les cvili in poka pod mano, a mi je kar gre. Tin veselo poskakuje pod drevesom in se že veseli mehurčkov iz višav. Res je igra sedaj zanj mnogo bolj razburljiva, saj mehurčki potujejo po zraku dalj časa in jih lahko ujame mnogo več kot prej. Ves rdeč v obraz se urno kot veverica poganja za njimi in jih uničuje z glasnimi ploski dlani.

»Pridi gor še ti, bova kaj brala,« predlagam čez čas, ko mi je dovolj mehurčkov. Res prileze po lesenih stopničkah, ki nič ne ječijo pod njegovto težo.

»Počivajva malo, Tin. Gotovo si utrujen, kajne?«

»Sploh nisem utrujen, babi. Velik sem že in močan. Vidiš?« In začne razkazovati mišice na drobnih ročicah, a vidi jih le on. Moram se zelo zadrževati, da me ne popade smeh.

»No, bova brala, Tin?«

S skladovnice otroških knjig na polici potegnem Župančičeve Mehurčke, Mačka Murija, ki ga ima Tin grozno rad, pa še Muco Copatarico in zbirko pravljic o božiču. Saj bo kmalu, oktober že gre h koncu ... Pogleda knjige v mojih rokah in za čudo izbere Mehurčke. Najraje posluša pesmico o cicibanu, ki se je pozabil umiti in ga ptička okrca, da je cicifuj. Med poslušanjem opazuje svoje blatne dlani, miga s prstki, in kot da bi globoko razmišljal, mršči čelo.

»Grde roke imam, kajne babi?«

»Med igro se roke pač umažejo, kar ni nič hudega. Jih greva umiti?«

Otrese z ročicami in že je na nekem drugem valu.

»Ne bi, babi. Grem še vozit pesek na traktorju, potem se bova umivala, « se v hipu odloči mali, zgrabi velik zelen traktor, ki je bil parkiran pod klopjo v hišici, in ga zaluča na trato spodaj.

»Razbil ga boš!« zavpijem, a Tin se ne zmeni za moj vzklik. Zleze dol in odhlača s traktorjem v naročju proti velikemu kupu peska ob vikendu. Pomislim, da današnji otroci nimajo nobenega odnosa do svojih igrač – a tudi do oblačil in drugih reči ne! Če se kaj polomi, raztrga, uniči ali izgubi, vedo, da bo nekdo že kupil nadomestek. Samo kakšno solzico morajo potočiti ...

Obsedim, z enim očesom sledim Tinovemu početju, z drugim pa se pasem po čudoviti jesenski pokrajini, obsijani s soncem. Kot razglednica je: v daljavi griči in hribi – vidim Donačko goro, Boč in vse do Pohorja -, desno se razprostirajo rumeno-zlati vinogradi in nad njimi kraljuje naš znameniti razgledni stolp Vinarium, levo pa so zidanice in vasi, razmetane med gozdovi in vinorodnimi griči. Krasen razgled. Še dobro, da imamo to posest, kamor se lahko zatečemo, ko se želimo izviti iz objema mesta, kjer bivamo.

Tu smo varni v mehurčku. Šest nas je, midva z možem in sinova 4-članska družina. Že leto in pol, odkar straši covid, preživljamo popoldneve ali kar cele vikende in praznike tu gori v našem mehurčku, proč od mestnega vrveža in proč od ljudi. Včasih je naporno in si gremo tudi na živce, v glavnem je pa varno in prijetno. Dobro je za otroka. Sredi narave sta in na svežem zraku, štirje skrbimo zanj. Marsikaj sta se naučila in posebno starejši vnuk rad pomaga očetu ali dedku. Zlaga drva za kurjavo, prinaša vodo za zalivanje zelenjave v vrt, pograblja

krtine, da je trata okoli vikenda videti lepša, bolj urejena, včasih pa mu dovolimo celo kositi z motorno kosilnico, na kar je zelo ponosen.

V naš družinski mehurček ne dovolimo vstopiti nikomur! S sosedi v goricah se menimo na daljavo, prek ceste in prek ograj, ne obiskujemo se, kot smo to počeli pred covidom in zdi se, da bo tako ostalo, tudi ko epidemije ne bo več. Odtujili smo se, so tedni, ko si sploh nimamo kaj povedati. Sprva mi je bilo to strašno nenavadno, a ko so minevali meseci, me je prenehalo motiti. Marsikaj me je nehalo motiti, na primer tudi to, da s prijateljicami ne hodim več na dopoldansko kavo v mestne lokale, da ne čutim več potrebe po nakupovanju, bolj premišljenem oblačenju, ne sprehajam se z vnukoma kar tako po mestnih ulicah, ne hodimo na igrala v park, ker povsod preži nevarnost, da nas virus najde. Čudni časi. Nenavadni časi. Nenormalni časi! Nervozni časi!

Sprva, ko je bilo treba samo natakniti masko in si razkuževati roke, je nekako šlo. Potem sva se z možem dvakrat cepila in verjela, da sva varna. Pa figo! Ljudje okoli naju so zbolevali kljub dvema odmerkoma cepiva. Drugi so postali depresivni in anksiozni. Posebno tisti, ki živijo sami ali delajo od doma. Mehurčki so postali ječa brez izhoda. Ljudje smo začeli dvomiti v vse: v stroko, v medicinsko znanost, v vesti na televiziji, še najbolj pa v politike. Začeli so se petkovi, nato še sredini protesti v prestolnici ...

Nekega ponedeljka mi je snaha rekla: »Morala sem podpisati soglasje, da bom delala od doma. Čim manj ljudi naj bi prihajalo na delo v firmo. To pomeni, da bom od jutra do večera samevala pri računalniku ... nobene žive duše ob meni ... Groza!«

Res je nekaj časa šlo, ko pa je vlada zaprla vrtce in šole, je postal položaj res živa groza. Poleg dveh otrok ni mogla delati, torej sva ju vzela v varstvo midva z možem. Pa je postal še najin vsakdanjik groza! Mehurček se je svareče napihoval in grozil, da bo počil. Ves najin življenjski ritem se je sesul, vse se je vrtele okoli otrok in začutila sva, da je to preveč za naju.

»Tako ne gre,« je nazadnje spoznal tudi sin in se odločil za skrajšan delovnik – s tem pa tudi manjši mesečni dohodek –, da je skrbel za otroka, ko je bilo nama vsega preveč. Mati otrok se nekako ni mogla odločiti, da bi se žrtvovala, čeprav ji je bilo ponujeno, da bi – glede na okoliščine – lahko delala le polovični čas.

Nekega večera, ko sta se otroka igrala v dnevni sobi pri naju v bloku – za čudo brez prerekanja in tuljenja –, sva s sinom gledala večerna poročila. Bil je sredi oktobra. Seveda je bila – kot vsak večer – udarna novica tista o številu testiranih in številu novookuženih, o razmerah v bolnišnicah in o tem, kaj nas čaka, če se

ljudje ne bodo cepili. Takrat smo imeli skoraj najnižji odstotek cepljenega prebivalstva v Evropi. Spremljanje poročil na televiziji je bilo že precej tečno, a smo se navadili in vsak večer čakali ta poročila kot nekakšno kazen za vse, kar se je mimo naše volje dogajalo okoli nas. Sin je pokomentiral: »Ne razumem, zakaj se ljudje ne cepijo. Brezplačno je, ni boleče, pravijo, da je to najzanesljivejša zaščita pred virusom. Torej – v čem je finta?«

»Ne zaupajo cepivom, ne zaupajo znanosti, mislim, da ne zaupajo nikomur in ničemur več. Katastrofa! Spet bodo zaprli državo, spet bomo priklenjeni med štiri stene, v družinske mehurčke!« sem se razburila še sama. »Saj ne gre le za moje zdravje, gre tudi za zdravje otrok, znancev, prijateljev – tudi če nisi stoddostno prepričan, da je cepivo odrešitev, je vendar bolje biti cepljen kot nič. Mar ne?«

»Si slišal za primer starejše gospe iz sosednjega bloka?« sem se spomnila, ker me je zgodba precej šokirala. »Zelo je skrbela, da se ni družila, ni hodila po nepotrebem v trgovine, lokale, na kavico. Dvakrat se je cepila, saj ima še pridružene bolezni in ji ni bilo vseeno ... V njenem mehurčku sta bila samo dva, ona in sin. No, njen sin, pametnjakovič, je vztrajal, da se ne bo cepil, ker je vse skupaj le velika prevara farmacevtske industrije, da se bodo posledice ne do kraja preverjenega cepiva pokazale šele čez leta itd. Zaman ga je prepričevala, prosila, opozarjala, vse je bilo bob ob steno. In kaj se je zgodilo? Pametnjakovič se je okužil in prinesel covid še domov materi, ki zdaj kar hudo prizadeta leži v bolnišnici. Rekli so ji, da bi jo pobralo, če ne bi bila cepljena. Upam le, da se bo zlizala. No, takšni primeri me resnično zelo ujezijo.«

»Slišal sem za ta primer, ja,« je rekel sin zamišljeno, »žalostno je, ko nastradajo prizadevni in nič krivi.«

»Pomeni pa tudi, da te niti mehurček ne obvaruje, če ne tičijo v njem enako misleči in taki, ki jim je mar drug za drugega. Drži?«

Kaj nas torej lahko obdrži nad vodo, reši in obvaruje?

Upanje? Vera? Zaupanje v znanost? Ljubezen do sočloveka? Slednje bi moralo biti vsekakor temelj vsega. Če pa ljubiš bližnjega in ti je mar za ljudi, boš zaupal znanosti, se cepil in tako zaščitil sebe in okolico. Mar ne?

Karin Abramušić

V SAMOTI

V samoti sedim in gledam v daljavo,
kjer ptički plešejo vsakdanji ples.
Tam se majejo krošnje dreves,
ki lepšajo ta naš svet.

Pšenica in ječmen sta dozorela
in kmetje spravljajo pridelek.
V daljavi se sliši ropotanje strojev,
ki s svojim hrupom oznanjajo žetev.

Raseta tudi koruza, krompir,
vse to za dober zimski pir.
Sonce že močno pripeka
in z žarki toplo nas odeva.

V samoti pa je vse drugače,
saj ni pšenice ne pogače.
Vse le tiho šepeta in pravi,
da samoto čim prej pozdravi
in zaživi polno življenje,
olajšalo ti bo vsakdanje trpljenje.

DOBER POGLED

Kaj je dober pogled?

Je to vsakdanji otroški šepet
ali pa le srečanje in klepet?

Je mogoče dobro delo,
ki me vodi in dela veselo?

Je jutranje sonce in rosa
ali pa večerna pravljica?

Seveda je to vse kaj drugega.

Je pogled na ta svet,
ki je trenutno v virus vpet.

Kako naj se ga rešimo,
da spet lahko zaživimo?

Zaželimo si boljših dni
in naj se virus več ne ponovi.

NAJ SE ZDRAVLJICA ZAPOJE

Naj se Zdravljica zapoje
v vseh domovih naše domovine.
Naj Urška in Povodni mož zaplešeta,
se v valovih zaljubita.

Naj vsi liki v pesmi oživijo,
najdejo stik z realnostjo in lepoto.
Naj se v gledališčih, muzejih in dvoranah
sliši odmev pesmi in iger veselih.

Naj ljubiteljska kultura vedno živi,
ne samo po domovih in v Vrbi.
Naj nikoli ne bomo samo doma,
ampak na odru, v gledališču, muzejih,
na prostem in v vaških domovih.

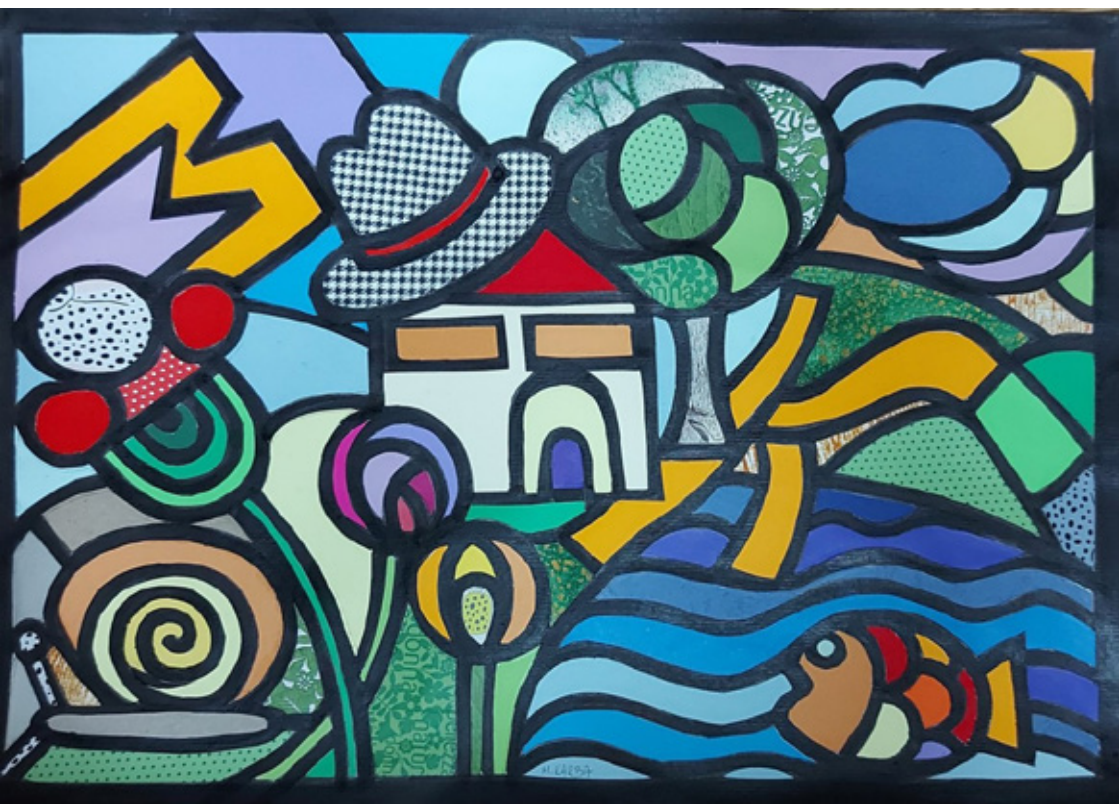
Naj kulturni praznik vedno živi
in naj se karantena več ne ponovi!

Danijela Hozjan

SOOČANJE Z RESNIČNOSTJO

Spoznati resničnost tega sveta.
Spoznati veselje in radost otrok.
Spoznati dobre in slabe ljudi.
Spoznati bolezen in hrepenenje.
Spoznati resnico in koprnjenje.
Spoznati vse lepote tega sveta.
Spoznati tudi grenke in žalostne strani.
Spoznati, kako človek preveč hiti.
Se ne ozira na potrebe ljudi.
Ne na žalostne ne na bolne ljudi.
Ne na otroški jok in vse druge skrbi.

Soočanje z resničnostjo včasih boli,
zato se zamislimo in rešujmo skrbi.
Lepota sveta, dobrot ljudi,
otroški smeh in veder pogled oči
naj nas vodijo v svetlejše dni.

Matilda Karba

MARISKA NÉNI VÉGLEG SZAKÍT A KOMMUNISTÁKKAL

Mariska nénéméket, koholt vádak alapján, a hírhedt Tájékoztatási Irodával történt patkóösszerúgás után családirag internálták. A vád szerint az ellenséggel kollaborálás, a magyar kémhatóságokkal való együttműködés büntette volt a fő indok, voltaképpen a frissen felálló hatalom számára – mint később kiderült – nem ez volt az elsőrendű szempont, hanem a tisztaság, illetve az ingatlanok elkobzása, az így megüresedett házak odaítélésével a lojális helyi tinta- és seggnyalók, a besúgókat jutalmazása.

De menjünk sorjában, ahogy ezt a sokáig még családi összejövetelek alkalmával is elhallgatott – hiszen a kitelepítettekkel, elengedésükkor titoktartást fogadó nyilatkozatot írtak alá –, lassan kiszivárgó információk alapján rekonstruálni lehet. Világos volt, hogy nagyon meg lettek félemlítve, hiszen a titkolózást még az alkohol is csak részben volt képes feloldani. Ha végül mégis elszólta magát valaki, azt a család legidősebb tagja gyorsan elütötte egy „Mit tudtok ti, marhák?!”, vagy más hasonló megjegyzéssel, elejét véve a botránynak. Annyit azonban mégiscsak sikerült körvonalazni, hogy a 6-8 sertésből és 5 tehénből álló állatállományuk a bevagonírozás után hamarosan más síneken folytatta útját, feltehetően az első húsfeldolgozóig.

A kočevjei évekből is csupán a túlélés fortélyairól, valamint a helyiek és a kitelepítettek között szövődő barátság és a megtapasztalt segítőkészség néhány esetéről történt említés. Arról, hogy a nagy tél beálltával először volt alkalmuk valódi „farkasordító” hideget megélni, a házakig-barakkokig is bemerészkedő állatok üvöltésével. S arról, hogy a bennszülöttek segítségével akkora cserépkályhákat építettek, amelyen aludni is lehetett. Még egy dolog megmaradt, amelyet nagynéném egy óvatlan pillanatban, az unaloműző háziipari foglalkozás (cekkerkötés) közben kikotyogott. Arról, hogy a kommunista hatalom milyen szemtelen módon próbálta a helyi németek és szlovének által felépített szakrális-vallási építményeket kitörölni a hívők emlékezetéből, tűzzel-vassal irtani mindent, ami a régi, „burzsuj” világhoz köthető. Ha az adott „objektum” nem felelt meg raktárnak, vagy más hasonló célra, gátlástalanul elpusztították. Így vált áldozattá a k.-i kéttornyú templom is, amelyet a nép szeme láttára,

benzinnel lelocsolva gyűjtöttak fel, a két haranggal együtt, abban reménykedve, hogy azok utolsó, mélybezuhanást kísérő, süvítő hangja Rómáig is elhallatszik...

A rendszerváltáskor úgy tűnt, olyan új hatalmi rendszer áll majd fel, amely képes lesz a háborús bűntettek áldozatait, a vagyonuktól és ingatlanuktól megfosztottakat rehabilitálni. A „komcsik” visszalopakodása azonban eleve kétségessé tette a rendszer igazságosságába vetett reményt, s a faluban nagyszájúságáról elhíresült Mariska néném számára eleve indokolta a listavezető kommunista K. Milánnal való szakítást. Kramberger meggyilkolásával a „kommunistára csak nem szavazunk” szlogent tette magáévá, s az államelnök kétszeri megválasztása sem győzte meg arról, hogy az ország jó útra tért, mert a gyilkosok még szabadon mászkálnak, temetetlen holtakkal vannak tele a karszti barlangok és más eldugott helyek. Minden alkalommal – ha koros apja és fia feldühítették – utcára vonulva szidalmazta a kommunistákat, akiket gyakran a szövetkezeti dolgozókkal és kupeckekkel azonosított. Tény, hogy a család a rendszerváltásig és utána sem volt képes újból talpra állni, apja halálával pedig abbéli reményük is szertefoszlott, hogy az valaha is sikerül...

A CSÓKA FOGTA RÓKA, CIGÁNY FOGTA RENDŐR ESETE

– Hát, ilyet még a világ nem látott! – rohant be a tanyára B. Zsiga, az ifj. B. Zsiga a hírrel.

– Mondd már, mondd! – gyűltek köré türelmetlenül a cigánytelep lakói, várva a nehezen induló szenzációközlést.

– Kinyögöd má’, mi van? – vették át a vattatást az asszonyok, míg nagy kínok, könnyek és dadogás között kitört Zsigából a szenzáció: – Egy cigány lefogott egy felfegyverzett rendőrt! – Erre a kíváncsi nép egy kicsit lehiggadt. – Álmodtad ezt, nem jártál a kocsmában? – kezdték a gúnyolódást a felnőtt férfiak.

– Hát úgy vót – kezdte újra rendíthetetlenül Zsiguci –, hogy ott állunk a takaréknél, amikor megjelenik civilben a Z. Tudjátok, aki a faluban szolgált, akinek Szomorú Bagoly volt a fedőneve, ahogy az a romák, később a falusiak között elterjedt. – Oszt mivel gyűtt? Talán helikopterre? – folytatódott az élcelődés. – Á, dehogyl! Biciglive... – válaszolta a hírhozó, majd saját otlétük okát is érintette,

mely a retikülből vagy táskából véletlenül kihulló pénztárca megszerzésére volt kihegyezve. – Szóval, ahogy tesómmal ott szemlélünk a bót környikén... de ha mindig közbeszótok – háborodott föl – soha nem érek a végére... Gyanús vót – magyarázta kézzel-lábbal, gyakori káromkodások kíséretében Zs. –, hogy a biciglive mér a bejáró előtt parkol, mér nem a tartóba teszi vagy a falho' támassza. He, mondom én a tesómnak, ez valamiben sántikál, mer tényleg húzta a bal lábát, meg zavarodott vót a tekintete, lehet, hogy rabóni fog... – Meg kell jegyezni, hogy a falu lakossága által is nagy utálatnak örvendett az alkoholundorral megfertőzött állami „szerv”, aki a biciklistákra specializálódott, s szavajárásává lett a „Hány pívó?”, s nyomban az „öccáz” tollár büntetés, melyet csak nagy erőfeszítés árán lehetett „munkaszolgálatira”, illetve leülhetőre változtatni. A „Gyeci” – így is emlegették a faluban, ha a közben áthelyezett rendőr szóba került.

– Csak nem azt akarod mondani, hogy tesód és te fogtátok el a postarablót? Rádadásul a Z. rendőrt, aki a teletext szerint álarcban jött ki egy nejlonszák pénzzel? – Az újabb kérdésre Zs. csak bólintott, majd hosszú halandzsa hagyta el a száját, hogy nem is álarc volt az, hanem egy védőmaszk, igaz, fekete színű, végül monológját az „addig jár a korsó a kútra”, meg a „csóka fogta róka” után „Marhák!”-kal fejezte be.

Tény, hogy a cigányok önfeláldozó magatartást tanúsítottak, saját életüket téve kockára, s egyikük meg is sérült a pisztollyal hadonászó, szorult helyzetében – az iszlám terroristákhoz hasonlóan – öngyilkosságba menekülő rendőrrel szemben. – S hol van a másik hős? – tűnt fel a körben állók közül valakinek. – Ja, azt fejsérülisse vittik hospitalizációra – volt a válasz. – Együtt a rablóva, mi? – hahotáztak tovább a hitetlenkedők. – Nem, mert egyiket az intenzivre, amaszt meg a hullaházba – fejezte be a történetet Zs., az új „heroj”.

Másnap a szlovén média felkapta az ügyet, de elhallgatta annak legfontosabb részleteit, különböző vonatkozásait. E „gondos elhallgatást” igénylő „bizalmas és politikailag korrekt” jelzővel illelhető ügyről így hangsúlyozatlan maradt a cigány fogta rendőr, illetve a népmesékből ismert „róka fogta csóka” népmesei történet erkölcsstanba illő volta, pedig ez a szegregációt kiáltó világunkban különösen pozitív, követendő példa.

Matilda Karba

ONA

Prva pesem

Srce boleče pogled zastira,
zdaj nimam nje in nimam mira.
Nejasnost! Meglen je moj pogled,
ker tebe ni, ne da se mi živet'.

Na gori čudoviti si me čakala,
na soncu prisrčno se smejala.
Jaz ljubezen na mogočno goro sem nesel,
tam sem te videl, srce v naročju ti prinesel.

Zdaj te ni več, ni več mojega srca,
ostala je velika gora, pogled tesnobnega morjã.
Preden ti Bog je ogrnil bel prt,
Preden te zadela nesrečna je smrt,
bilo je veselje, vladala srečna je misel,
vse moje početje je imelo nek smisel.
Prebolel s tabo sem skrbi, zdaj me nočna mora straši.
Žalosti polna velika je gora.

Druga pesem

Prišla je k meni čisto tiho,
srce z ljubeznijo mi je prekrila.
Ne vem, kje sem, kdo sem,
od lepote njene prevzet sem povsem.
Ta lepa, skrivna, čudna stvar,
samo za njo mi zdaj je mar.
Ljubezen pride, ljubezen gre,
a njo bom ljubil čase vse.

Njen dotik, bela, gladka koža,
vonj njenega srca, njen nasmeh,
od nje kot konj se potim, sopiham kot meh.
Nežnost, prijaznost,
vse, kot ljubezen je obljubila,
popolnoma me je zaslepila.

Tretja pesem

Srce ljubezen je obsedla,
želim si, da v naročje bi mi sedla.
Ko vidim jo, obda me slast gorenja,
nikoli nisem čutil takega poželenja.

Da videl ustnice bi njene, njen obraz,
a noče biti moja, srca to velik je poraz.
Srce je mrzlo, zunanost očarljiva,
z mano ljubezen bila je res igriva.
Jaz pa ne vem več, kaj,
ne vem, če kdaj videl njen bom raj.

PRVA LJUBEZEN

Kot vsak mlad človek, kot vsako mlado dekle, tako je tudi ona hrepenela po nečem — po prijatelju, ki bi mu lahko zaupala svoje tegobe, se pogovarjala o svojih načrtih, o mladostnih sanjah, v katerih je gradila svoje bodoče življenje. In res — nekega dne ga je spoznala.

Bil je sončen jesenski dan. S prijateljicami so se odpravile v kino. Nedaleč stran je sedel črnolas fant, ki jo je opazoval. Zdel se ji je privlačen in sklenila je, da ga želi spoznati. Izmenjala sta nekaj pogledov, nato pa se je odpravila proti domu. Pripeljal se je za njo. Bežno sta se spoznala in se zmenila, da se bosta videla že naslednji dan. Pozneje je veliko razmišljala o njem. Iz dneva v dan ji je postajal ljubši. Srečevala sta se ob starem mlinu in se sprehajala ob žuborečem potoku, ki je bil priča njune ljubezni. Sestanki so postajali iz dneva v dan pogostejši in daljši.

Tako močno se je zaljubila, da si je težko predstavljala življenje brez njega. Zanj je bil fant njenih sanj, njen ideal, njeno bodoče življenje.

Toda vse lepo hitro mine ...

Tako ji je nekega večera povedal, da mora v tujino. Obljubil ji je, da si bosta dopisovala. Njegove besede so jo močno prizadele, vendar tega ni pokazala. Zopet je ostala sama. Iz dneva v dan bolj zamišljena je nestrpnost pričakovala njegovo pismo. Težko pričakovan dan je naposled le prišel. Vsa srečna je segla po pismu, ki ji ga je izročil poštar. Odprla ga je. V tistem pa se je njen obraz v trenutku spremenil. Zastal ji je dih in nemo je obsedela na stolu, ko je prebirala njegove besede:

»Draga Sonja! Morda te bodo moje besede presenetile, vendar to moram storiti slej ali prej. Želim, da srečaš fanta, ki bo vreden tvoje ljubezni. Vse to ti laže napišem kot izrečem, saj tako ne čutim tvojega pogleda, toplega objema. Torej — zbogom, draga! Ta beseda je tudi zame grenka in žalostna — vendar, taka je pač usoda. Prosim, ne obsojaj me, saj želim, da ostaneva še naprej prijatelja.

Z ljubeznijo, Boris«

Krompir na štedilniku se je medtem prismodil, voda iz pipe je tekla in tekla. Na tleh je nastala velika luža. Sonja je spoznala, da je prevarana, začutila je

pomen besede razočaranje. Žalostna je zašepetala: » Oh, kako kruta je lahko ljubezen, kako kruti so fantje.«

Od tedaj naprej je njeno življenje teklo zelo enolično. Ni zahajala v družbo, vedno je premišljevala le o njem. Tudi v šoli so se ji nabirale slabe ocene. Sošolke so jo spraševale, kaj se je zgodilo. Nikomur ni zaupala svojega razočaranja. Tako so minevali tedni, meseci in zopet je prišlo njegovo pismo:

»Oprosti, draga Sonja, vse, kar sem ti žalega storil. Šele sedaj sem spoznal, kaj mi pomeniš. Ne morem živeti brez tebe. Ti si dekle, ki je vredno ljubezni in spoštovanja. Želim, da se najini poti znova srečata.«

Tako danes, po mnogih letih, srečno stopata drug ob drugem po dolgi, sončni cesti — cesti njune skupne prihodnosti. Opazujeta bele breze, ki so simbol njune ljubezni, in se ozirata na skupaj preživete trenutke.

SEM LE TRENUTEK

Sem le trenutek
kot srebrna rosa v travi.
Ko posije sonce,
se hitro posuši.

Sem le trenutek,
ki s pogledom te očara
in ta dan jesenski
prinese srečo ti v oči.

Sem le trenutek,
ki tvoje srce osvoji
in ko le more,
hitro stran zbeži.

Zorica Vnko Šimonič

JUTRANJA KAVA

Iskra v tvojih očeh je bila podoba zlatega kresa,
ko si zrla iz svojega pekla v moja nebesa,
nasmeh tvoj je čarati znal,
klical je jutro in temo je vselej pregnal.

Oaza pravljic je moje otroštvo naselila,
še danes si znam nadeti krila
in poletim preko valov oceana,
da dobim poljub in slišim tvoj nina nana.

Kdo te tolaži sámó tam onstran življenja,
ko steguješ roke k meni in me skušaš doseči?
Pijem jutranjo kavo, brbončice na jeziku uživajo,
vroča se kadi in omamno diši.

Vrane krakajo na drevesu, nad mestom so oblaki.
Pogrešam pisano družbo, klepet in zvonki smeh.
Sanjam o sproščenem, varnem življenju,
brez bolezní, mask in intenzivne nege ...

Kavica je res božanska.
Mami, spomin nate je znova svetlo zažarel.

ČLOVEK, KDO SI?

Senca današnjih dni
v vsakem posamezniku v teh časih živi.
Kdo sem jaz, kdo si ti,
da sodiš in kot plevel seješ nestrpnost med ljudi?
Kot slepa vrana si,
ki kljuva naravnost drugi v oči.
A res ne razumeš, človek – vse to si ti.

Jaz, ti, mi vsi smo ENO.
Zakaj torej deluješ tako razdvojeno?
In naši otroci?
Ti je postalo tudi zanje že čisto vseeno?

ODPLULI SMO

Odpluli smo ... Spet ...
Kot vedno iz pristanišča v Italiji ...
Končno spet malo oddiha ... Končno ...
Prav smešno je, da temu pravim oddih ...
Odkar poznamo koronavirus, ko so praktično
vse države tega sveta uvedle zaprtje svojih meja,
se nam zdi oddih dobesedno zlata vreden ... Samo čakali
smo, kdaj bomo lahko kam odpotovali, pa čeprav le v okviru svoje
države ... Pa vendar smo imeli oddih tudi doma, ko smo bili mesece
in mesece zaprti v svoje domove, a to ni bil pravi oddih ... Končno smo lahko
šli tudi v tujino ... Odpravila sem se na svoje najljubše potovanje – križarjenje,
potovanje z veliko ladjo – križarko ... Podatki za našo ladjo velikanko so

naslednji:

št. palub: 12

št. kabin: 1130

št. posadke: 921

št. potnikov: 2826

Velikost ladje/prostornina: 92.600 bruto ton.

Počasi smo zapuščali obalo v Trstu in zmeraj hitreje rezali morske valove. Namestila sem se v sobo z balkonom, zatem pa hitro šla odkrivat lepote ladje in z mislijo na Grčijo zvečer sladko zaspala. Zjutraj smo pripluli do italijanskega mesta Bari, sledila sta grška otoka Mikonos in Krf. Ustavili smo se v glavnem mestu Grčije, v Atenah, ter obiskali prizorišče prvih olimpijskih iger, staro mesto Olimpija – Katakolon. Predzadnji dan pa plovba do pristanišča. Lepo je bilo, čeprav zmeraj in povsod z maskami na obrazu in z mislijo na varnostno razdaljo. Preživeli smo te omejitve, samo da smo lahko pluli po morju in uživali kanček svobode, ki nam je tako zelo manjkal. Zaradi virusa, ki nevidno kroži med nami, nam kroji življenja in nas hkrati omejuje, upam, da bomo kmalu v prihodnosti lahko spet odpluli kam – kamor koli že, samo da bomo lahko pluli po širjavah morja tega našega lepega planeta.

Bine Šmon

SKODELICA KAVE

Ko se zbudim,
si jo zaželim,
dehtečo, opojno,
močno črno kavo.

Omamno diši,
glavo mi zbistri.
Požene telo mi v tek,
to je moj jutranji lek.

Vzamem jo v roko,
krhko skodelico.
Počasi, počasi srkam,
v jutru uživam.

Dan se z njo mi začne –
s skodelico črne kave.
Prijateljke ob sebi rada zbira.
Le kaj se v skodelici kave skriva?

SRCE

Srce motor telesa je,
iz njega kri pretaka se.
Včasih bije močnejše,
drugič spet počasneje.

Ko kaj lepega se ti zgodi,
se še srce razveseli.
Ko pa kaj te žalosti,
srce zakrvavi.

Gibaj se veliko,
živi zdravo, čim manj stresno.
Srce ti bo hvaležno
in te ne bo izdalo.

ŠE VEDNO RASEM

Še vedno rasem,
iz desetletja v desetletje.
V mladosti kot marjetica,
z zrelih letih vrtnica.

Vsako leto več izkušenj imam,
prijateljem jih rada dam.
Vesela sem pohvale,
a tudi graje.

Vedno za vse želela sem cveteti,
svet razveseljevati in sprejemati.
Cvetovi moji so včasih manj cveteli,
ko med trnje so prišli.

Ugotovili so, da skriti se ne morejo.
Svet je krivičen,
svet je sebičen,
svet je dvoličen.

Jaz pa še vedno rasem.

JULIJA

Bila je nedelja,
dopoldne trgatev sosedova.
Popoldne pa naši mladi
doma klinton so prešali.

Družčina vesela je bila,
še vnuka sta pomagala.
Snaha visoko noseča
pod brajdami počivala.

Delo smo opravili,
zvečer se poslovili.
Sanje nemirne sem imela,
se zgodaj zbudila.

Zjutraj sin iz bolnice sporoči:
»Dobro jutro, mamica,
tretjič zdaj si babica,
rodila se nam je Julija«

Presenečena, presrečna sem bila,
sem skoraj skodelico kave razbila.
Julija nas je presenetila,
tri tedne prezgodaj na svet je prišla.

Naša mala Julija je zdrava doma,
sestrica Maja z veseljem jo čuva,
včasih še dedi in babica.
A Julija mogoče čaka še Romea?

ŽENSKA OBDOBJA

Pravijo, da je

ženska od šestnajstih do dvajsetih
vroča kot Afrika,

ženska od dvajsetih do tridesetih
divja kot Azija,

ženska od tridesetih do štiridesetih
tehnično izpopolnjena kot ZDA,

ženska od štiridesetih do petdesetih
neutrudna in bogata kot Rusija,

ženska od petdesetih do šestdesetih
iznajdljiva in prilagodljiva kot slovenski politiki.

Žensko od šestdesetih dalje pa zanima le,
koliko denarja v moški denarnici je.

Če je res, ne vem,
preveri
in mi čez nekaj let povej!

PRAZNOVANJE NOVEGA LETA

Staremu letu izteka se čas,
kmalu novo prišlo bo med nas.
Ura vsak čas bo polnoč odbila,
se od starega leta poslovila.

Pri praznični večerji zbrani smo vsi,
kazalcu na uri naprej se mudi.
Polnoč čim prej odbiti želi,
nam novo leto naznaniti.

Tudi v zvoniku zvoni,
ura odbila je polnoči.
V novem letu smo,
z ognjemetom ga pozdravimo.

Pa s penino si nazdravimo,
vse dobro si zaželim.
V novem letu vsem nam bo lepo,
če le nas zdravje bo spremljalo.

Ura v zvoniku spet bije naprej,
čas se ne ustavi, nikjer nima mej.
Odštevamo dneve in mesece tako,
kot je že v starem letu bilo.

Lidija Alt

A MURA DALA

[Mura svoj napev šumi]

A Mura dalt dúdol,
gyermekem, kedvesem,
aludj el édesem.
Fáradt vagyok én is,
tenyerem hólyagokkal teli.
Szénát raktam a szekérre,
hogy ne áztassa el a víz.

A Mura dalt dúdol,
gyermekem, kedvesem,
aludj el édesem.
A gondolatfoszlányok
megmaradnak, a fej
is teli van gondokkal.
A hideg tél siet a faluba,
fa nélkül nem ég a kályha sem.

A Mura dalt dúdol,
a sötétség lámpákat gyújt,
a fej elnehezedik, megjelenik
a fájdalom, gyermekem
édesen végre elalszik.

Fordította Zágorec-Csuka Judit

TÉLI ESTE

[Zimski večer]

Körülvesz a sötétség.
Tekintetem megállítja
a fényes kristályok táncát,
amely az idő elmúlásának
a csapdájába esett.
Békét érzek a lelkemben.
A távolban az égbolt
a szomorúság kiáltásában.
Az elmúlás percei.

Fordította Zágorec-Csuka Judit

Lidija Alt

UTAZÁS ÖNMAGAMHOZ

[Potovanje k sebi]

Minden csak szalad előre,
nem áll meg, minden csak
siet, siet, siet ...

Az évszakok a színek gazdagságának
kavalkádjával érkeznek majd,
s eltávoznak az éveknek az illatával
karöltve, és a végtelen vízesés
szépségébe folynak össze, átfolynak
egymáson és kitárulkoznak ...
és minden perc gyorsan múlik el.

A lépésemnek is
van ritmusa, van ereje.
Érzem a végtagjaim
melegségét, amikor
megérintik a világmindenségét.

Magamba szívom a természet szépségét,
Magamba szívom az élet nektárját –
ez az én pillanatom!

Fordította Zágorec-Csuka Judit

Dragica Zag

KO TI ŽIVLJENJE VISI NA NITKI

Ja, ni tako enostavno, tudi če gre za gosenico.

Ko sem prišla iz bazena, sem se ulegla na ležalnik, ki me je čakal na sončni strani krošnje orjaškega drevesa. Telo je bilo še mokro in bilo mi je prijetno v objemu sončnih žarkov, ki so me sušili namesto brisače.

Gledala sem navzgor v veje, lepo razporejene po deblu, polne zanimivo oblikovanih temno zelenih listov, ki so dajale prijetno senco in tudi ohladitev prenekaterimu kopalcu.

Gosenica, spet gosenica, sem se spomnila črtice Cirila Kosmača, v sedmem razredu osnovne šole smo jo brali. No, ampak jaz nisem bila v celici.

Gosenica je visela na nitki, tudi to je razlika med mojo zgodbo in Kosmačevo. Nitko si je morala prej splesti, visela je približno dva metra nad tlemi, pritrjena verjetno na eno izmed vej krošnje. Ali je bila še nižje? Težko je bilo matematično natančno oceniti višinsko razdaljo. Sluzasta nitka, na kateri je visela, se je nalahno, komaj opazno zibala. Gosenica pa se je zvijala, kar ji seveda ni delalo nobenih preglavic, saj ima členasto telo, in še pozibavala se je. Zibanje pa ni bil njen glavni namen. Z vsakim zaletom s telesom navzgor je hotela priti bližje krošnji drevesa, a je bila ta še vedno zelo oddaljena. Višina krošnje se je v mojih očeh zdela za malo gosenico nedosegljiva. Opazovala sem jo, v glavi pa so se mi odpirala vprašanja brez jasnih odgovorov. Ti, mala stvarca, si padla z veje? Ti je zdrsnilo? Se je zgodilo kaj tretjega? Zakaj še bi lahko obvisela? Zdaj se pa mučiš, premaguješ tisočinke milimetra, da bi prišla na varno območje, kjer bi imela tudi dobre pogoje za življenje.

Medtem ko se mi je vse to pletlo po glavi, sem se že čisto osušila, celo kopalke sem imela že suhe. Gosenica pa se je mučila še naprej in imela sem občutek, da se je zelo zelo počasi bližala cilju.

Želela sem si ponovno iti v bazen, a me je obdržala na brisači radovednost, kaj neki se bo zgodilo z njo.

»Uboga stvarca, zdaj si že čisto brez moči,« se mi je pletlo po glavi. A glej ga zlomka, v tistem hipu je priletel vrabček in v letu osvobodil gosenico trpljenja. Z njo si je malo napolnil prazen želodček. Pa je bila ta pot, ki jo je bojevala

gosenica, zanjo sploh trpljenje? Nisem mogla takoj presoditi, ali sem bila jezna v tistem trenutku na vrabčka ali pa mi je bilo vseeno za njegovo dejanje.

»Pa tako si se trudila, da bi ti uspelo, a se ni izšlo.«

Koliko asociacij mi je v tem trenutku šinilo v glavo! Kaj pa begunci v gumijas-tih čolnih ali v razpadajočih lesenih, morda celo v plastičnih plovilih sredi razburkanega oceana, ljudje, ki bežijo pred granatami, izstrelki, ljudje v razbitinah potresnih sunkov, pod snežnimi plazovi ujeti kot talci in še in še?

Tudi oni morda z enim očesom že vidijo na obzorju obris kopnega, kjer bodo morda našli boljše življenje, če jih bo spremljala sreča. Boljše življenje v primerjavi s tistim, ki so ga pustili za sabo. A trenutno se jim pod nogami tresejo trhla tla preperelih in prepolnih čolnov. Daleč je še! Bodo stopili na tla obljubljenе dežele ali pa jih bo pogoltnila temna globina? In ljudje v razbitinah po potresnih sunkih? Jih bodo pravočasno rešili, morda jih bo rešil kak pes? In talci? Se bo kdo pogajal z ugrabitelji, preden jih pokončajo smrtonosni naboji?

Ne! Ne! Ne!

Pa ne spet moralizirati, da ne morem primerjati gosenice z ljudmi! Sem prva v vrsti, ki se s tem strinjam, a boj za najvišjo vrednoto je v obeh primerih enak – za življenje gre!

V zavedanju vsega – tudi posledic, pa so nedvomno v prednosti ljudje s svojo zavestjo. Viden je zunanji boj, notranjega ne vidimo, a se nas vseeno dotakne, vsaj nekaterih ali celo večine. V takih primerih je, vsaj upam, prisotna empatija, če ne, se nam slabo piše. Ko ti življenje visi na nitki, nikoli ne odnehaj, mogoče se z bojem izide!

V tem primeru se ni - ali pač?

Dovolj je bilo razmišljanja za danes, grem v bazen, da si ohladim glavo.

Kdo ve, kašno vreme bo jutri?

KROZ ŽIVOT IDEM

Kroz život idem i tamo, gde nema puta.

Krčim ga hodanjem i nisu mi važna mesta, u kojima se nalazim, jer u prtljagu nosim svemir.

Večnost predugo traje, da bih čekala, zato grabim prostranstvima u čizmama od sedam milja, ubiram samo najbolje plodove s drveta života ...

Ne, ne nalazim ih uvek, ali onda ih ostvarim.

Mogu to, jer mi je duša čista, a srce otvoreno za sve ljubavi neba i zemlje, jer su mi čula živa, a um razigran u misaonom diskursu.

Zato mogu čuti i kozmičku oktavu, tu nećujnu muziku sfera, kao što mogu vrištati, razbijati, plesati, prodivljati dane, prokockati noći.

U meni spavaju anđeli i demoni, zato pažljivo samnom, jer od vas zavisi, kojeg ćete probuditi!

OFICIRAC

Ako te nekada nanesu koraci na našu plažu „oficirac”, na lepom plavom Dunavu ...

Dal' ćeš se tad setiti našeg detinstva ili ćeš kao stranac proći?

Odnese nas valovi, vetri našeg života.

Možda smo sad usamljeni i žudimo za tim koracima po pesku, to nama poznato tlo!!!

Ako se nekada, nekim slučajem s vetrom vratiš, svrati na plažu našu! Možda ti se sećanja vrate na detinstvo naše.

Marjana Kmet

MISLI

Lepa si kot zarja,
kot jutranja rosa,
kot biserna kapljica,
ki kane na moja lica.

Sanjam te ter hrepenim
po tebi, sem kakor žejen cvet,
ki drhti in hrepeni
po vlažni kapljici.

Zame boš večno
kot biser in sonček,
saj mi daješ
toplino življenja.

Moje misli bodo
večno prepojene z
ljubeznijo in toplino,
ki jo čutiva le midva.

Ostani takšna, kot
le moje srce te
pozna, bodi biser
in zarja mojega srca.

SAMOTA

V sobi samotni sedim,
po ljubezni tvoji hrepenim,
oziram se okrog,
da ugledalo bi te moje srce.

Kako želim si
tvojih ljubečih ustnic
v tej uri samote,
želim si tvoj nežen poljub.

Izgubile so se vse lepote,
a meni je dovolj samote
v tej temni noči,
ko vsaka celica trpi.

JOKAJ

Sanjaj o meni,
objemi me,
ne moreš mi zlomiti srca.
Jokaj, prosim te,
a nikoli več mi ne reci,
da me ljubiš.

GREH

So ptički žvrgoleli,
potočki zašumeli,
ko mlad sem bil,
sem velik greh storil.
Imel sem zalo dekle,
sem mislil, da zvesto mi je,
zaželel sem si je,
a ona me grobo zavrnila je.

STRAH

Zakaj ta strah
v meni in moji duši?
Mar so moje misli
prepojene s krutostjo?

Zakaj ta čuden strah,
mar je življenje res polno
skrivnostnih čeri,
ki povzročajo mi črne misli?.

Močno si želim,
da za vedno minil bi ta strah,
rad bi verjel,
da te nekoč bom spet objel.

STARI ČASI

Del poti sva
skupaj prehodila,
z roko v roki
polna sreče sva bila.

Se spomniš,
da sva se ljubila,
da brez besed si odšla,
da si ti me zapustila?

O zvestobi se sprašujem,
ki nič ti ne pomeni,
o starih časih premišljuješ,
po tebi vroče zdihujem.

NAJINA NOČ

Mirna noč,
objeta v tišini,
le nežen tvoj dih
me čudno vznemiri.

V tebi prebujena je strast,
objeta v čarni trenutek,
želiš si dotik,
ljubezen, poljube.

Naj večno traja
najina noč, noč tišine,
kjer se naj sliši le
najin dih in šepet ljubezni.

ČUDNA SI

Čudna si, po svoje,
kakor angel se smehljaš,
tvoja duša je peklenska,
v prsih kamen trd imaš.

Zadala si mi bolečino,
ker ljubezen si igrala,
a v meni več jeze ni,
le zate me srce boli.

PLES

Rada imaš ples,
rada imaš ritem in
utrip življenja, ter
radost vso v ritmu glasbe.

Kako dolgo je že,
ljuba moja, ko sva
zadnji ples zaplesala,
se v ritmu objemala.

Želim si, ljuba moja,
ponovno te objeti
in skupaj s tabo
se v ritmu glasbe zavrteti.

Tamara Špitaler Škorič

PRESENEČENJA

Zgodaj zjutraj je začelo snežiti. Končno! se je navdušila, stopila na balkon in kot razposajen otrok lovila puhaste snežinke na iztegnjen jezik. Prvi sneg jo je vselej napolnil z evforično zanesenostjo, da se je brez zadržkov prepustila decembrskemu sanjarjenju, pričakovanju, dražečemu občutku, da prihaja najčarobnejši čas v letu. Najraje bi stekla na dvorišče pred blokom in se zavrtela skupaj s snežinkami ...

»Prehladila se boš, nika ne nori,« jo zdrami iz prijetnega razpoloženja godrnjav možev glas.

»Samo še trenutek ... nočem zamuditi pravljичnega jutra!«

»Saj že ponehuje, nič ne bo iz tega prvega sneženja!« neusmiljeno razbija njen veseli trenutek mož. »Rekla si, naj grem v trgovino ... imaš seznam?«

Ana se prismeji z balkona v dnevno sobo in mu potisne v roke nakupovalni seznam, ga opomni, naj natančno preveri in primerja cene, da ga ne bo pri blagajni zbolela glava. Edo je ne poslušša več, z eno nogo že hiti proti stopnišču in potem izgine v pritličju. Ani gre njegova godrnjavost in večno kritiziranje vseh in vsega pošteno na jetra in vselej, ko ostane sama doma, začuti vse razkošje svobode v svoji družbi. Brž si natakne trenirko in volnene copate pa se loti dela, in ko se Edo vrne, je vsa zakopana v papirje in kuharske knjige.

»Madonca, res me je zazeblo do kosti,« sporoča Edo, medtem ko se sezuva in odlaga plašč. Na rob mize svečano položi skoraj prazno Mercatorjevo vrečko. »Pri lekarni sem pogledal na termometer – minus 14 stopinj naj bi bilo ...«

Jako vedro zveni njegov glas, tako da je Ani precej jasno, da ni čisto ,sam'. Kar lep čas je hodil do trgovine in domov, kar tudi precej pove ...

»Kaj pa pravzaprav počneš?« jo vpraša, čeprav zelo dobro vidi, kaj se dogaja na kuhinjski mizi.

»Letos se bom bolje pripravila na skupne praznike z otroki in vnuki. Zapisujem, kaj radi jedo, tako mi bo lažje načrtovati nakupe in jedilnike. Vse si sproti zapisujem, da mi ne izhlapi iz spomina.« Zloži listke z zapisi na kupček in ga končno pobara: »Si prinesel vse s seznama?«

Edo potegne iz žepa zmečkan nakupovalni seznam, se krepko popraska po pleši, sede h kuhinjski mizi, potem pa začne pojasnjevati: »Naj razložim, ja?

Ničesar nisem kupil! Zakaj ne, me boš vprašala ... Torej: drobtin nisem kupil, ker imaš v predalu kup suhih žemljic, ki jih lahko zmeljem v drobtine, balzamičnega kisa nisem kupil, ker imaš v hladilniku liter domačega jabolčnega, ki sem ti ga pred dnevi prinesel, puranjih prsi nisem kupil, ker imava v zamrzovalniku dva paketa piščančjih, ki so enako dobre, majoneze tudi nisem prinesel, ker imava doma tako jajca kot olje in časa na pretek, da si lahko majonezo sama pripraviva ... kaj si še napisala? No, kivija in mandarin nisem kupil, ker je klet polna domačih jabolk in kakija, celo grozdja, obešenega na tram v kleti, je ostalo še nekaj – zakaj bi torej kupovali napol umetno sadje? Pa endivije tudi ne potrebujeva, saj je nihče ne mara – imava rdečo peso, motovilec, otroci imajo radi tisti rdeči fižol ...«

»Zakaj si potem sploh šel zdoma? Prebral bi seznam in ostal sedeti na riti!«

Edo pojasni: »Saj sem se nameraval na polovici poti obrniti, a sem potem naletel na Štefana in sva šla na kavo pa še šilce borovničevca. Čisto slučajno sem naletel nanj pred lekarno – prisegam – in sva se hitro domenila. On je plačal, ne skrbi!«

Ana zavije z očmi, kot da bi znil vesoljno neumnost.

»To vrečko sem pa našel pred najinimi vhodnimi vrati,« pokaže Edo na Mercatorjevo vrečko, ki jo je bil odložil na rob mize.. »Verjetno ti je kdo zvonil, ker si pa tako gluha, kot si, se nisi odzvala ...«

Zadnjo pripombo Ana gladko presliši in pokuka v vrečko. Na vrhu je voščilnica. Ana jo najprej zase, nato še glasno prebere: »Draga Ana, hvala za vso pomoč v minulem letu in želim ti krasne praznične dni s tvojimi najdražjimi. Irenca.«

»Lepo od nje,« takoj komentira Edo, »saj si ji res znosila goro zelenjave in sadja pa še računalniških veščin si jo učila. Kaj pa je v vrečki?«

Ana položi na mizo kavo, slaščice, mandarine, kivi, jajčka ...

»Joj, res se ji ne bi bilo treba tako obilno zahvaljevati! Njena pokojnina je polovica moje,« zaskrbljeno meni Ana. Edi pa doda v svojem norčavem slogu: »To je verjetno tudi podkupnina za pričakovano pomoč v prihodnjem letu.«

»Ne bodi tak zoprni cinik! Pošteno sem presenečena ... obiščem jo popoldne, ko uredim, kar je treba.«

»Kaj pa je treba urediti? Do praznikov je še teden dni!«

»Pojma nimaš, torej se ne vmešavaj, ja? Pomagaš itak ne, torej me vsaj ne oviraj.«

Ženin osorni glas ga podžge, da jo okrca: »Polovico penzije boš sfrčkala za božična darila in silvestrsko večerjo, pa ti nihče ne bo hvaležen za ves ta trud.

Ne bi raje počivala, brala, šla na obiske – pa naj se enkrat drugi razdajajo zate!«

Spogledata se in Ana plane v smeh, da potegne še Eda. Tako se razelektrita in dan je spet miren, prijazen in sijoč kot običajno. Saj ji je jasno, da Edo v bistvu godrnja le iz navade, da nestrpno pričakuje prihod otrok, vnukov in kar je še sorodstva, ve tudi, da je človek dobrega srca, le pretirano skop in občutljiv do njenega neracionalnega trošenja in velikodušnosti.

Zvečer ji vendar pomaga lično zaviti darila za štiri vnuke, sinova in snahi, nekaj malega za Irencu iz bloka ... Med tem opravkom ju zmoti zvonjenje Aninega telefona.

»Oj, dragi sin, lepo, da kličeš!« jo sliši govoriti Edo. »Kaj počneva? Zavijava presenečenja v zlat in srebrn ovojni papir, da bo vse pravočasno nared ... in gledava, kako naletavajo snežinke.«

»Kličem vaju, ker sva se z bratom domenila, da bi letos malce drugače praznovali ...« ji sporoča sinov glas iz Maribora. »Toliko gnjavaže vama povzročamo vsako silvestrovo, ko se zberemo na kupu, pa smo se odločili, da gremo od božiča do silvestrovega skupaj v Kranjsko Goro. Rezervirali in plačali smo že – če nam je država že dala te «protiepidemične» turistične bone, jih bomo tako pametno unovčili. Otroci se bodo sankali, odrasli pa smučali in vidva bosta imela po mnogo letih mir!«

Ani se zatakne glas v grlu, pogleda Eda in kar ne pride k sebi od presenečenja.

»Mami, ej! Me slišiš? Reci kaj!«

»Šokiral si me ... pa res ... Z Edom sva že vse pripravila, načrtujeva že praznične jedilnike ... Kaj bo zdaj z vsem tem in z darili?«

Edo pride do nje in z gromkim glasom doda v telefon svoj komentar: »Odlično ste se spomnili, dragi sin! Tudi jaz sem ji rekel, da bi bilo fajn za naju, da praznujeva sproščeno, brez stresa in mnogo obiskov ...«

»Ne poslušaj ga, samo naklada, v resnici ne misli tako ...« poseže vmes Anin drhteči glas. Iz Maribora prizveni razposajen sinov smeh in potem pojasnilo: »Vem, da je oče v bistvu dobričina, rogovili in se napihuje zgolj iz grde navade. Vse bo v redu, mami. Pridemo po praznikih in potem nas boš osrečila s svojimi presenečenji. Imejta se lepo, sicer pa še pokličemo iz Kranjske Gore, brez skrbi.«

Ana se niti ne uspe posloviti, ko sin prekine telefonsko zvezo. Kot okamneta stoji sredi kuhinje s telefonom v roki in strmi v Eda, ki se reži in si navdušeno mane roke: »Draga moja, to je najboljšo presenečenje za praznike! Nič kuhanja, peke, nič sekirancije, prilagajanja, nič stresa! Jupii!« Pa jo objame in z vso močjo stisne k sebi.

»Kaj bom pa z vsem mesom in drugimi dobrotami, ki sem jih že nakupila? Zamrzovalnik je poln do zadnjega kotička ... in hladilnik tudi ...«

Edo, ki jo še vedno stiska k sebi, ima pripravljen odgovor: »Veseli se, draga Ana, do prvega maja nama ne bo ničesar zmanjkalo! Veš, koliko bova prišparala?«

Končno se tudi na njenem, prej tako razočaranem in zaskrbljenem licu, zasveti nagajiv smehljaj, prav tak, kakršnega Edo že dolgo ni doživel.

Karin Abramušič

KAZALO

TARTALOMJEGYZÉK

Elvira Vaupotič Göncz

UVODNIK	4
BEVEZETŐ	5

PODATKI O AVTORJIH LITERARNIH DEL	6
AZ IRODALMI ALKOTÁSOK SZERZŐIRŐL	6

Ivanka Bratkovič

DOM	23
TANKA	23
ŽIVLJENJE	23
MINLJIVOST	23

Olga Majcen

MOJ DOMAČI KRAJ	24
PLEŠEM PESEM	24

Göncz Tamara

A FÁJDALOM ÚTJA	26
---------------------------	----

Karin Abramušić

OD TEBE IZBRAN DAN	30
DIVJA TRTA	31

Zágorec-Csuka Judit

ELKÉSVE	33
MI HIÁNYZIK?	34
AZ ÖLELÉS.	35

Olga Paušič

JESENSKA MELANHOLIJA	37
--------------------------------	----

Janja Magdič

BROTVA	39
NEGDA	39

Janja Magdič

TE JE FAJN BILÓ	40
---------------------------	----

Franc Koren

BREZBOŽNIK	42
NA DRŪJGOJ STRANI	43
HOTEL	44
PREVEČ JE METULJEV NA OKNIH	45

Bence Lajos

JÖNNEK! ENGEM VISZNEK?	47
ANNYA, NE!	48

Biserka Sijarič

PREDAJA	51
GRAVURA	51
Z OPOMINI	51
SKEPTICO	52
KAOS	52
PREBERI ME	53
V SVETU BESED	53
ZARJOVELE SO ZVERI	54
ZLAGANO	54

Olga Paušič

ONSTRAN MEDU IN MLEKA	56
-----------------------------	----

Pal Peter

A FENYŐKÖN TÚLRA	64
CSILLAGMORZSA	65
FELHŐ	65

Lidija Alt

ČAKAM TE	66
VRATA BLIŽINE	66
PRIŠLA SI	66
LEPOTA TRENUTKA	67
ŽALOST	67
NOV SVET	67
TRN STRUPEN	67

Lidija Alt

MISEL VALOVI	68
BABIČINA PESEM	68
SRCE HIŠE	68

Zágorec-Csuka Judit

LEOMLIK-E A MI BABILONUNK?	70
TÉLI ESTÉK	74
MARJANCA, A TUDÓS HÖLGY	76

Marjan Vidovič	
LJUBEZEN.....	80
SIVI PTICI.....	81
EJ, ŽIVLJENJE!.....	82
Zágorec-Csuka Judit	
ELMŰLÁS.....	84
POR ÉS HAMU.....	84
BÚCSÚ.....	85
Olga Paušič	
MEHURČKI.....	87
Danijela Hozjan	
V SAMOTI.....	92
DOBER POGLED.....	92
NAJ SE ZDRAVLJICA ZAPOJE.....	93
SOOČANJE Z RESNIČNOSTJO.....	94
Bence Lajos	
MARISKA NÉNI VÉGLEG SZAKÍT A KOMMUNISTÁKKAL.....	96
A CSÓKA FOGTA RÓKA, CIGÁNY FOGTA RENDŐR ESETE.....	97
Fabijan Tivadar	
ONA.....	100
Slavica Zver	
PRVA LJUBEZEN.....	102
SEM LE TRENUTEK.....	103
Valerija Vrenko	
UTRANJA KAVA.....	105
Janja Zver	
ČLOVEK, KDO SI?.....	106
Tatjana Bogdan Sečnik	
ODPLULI SMO.....	107
Janja Magdič	
SKODELICA KAVE.....	109
SRCE.....	109
JULIJA.....	110
ŠE VEDNO RASEM.....	110
ŽENSKA OBDOBJA.....	111
PRAZNOVANJE.....	112
NOVEGA LETA.....	112

<i>Lidija Alt (Verseket fordította Zágorec-Csuka Judit)</i>	
A MURA DALA [Mura svoj napev šumi]	113
TÉLI ESTE [Zimski večer]	113
UTAZÁS ÖNMAGAMHOZ [Potovanje k sebi]	114
Ivanka Tompa	
KO TI ŽIVLJENJE VISI NA NITKI	116
Zlatka Frajzman – Pupa	
KROZ ŽIVOT IDEM	118
OFICIRAC	118
Milan Hajdinjak	
MISLI	120
SAMOTA	120
JOKAJ	120
GREH	121
STRAH	121
STARI ČASI	121
PLES	122
NAJINA NOČ	122
ČUDNA SI	122
Olga Paušič	
PRESENEČENJA	124
KAZALO	128
TARTALOMJEGYZÉK	128

Olga Paušič

NOČ

Ko noč poseje zvezde na nebo,
mežikne mesec in razpre oko,
se v mraku pravljica rodi,
brezčasna je – kot ritem dni – noči.
Prečudne sanje nosi,
jih v zimsko noč natrosi
in hrepenenje zbuja
v srcih ljudi.
Legenda večna krila spet dobi.

Božična noč v svetlobo vabi,
v domišljijo misel pohiti ...
In v siju zlatih sveč
zazreš se vase
v upanju na lepše, boljše čase.

